

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

KATEDRA BIOLOGIE

Bakalářská práce

Literatura o přírodě a její využití
při práci s uživateli dětských oddělení knihoven

Iva Janovská

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Radka Závodská, PhD.

2015

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 24. 6. 2015

.....

Iva Janovská, autorka

Poděkování

Tímto děkuji své vedoucí práce doc. PaedDr. Radce Závodské, PhD. za odbornou pomoc, cenné rady, obětavost a konzultace při realizaci bakalářské práce. Poděkování také patří knihovnicím a čtenářům dětských oddělení, kteří mi pomohli výzkum uskutečnit.

Abstrakt

Iva Janovská: Literatura o přírodě a její využití při práci s uživateli dětských oddělení knihoven

Bakalářská práce, 2015

Bakalářská práce se zabývá literaturou o přírodě a jejím využitím při vytváření besed a výukových programů na dětských odděleních knihoven. Součástí této práce bylo vytvoření dotazníku a jeho zadání knihovníkům a dětským čtenářům Městských a obecních knihoven v Borovanech, Dubném, Dolním Bukovsku, Ledenicích, Nových Hradech, Týně nad Vltavou a ve Zlivi. V rámci výzkumu proběhlo srovnání respondentů na základě věku a pohlaví. Získané výsledky byly vyhodnoceny písemnou formou a doplněny grafy a tabulkami. Součástí bakalářské práce jsou mnou vytvořené besedy a výukové programy pro předškolní děti a děti školního věku.

Klíčová slova

knihy o přírodě, dotazníkové šetření, práce s literaturou při besedě či výukovém programu

Abstract

Janovská I.: Literature about nature and its use while working with the children in children's libraries

Bachelor's thesis, 2015

This bachelor's thesis focuses on the books about nature and their use in discussions and tutorials in the children's libraries for children of school age. Part of this work was to create a questionnaire and provide it to children readers in municipal libraries in Borovany, Dubné, Dolní Bukovsko, Ledenice, Nové Hrady, Týn nad Vltavou and Zliv. This research compares the respondents on the basis of age and gender. The results were evaluated in written form with added charts and tables. The part of my bachelor's thesis are discussions and tutorials for children of preschool and school age.

Key words

books about nature, questionnaire, work with literature, literature discussions, literature tutorials

Obsah:

1. Úvod.....	7
2. Teoretická část.....	9
2.1 Výuka.....	9
2.1.1 Vyučovací metody	9
2.1.2 Metody slovní - monologické	10
2.1.3 Metody slovní – dialogické.....	11
2.2 Čtenářská gramotnost	12
2.2.1 Čtenářství a jeho kontexty	12
2.2.2 Desatero podle Pennaca	14
2.2.3 Vývoj literatury pro děti.....	15
2.2.4 Čeští spisovatelé literatury o přírodě	22
2.2.5 Zahraniční spisovatelé literatury o přírodě	24
2.3 Základní žánry	26
2.3.1 Říkadlo.....	26
2.3.2 Pohádka.....	26
2.3.3 Povídka	28
2.3.4 Text pod obrázky	29
2.3.5 Poznávací literatura.....	29
2.3.6 Román	29
2.3.7 Bajka	30
2.4 Pedagogický výzkum.....	30
2.4.1 Kvantitativní výzkum.....	31
3. Metodika práce.....	34
3.1 Tvorba dotazníků	34
3.2 Předvýzkum	34
3.3 Charakteristika zúčastněných knihoven.....	34

3.4 Průběh dotazníkového šetření	35
4. Výsledky.....	37
4.1 Výsledky dotazníkového šetření u dětských respondentů	37
4.2 Výsledky dotazníkového šetření u knihovnic.....	46
4.3 Návrhy besed a výukových programů	47
4.3.1 Beseda a výukový program pro mateřské školy	48
4.3.2 Beseda a výukový program pro 1. stupeň základních škol	56
4.3.3 Beseda a výukový program pro 2. stupeň základních škol	63
4.4 Seznam literatury o přírodě pro děti od 5 do 15 let	72
5. Diskuse	73
5.1 Porovnání genderových aspektů	73
5.2 Porovnání čtení knih o přírodě a zvířatech	74
5.3 Porovnání využití internetu	74
5.4 Porovnání využití encyklopedií a atlasů	75
5.5 Shrnutí a výhledy do budoucna	75
6. Závěr.....	77
6.1 Seznam přírodovědné literatury a knih o přírodě	77
6.2 Dětský čtenář a knihy o přírodě.....	77
6.3 Realizace literárních besed a výukových programů pro děti.....	78
6.4 Osobní přínos.....	78
7. Seznam literatury:	79
8. Přílohy	82
8.1 Dotazníky.....	82
8.2 Vybrané obrázky k besedám a výukovým programům	86
8.3 Tabulky.....	92
8.4 Vlastní vypracované seznamy literatury pro děti o přírodě.....	97
8.4.1 Seznam poezie	97

8.4.2 Seznam naučné literatury	102
8.4.3 Seznam literatury pro starší školní věk	110
8.4.4 Seznam literatury pro střední školní věk.....	115
8.4.5 Seznam literatury pro ranný školní věk	127

1. Úvod

Moje dlouhodobá práce s dětmi jako knihovnice dětského oddělení Městské knihovny Týn nad Vltavou mi dala jedinečnou příležitost v rámci této bakalářské práce zjistit, na jakou literaturu o přírodě se dětští čtenáři zaměřují a využít těchto znalostí k vytvoření nových besed pro děti předškolního a školního věku.

Další motivací pro mě byla možnost aplikovat zjištění z mé bakalářské práce k obnově knižního fondu v oblasti literatury o přírodě pro dětské čtenáře.

Ovlivnila mě i skutečnost, že většina besed pořádaných knihovnami se zaměřuje na stejné literární okruhy, a proto jsem chtěla nabídnout nová témata, která se běžně v knihovnách nerealizují.

Téma mé bakalářské práce mi umožní zjistit, zda knihovníci při své práci s dětskými čtenáři využívají literaturu o přírodě, ať již v podobě beletristické či naučné, a zda dětští čtenáři vyhledávají a čtou tuto literaturu.

První setkání s knihou děti zažívají v rodinném prostředí, kde jsou vystaveny vlivu rodičů, kteří tráví chvíle odpočinku četbou knih, a posléze zvnitřní tento vzorec i pro sebe. Další předpoklady pro rozvoj dětského čtenářství se vytváří v mateřské a na základní škole, které poskytují prostor na práci s textem a knihou jako takovou (učebnice, slovníky, klíče na určování, encyklopedie, atlasy apod.). S rozvojem nových technologií je využívání knih oproti minulým letům stále nižší. Internet umožňuje stále snadnější a rychlejší vyhledávání informací, jejichž hledání v knihách je náročné na čas.

Hlavním cílem mé bakalářské práce je zjistit, zda čtenáři čtou knihy o přírodě a zda tuto literaturu používají k prohloubení svých znalostí. Dalším cílem bylo zjistit odpovědi na níže uvedené otázky:

- Čtou děti příběhy o přírodě?
 - o Hypotéza č. 1: Ano, ale děti do 10 let tento žánr čtou častěji než děti od 10 let.
- Využívají dětští čtenáři encyklopedie a atlasy ke zlepšení svých znalostí?
 - o Hypotéza č. 2: Čtenáři od 10 let tuto literaturu budou využívat častěji než čtenáři do 10 let.

- Čtou dívky literaturu o přírodě častěji jak chlapci?
 - o Hypotéza č. 3: Ano, dívky čtou literaturu o přírodě častěji než chlapci.
- Kde čtenáři nejčastěji hledají informace o přírodě?
 - o Hypotéza č. 4: Čtenáři do 10 let hledají tyto informace u rodičů.
Hypotéza č. 5: Čtenáři od 10 let hledají informace na internetu.

Na základě výsledků z dotazníků pro dětské čtenáře a knihovnice dětských oddělení byla navržena jedna beseda a jeden výukový program pro předškolní děti a děti školního věku, které využívají přírodovědnou literaturou. V závěru práce jsou shrnuty a vyhodnoceny poznatky z realizace výukových programů a besed pro děti.

2. Teoretická část

V teoretické části mé práce jsou uvedeny vyučovací metody, které je vhodné využívat při besedách s dětmi. Stručně je nastíněna i problematika dětské čtenářské gramotnosti, popsán vývoj literatury pro děti a mládež, jsou uvedeni čeští i zahraniční spisovatelé píšící pro děti a vyjmenovány základní žánry dětské literatury, jakými jsou říkadlo, pohádka, povídka, bajka a román, které napomáhají rozvoji řeči i písemného projevu dětí, rozvíjí fantazii, humor a sociální citění.

2.1 Výuka

Zormanová (2012) uvádí, že výuka je forma výchovy, která se odehrává ve škole. Jedná se o formu systematického a cílevědomého vzdělávání dětí, mládeže a dospělých. Výuka je chápána jako proces zahrnující vyučování, cíle a obsah výuky, podmínky, prostředky výuky, výsledky a typy výuky.

2.1.1 Vyučovací metody

Nejstarší vyučovací metodou je podle Zormanové (2012) individuální vyučování, při kterém se vyučující věnuje jednomu nebo několika žákům. Učitel řídí činnost jednotlivých žáků tak, aby každý pracoval sám. Pokud žáci byli stejného věku, byla i výuka stanovena pro jednotlivce. Také studijní doba byla volná. Vyučování tohoto typu bylo vhodné v době, kdy se vzdělávalo malé procento populace, většinou děti z bohatých a vládnoucích vrstev. Z historického hlediska bylo individuální vyučování nejrozšířenější ve starověku a středověku.

Nástupem rozvoje průmyslu, obchodu a vědy vyvstala potřeba masového vzdělávání. Individuální vyučování již nestačilo novým potřebám, proto se objevují pokusy odstranit některé jeho nedostatky. Zajímavý pokus, který vyřešil velký počet žáků ve výuce, proběhl v 16. století na goldberské škole Valentina Trotzendorfa, kde se nejlepší žáci stali pomocníky učitele. V pozmeněné podobě na uvedený systém navázal Bell-Lancaster a J. A. Komenský. Právě Komenský jako první přišel s nápadem hromadného vyučování (Zormanová, 2012). Při této formě výuky má učitel dominantní postavení, stanovuje si její tempo, a tak je schopen se věnovat všem žákům najednou. Hlavním cílem výuky je osvojení si maximálního množství poznatků (Maňák, Švec, 2003).

Do konce 19. století se využívala metoda čtyř formálních stupňů ve vyučování tzv. herbartovská škola, která přispěla k zastavení rozvoje hromadného vyučování. Jak uvádí

Maňák, Švec (2003) styl této výuky byl založen na přísné kázni, na věrném reprodukování předkládaných jevů a na nepodporování individuální aktivity a samostatnosti žáků. Zakladatel této koncepce J. F. Herbart zdůrazňoval jednotu řízení, kázně, organizace a také výchovného poslání výuky. Počátkem 20. století vznikla řada reformních pedagogických směrů, jejich kritika výuky se týkala např. mechanického učení, nesamostatnosti žáků, zanedbávání komunikace a učení ke spolupráci. Z nových organizačních forem se objevuje individualizované vyučování, skupinová forma výuky či projektové vyučování (Zormanová, 2012).

Při besedách, které knihovny pořádají, se využívá řada vyučovacích metod. Za základní se považují práce s textem, rozhovor, výklad, vyprávění a práce s obrazem, které jsou uvedeny v kapitole 0.

2.1.2 Metody slovní - monologické

2.1.2.1 Vyprávění

Ze slovních metod si vyprávění nejvíce zachovává důvěrný vztah mezi vypravěčem a posluchačem a také umocňuje společné prožívání příběhu. K charakteristickým znakům patří poutavý obsah, dynamika podání a dramatický děj, čímž se metoda řadí k epickým literárním formám. Maňák, Švec (2003) zdůrazňují, že vyprávění zprostředkovává věcné informace, slouží k motivaci žáků, podněcuje představivost a přispívá ke kreativitě žáků. Pomocí vhodně vybraných a podaných příběhů podporuje i sociální učení. Této metody se také využívá ke zvolnění pracovního tempa ve třídě, k udržování kázně a soustředění žáků. Je nezbytné naučit se připravený text vyprávět nazpaměť, nikoliv číst, protože se předpokládá soustředěná spolupráce posluchačů. Při vyprávění se zapojuje celá osobnost vypravěče, od modulace hlasu až po řeč těla (mimika, gestikulace, intonace, tempo, přestávky apod.).

Po formální stránce je typické využití uměleckých výrazových prostředků, jakými jsou metafory, přímá řeč, dramatické líčení nebo líčení vlastních zážitků, zkušeností a dojmů (Zormanová, 2012).

2.1.2.2 Práce s textem

Práci s textem se rozumí výuková metoda založená na zpracování informací v textu, jejichž využití vede k osvojení nových poznatků, k jejich prohloubení či upevnění. Metoda vede nejen k osvojení technické dovednosti, ale napomáhá k vytvoření kladného vztahu ke

knize. K metodickým postupům patří vyhledávání důležitých pojmů, termínů, cizích a zajímavých slov, členění textu na odstavce či vymyšlení názvů nad přečtenými úseky textu (Maňák, Švec, 2003).

2.1.2.3 Výklad

Efektivnost výkladu spočívá v přiměřeném tempu, srozumitelnosti, ve zjednodušování a orientaci na hlavní fakta, uvádění konkrétních příkladů a kladení otázek. Uvedeným způsobem se zároveň vytváří zpětná vazba. Podle Zormanové (2012) je důležité postupovat od konkrétního k abstraktnímu, od známého k neznámému a od jednoduchého ke složitějšímu. K lepšímu osvojení znalostí přispívá propojení výkladu s demonstrací. Nevýhoda této metody je v tom, že nevede k rozvoji komunikačních dovedností, samostatnosti v myšlení a tvořivosti.

Vališová (2007) doporučuje dodržování struktury výkladu. To znamená, že nejprve je posluchač seznámen se základními informacemi a tezemi. Poté jsou podány důkazy, které zdůvodní dříve slyšené. Dále lze na konkrétních příkladech ukázat využití v praxi. Nakonec dojde k doplnění o zajímavé podrobnosti či fakta, čímž dojde k upevnění poznatků.

2.1.3 Metody slovní – dialogické

2.1.3.1 Rozhovor

Existuje několik typů rozhovorů. Jedním z nich je tzv. sokratovský rozhovor, kterým učitel pomocí návodných otázek získá ze žáků nové informace, ke kterým by měli dojít logickou úvahou za použití vlastních zkušeností. Využíváným je i výukový rozhovor, který spíše navazuje na jiné výukové metody či výklad (Maňák, Švec, 2003). Formou otázek a odpovědí učitel vysvětluje určitý jev či problém, čímž vede žáky k novým poznatkům. Tato metoda má často pomocnou funkci, motivační (na začátku hodiny dojde k ověření poznatků, znalostí) nebo doplňuje výklad, a tak zajistí zpětnou vazbu a větší zapojení a soustředění žáků. Rozhovor může také shrnout a uspořádat osvojené poznatky žáků. Jinou formou je rozhovor heuristický, který spočívá v kladení otázek vedoucích k samostatnému odhalování nových vztahů, příčin a jevů (Řehák, 1965).

2.1.4 Metody názorně demonstrační

2.1.4.1 Práce s obrazem

Práce s obrazem se ve výuce objevuje od starověku. V novověku tuto výuku rozpracoval J. A. Komenský v díle Svět v obrazech a jeho pokračovatelé. U nás to byl S. Amerling a F. Tilšer. Obraz je jedním z nejstarších a nejvíce využívaným didaktickým prostředkem, ať už se jedná o ilustrace, nebo později o nástěnný obraz, nebo v současnosti o obraz filmový a televizní.

Obecně obraz znamená znázornění reality pomocí různých prostředků za účelem zachování představy či vjemu (Maňák, Švec, 2003). Didaktický obraz je definován jako zobrazení jevu pro využití při výchově a vyučování, a to v rozličných podobách, nehledě na jeho konkrétní formu. Takovýmto obrazem rozumíme kresby na tabuli, nástěnné obrazy, ilustrace, projekce i počítačovou grafiku.

2.2 Čtenářská gramotnost

Podmínkou úspěšného života ve společnosti je schopnost číst, rozumět čtenému a pochopnou informaci zpracovat. Tuto dovednost je možné rozvíjet a dosáhnout jejího různého stupně. Rozvoj čtenářských dovedností a práce s informacemi probíhá hlavně v rodinném prostředí a ve škole. Ideálním obdobím na seznámení dítěte s knihou je raný věk, protože zájem o knihu, obrázky v knize, čtené i mluvené slovo přichází dříve než schopnost číst (Chaloupka, 1995).

2.2.1 Čtenářství a jeho kontexty

Václavíková Helšusová (2012) uvádí, že čtením rozumíme komplex schopností, návyků a postojů souvisejících se čtením. Nejde jen o rozeznání písmen a slov. Jde i o porozumění psanému textu a o schopnost získané informace dále využívat. Je nutné vytvořit si návyk číst každodenně jak z důvodu nutnosti, tak zábavy. Do této problematiky jsou zahrnuty i postoje dítěte, které si k četbě vytváří.

K dostatečné schopnosti číst musí dítě strávit stovky hodin četbou a četbu si oblíbit. Socializační teorie ukazují na potřebu kladného emočního prožitku při osvojování hodnot, které napomůže zvnitřnění. Děti, které jsou hned od začátku úspěšné při čtení, si četbu oblíbí i ve svém volném čase a tím také dosáhnou lepších výsledků ve škole. Naopak děti, které se čtením mají problém, zůstávají za ostatními pozadu. Čtení je tedy činnost, která se

podílí na rozvoji schopností přijímat psané informace a pracovat s nimi. Tato aktivita spočívá v práci levé mozkové hemisféry, a tak se rozvíjí verbální funkce mozku. Aktivita dítěte spočívá ve snaze pochopit čtený příběh nebo další rozvíjení děje v příběhu nevyřčeného. Čtení tedy rozvíjí specifické vlastnosti dítěte, které bude uplatňovat po celý život a to v takové kvalitě, v jaké si je vytvořil v dětství (Vágnerová, 2000).

Helus (1973) upozorňuje, že v socializačním procesu se dítě nezačleňuje jen do sociálních vztahů, ale vytváří si vlastní identitu. Díky společensko-kulturnímu systému, který mu dává dostatek podnětů, může realizovat svou potřebu tvůrčího přesahu. A právě čtení je jedním z těchto podnětů. Kniha se tak stane ceněnou hodnotou, a pokud se dostane do života dítěte, tak i socializačním nástrojem. Slouží mu jako zdroj fantazie, tvořivosti, dává mu možnost identifikace s hrdinou a situacemi, v neposlední řadě s hodnotami, které jsou dítěti v knize předloženy.

Lepilová (2014) uvádí, že výzkum PISA (Programme for International Student Assessment) v roce 2002 potvrdil poznatek z roku 1995, že čeští žáci lépe pracují s nesouvislými texty (grafy, mapy, tabulky) než s texty souvislými. Dále upozorňuje také na skutečnost, že práce s textem, jak ji posuzuje PISA, není na našich školách běžná. Během výzkumu bylo prověřeno 5 typů čtenářské gramotnosti: obecné porozumění, získávání informací, posouzení obsahu textu, posouzení formy textu a vlastní výklad textu. Straková (2002) upozorňuje, že na rozvoj čtenářských dovedností by měl být na školách kladen důraz ve většině případů, hlavně v hodinách českého jazyka.

Dále Lepilová (2014) zdůrazňuje význam knihoven, které na podporu dětského čtenářství připravují zajímavé akce, jako je např. Noc s Andersenem a Den pro dětskou knihu. Vlastním příkladem tak knihovny ukazují cestu dětem ke knize.

Václavíková Helšusová (2012) uvádí, že odborná literatura zaměřující se na výchovu a vzdělání a vedoucí ke čtenářství, považuje za dobrého čtenáře dítě, které

- rozumí abecednímu systému rodného jazyka tak, že umí rozlišovat jednotlivá slova
- ovládá a používá schopnosti, které mu pomáhají rozumět obsahu slova
- čte plynule a nahlas.

2.2.2 Desatero podle Pennaca

Francouzský učitel a autor napínavých knih pro děti i dospělé Daniel Pennac napsal knihu s názvem Jako román, která pojednává o tom, jak dětem bereme radost, kterou mají od mala z vyprávění a předčítání, a nahrazujeme ji zkoušením a zkoumáním, zda čtou správně, dost rychle, plynule, souvisle a jestli čtou ty správné knihy. Dává také návod jak jim radost ze čtení opět vrátit.

Pennac vymyslel práva čtenáře, která by měla vést k navýšení potřeby četby mezi dětskými čtenáři (Pennac, 2004), body jsou uvedeny níže:

1. Právo nečíst
 - Pro děti, které nechtějí číst, neplatí, že jsou hloupější než vzorní čtenáři, jen dosud nenašly důvod ke čtení nebo mají v hlavě právě něco jiného.
2. Právo přeskakovat stránky.
 - Zjednodušené verze knih dětem raději nepředkládat. Raději ať si sami z knihy vyberou to, co chtějí, co se jim líbí, co je zajímavá – boj, dobrodružství – a zbytek klidně přeskočí.
3. Právo knihu nedočíst
 - Vybraná kniha, rodičem, učitelem, knihovnou, nemusí být vždy ta pravá. Není to vina dítěte, ani knihy, prostě nedozrál ten správný čas k jejímu přečtení.
4. Právo číst tutéž knihu znovu
 - Když se čtenáři věnují delší dobu jedné knize nebo se k ní neustále vrací, je to proto, že si připomínají příjemné pocity, které při čtení měli.
5. Právo číst cokoli
 - V tomto bodě se autor zamýšlí nad kvalitou vydávaných knih. Nevhodné literatuře říká průmyslová nebo konfekční. Jak jinak se dostat ke čtení kvalitní literatury, než naučit se čtením rozeznávat literaturu špatnou?
6. Právo na bovarysmus
 - Nemá smysl bojovat a pohoršovat se nad úrovní četby, ani se bát posedlosti pohledným hrdinou či hrdinkou. Následky nebudou trvalé.
7. Právo číst kdekoli
 - Pennac vypráví příběh vojáka, který se dobrovolně hlásil na úklid toalet, protože si tam mohl v klidu a bez vyrušování číst.
8. Právo jen tak listovat

- Jen listováním v knize zjistíme, zda se nám příběh bude líbit nebo zda právě v této knize je to, co potřebujeme nalézt.

9. Právo číst nahlas

- Autor připomíná, že člověk, který čte nahlas, se posluchačům vystavuje a vydává všanc. Čtení je spojením mezi posluchačem, čtoucím jedincem i čteným textem. A toto spojení probudí potřebu porozumět, pak se knihy otevřou a dav těch, kteří sebe považují za vyloučené ze čtení, se do nich vrhnou.

10. Právo mlčet

- „Naše důvody, proč čteme, jsou stejně podivné jako naše důvody, proč žijeme. A nikdo není oprávněn požadovat od nás, abychom se mu z tohoto soukromí zpovídali.“ (Pennac, 2004.)

Pennac se v mnoha směrech shoduje s psychologem Václavem Mertinem (2004). Důležitý je osobní příklad, porozumění dětem, možnost samostatného vybrání knihy, respektování odlišnosti a neopomíjení a nevysmívání se nečtenářům.

2.2.3 Vývoj literatury pro děti

O tvorbě a textech záměrně určené dětem a mládeži, které děti a mládež současně přijímají jako svou četbu, hovoříme jako o literatuře pro děti a mládež. V souvislosti se vznikem této literatury rozlišujeme pojmy jako jsou intencionální a neintencionální literární díla. Intencionální literatura pro děti je psána pro dětského čtenáře záměrně a jsou určena vnějšími znaky jako jsou podnázev, edice a nakladatelství. Neintencionální literatura pro děti byla psaná původně pro dospělé, ale dnes ji čtou děti. Tato díla zahrnují veškerou četbu určenou dětem a mládeži. Jedná se literární tvorbu, školní četbu v podobě slabikářů a čítanek, divadelní a filmové texty i články v časopisech (Čeňková, 2006).

Vlašín (1977) uvádí, že vývoj literatury pro děti a mládež souvisí s vývojem literatury pro dospělé čtenáře. Již od antiky je součástí dětské literatury bajka se svým výchovným významem, který přetrval po celý středověk až do současnosti. Prvním souborem příběhů bajkového charakteru byly zvířecí bajky řeckého otroka Aisópa (Ezopa, 6. stol. před n. l.). Renesanci zastupují didaktická díla Jana Ámose Komenského (1592-1670) jako je encyklopedie *Orbis sensualium pictus*. Ve své době byla knihou velmi pokrokovou a čtenou ještě v 18. století.

Dále připomíná, že v období romantismu se do popředí dostávají folklórní zdroje. Děti se seznamují s lidovou písní, říkadly, pověstmi a především pohádkami, ať již umělými či

lidovými. Prvním významným sběratelem a vydavatelem pohádek byl francouzský spisovatel a vysoký úředník na dvoře krále Ludvíka XIV. Charles Perrault (1628–1703). Mezi lety 1684–1691 vydal první svazky pohádek a po jejich úspěchu anonymně Pohádky mé matky husy (1697). Sbírkou, která měla velký úspěch, obsahuje pohádky z ústního podání i pohádky jiných autorů. Nalezneme v ní pohádky jako Popelka, Červená karkulka, Šípková Růženka, Kocour v botách, Paleček či Modrovous. Od tohoto autora čerpali i další vydavatelé pohádek, zejména bratři Grimmové v Německu, od nich následně i čeští autoři. V 19. století byli našimi nejznámějšími sběrateli pohádek a někdy spoluvůrci Božena Němcová (1820–1862), Karel Jaromír Erben (1811–1870) a ve 20. století Josef Štefan Kubín (1864–1965), na Moravě Beneš Metod Kulda (1820–1903).

Doložené počátky četby dětí a mládeže a také vydávání literatury pro děti a mládež v českých zemích spadají do vlády Marie Terezie a Josefa II. (1765-1780) Během jejich panování došlo k celé řadě změn. Zrušení nevolnictví, zřizování obecných škol, zavádění nových studijních řádů na gymnáziích, umožnily jednodušší vydávání literatury určené dětem a mládeži (Čeňková, 2006).

Gebhartová (1987) uvádí, že na přelomu 18. a 19. století vycházejí první česky psané knihy pro děti, kterých nebylo mnoho. Děti a mládež čtou zábavné lidovýchovné knihy a obrozeneckou literaturu jako jsou Puchmayerovy bajky. Na venkově děti nadále zůstávají ve styku s ústní lidovou slovesností. Vzoru lidových písní a říkadel ve své poezii jako první využívá Karel Alois Vinařický (1803 – 1869). Z dětského světa čerpá ve svých sbírkách Kytka, dárek malým čtenářům nebo Kytka básniček. Běžně se objevují adaptace německé a anglické literatury jako Robinson Crusoe od Daniela Defoea, překlady románů Julese Verna, Alexandra Sergejeviče Puškina, Jamese Fenimora Coopera či Jonathana Swifta. O osamostatnění českého písemnictví se zasloužila kniha Zrcadlo šlechtnosti pro mládež českou sestavenou a vydanou v roce 1805 Václavem Matějem Krameriem.

V 80. a 90. letech 19. století je znovu objevena kniha pro děti Broučci od Jana Karafiáta (1846–1929), ve které se dětská čtenářstva seznamují se zákony přírody i autorovým harmonickým ideálem lidského života. Pro poetický styl, četná opakování, míru zdobnosti je tato kniha brána jako první umělecká próza pro děti. V tomto období je zastoupena i světová literatura. Jedná se hlavně o překlady díla Charlese Dickense a Lva Nikolajeviče Tolstého.

Velký vývoj zaznamenala poezie, která se opírala o tvorbu K. V. Raise, J. V. Sládka a J. Kožíška. Významným počinem je vydání básnické sbírky Kytice z lidového básnictva sběratele a spisovatele Františka Bartoše (1837–1906). Nepřehlédnutelný je Alois Jirásek se svou historickou prózou Z Čech až na konec světa a Staré pověsti české. Pro mládež vydával své povídky, pověsti, naučné články a publikoval i v časopisech. Spojovatelem mezi 19. a 20. stoletím se svou pohádkářskou tvorbou stal Václav Říha, vlastním jménem Václav Tille (1867–1937).

Až do počátku 20. století byla do čítanek poezie pro děti zařazována poezie výchovná a moralistická, včetně souborů veršovaných bajek, které vytvořili kněží František Doucha, V. S. Šulc a Karel Alois Vinařický. Dále do tohoto období spadá tvorba veršovaná i prozaická Elišky Krásnohorské, Růženy Jesenské, Karolíny Světlé, Žofie Podlipské, Vincence Zahradníka a jiných (Čeňková, 2006).

V četbě dětí a mládeže převažovala díla obrozeneckých a klasických autorů, mezi které patřili Antonín Jaroslav Puchmayer, František Ladislav Čelakovský, Karel Hynek Mácha, Karel Jaromír Erben, Božena Němcová, Vítězslav Hálek, Jan Neruda, Julius Zeyera další (Čeňková, 2006).

Dětská literatura v letech 1918–1945 navazuje na předchozí období. Mnoho autorů po 1. světové válce pokračuje v tvorbě pro děti – Kožíšek, Rais, Štorch, Tille, Flos, Kubín, Mahen. Do popředí žánrů se dostává pohádka a příběhy ze života dětí. Čtenými autory této doby jsou Eduard Bass (vlastním jménem Eduard Schmidt), Rudolf Těsnohlídek, Jiří Wolker, Karel Čapek, Josef Čapek, Josef Lada a Ondřej Sekora (1899–1967); (Gebhartová 1987). S vydavatelskou a uměleckou činností výše zmíněných autorů je také spojen vývoj autorské pohádky, dobrodružné prózy, prózy s dětským hrdinou a vznik českého komiksu (Čeňková, 2006).

Podle Gebhartové (1987) dalším žánrem byla dobrodružná literatura spojená s poučením, dobrodružstvím, přírodopisnými a zeměpisnými reáliemi. Nejznámější je románová trilogie Lovci orchidejí od Františka Flose. Do literatury pro mládež se neopakovatelně zapsal Eduard Štorch svými historicko-dobrodružnými díly Lovci mamutů, Hrdina Nik, Osada Havranů či Bronzový poklad. Dále uvádí, že počátkem 30. let minulého století se objevují dobrodružné povídky a romány ze života dětí jako jsou Řezáčovy Kluci, hurá za ním a Poplach v Kovářské uličce, Langrovo Bratrstvo bílého klíče či Hoši s dynamitem od J. V. Plevy. Na počátku 40. let vydává Jaromír John historický román pro mládež Rajský

ostrov o budování Národního divadla. Na základě skutečných zápisů cestovatele napsal J. John cestopisnou knihu Topičova australská dobrodružství. Svou literární činnost pro mládež uzavírá překlad Cervantesova klasického románu Příběhy dona Quijota (1940). V době okupace byl také literárně činný Ivan Olbracht (vlastním jménem Kamil Zeman), který zpracoval pro dětské čtenáře staré literární památky. Mezi tato díla patří Biblické příběhy, Ze starých letopisů a cyklus bajek O mudrci Bidpajovi a jeho zvířátkách. Dalším autorem, který významně ovlivnil tvorbu pro mládež, byl Karel Nový (vlastním jménem Karel Novák), který se především zaměřil na zpracování námětů z přírody. Lyrický příběh ledňáčků nazvaný Rybařici na Modré zátoce a román Potulný lovec, plný dramatičnosti, lyričností a stylistickou vyzrálostí. Připomíná i českou dětskou poezii vydávanou v tomto období, která je málo početná a stále závislá na autorech 80. a 90. let 19. století. Významným počinem se stalo vydání knihy Anička skřítek a Slaměný Hubert od Vítězslava Nezvala, který se opět vrací k rytmu dětských her a dětského rýmování s pomocí písně, pohádky, rozpočítadel a říkadel. Na počátku 40. let na něho navazují Jaroslav Seifert, František Halas a František Hrubín.

Během fašistické okupace v letech 1939–1945 se zvýšil zájem autorů o nová zpracování biblických příběhů, kronik, legend a lidových pohádek, vlastenecky zaměřených próz s dětským hrdinou a životopisných románů. Vydávaly se také úpravy klasických děl pro mládež jako je knižnice Pokladnice královská či Zlatý šíp v Melantrichu. Od konce 40. let minulého století se ve státech socialistického bloku vytváří žánrové varianty socialistického realismu. Pro děti a mládež se jedná o tzv. školní či výchovné povídky (Čeňková, 2006).

Gebhartová dále uvádí, že v poválečném období se dětská literatura vrací k dílům vzniklým během 2. světové války, která mohla vyjít až po okupaci. K nepřehlédnutelným dílům této doby patří bajky Ivana Olbrachta O mudrci Bidpajovi a jeho zvířátkách či básnické sbírky Františka Hrubína (Říkejte si pohádky, Vítek hádá dobře, Chvilí doma). K nim se řadí prózy s námětem dítě a válka od Františka Langera Děti a dýka, Bohumila Říhy Na útěku, Zdeny Bezděkové Říkali mi Leni.

50. léta v literatuře pro děti jsou ovlivněna schematismem, který vrcholil v roce 1951–1953. K vrcholům prózy patří díla Honzíkova cesta B. Říhy, Vendulčiny oříšky M. Kornelové, Jak se Martínek ztratil Eduarda Petišky. Taktéž prózy s dívčí hrdinkou od Heleny Šmahelové (zvláště Velké trápení), humoristické romány představované Václavem

Čtvrtekem (My tři a pes z Pětipes) či České pohádky Jana Drdy. Avšak umělecké prvenství patřilo poezii pro nejmenší. Největší zásluhu na tom měli František Hrubín, J. Čarek, Zdeněk Kriebel a František Branislav.

Od šedesátých let se ve světě dětské literatury začala šířit autorská pohádka. V tomto žánru je obtížné vymezit věkové hranice čtenáře, protože zde současně působí romantická tradice proti pohádkové fantazii vyjadřující se k základním otázkám bytí a jsoucna, ontologie (Čeňková, 2006).

Podle Gebhartové (1987) v šedesátých letech pokračují ve své tvorbě již známí autoři jako je B. Říha, H. Šmahelová, E. Petiška, V. Čtvrtek a Z. Kriebel. Do poezie pro malé děti proniká svou tvorbou i Miroslav Florian prvotinou Labutí peříčko a Milena Lukešová knihou Bačkůrky z mechu. Pro tato léta je typická vlna nonsensu, nesmyslného a rozmarného humoru, který se hlavně projevil v umělé pohádce a v poezii říkadlového typu (Kainar, Šrut, Štíplová). Z pohádkové tvorby sem patří pohádky M. Macourka, Olgy Hejné a Aloise Mikulky. Velký rozmach zaznamenaly pohádkové novely, které držely umělecký primát (Trnka, Hofman, Čtvrtek, Hejná, Hanzlík, Ryska, Kolář).

V 70. letech si prvenství udržuje prozaická tvorba pro děti. V první polovině se spíše jedná o pohádku (Čtvrtek, Mrázková) a ve druhé polovině příběhy ze života dětí (Zinnerová, Ryska, Drijverová, Doskočilová, Horelová). Stoupá také zájem o poznávací literaturu, a to nově pro děti malé a nejmenší. Nejlépe se dařilo Mileně Lukešové vynalézavou a uměleckou formou v Knižce pro Lucinku a v Zimní knize pro Lucinku. V tomto období se také ke slovu hlásí obrazová kniha (M. Lukešová, D. Mrázková, J. Kudláček). Na konci sedmdesátých let se opět více prosazuje poezie pro děti. S novou poetikou nastupují Michal Černík, Jiří Žáček a J. Faltus. Jejich prvotiny se nazývají Kdy má pampeliška svátek, Aprílová škola a Rozhledna se rozhlíží.

Urbanová, Rosová (2003) charakterizují 70. a 80. léta jako období normalizace, ve kterém se mnozí autoři odmčeli nebo se přizpůsobili vnějšímu tlaku na tzv. angažovanost. Autoři se proto raději obrací do svého vlastního dětství (Říha, Čtvrtek, Mrázková). Významnými básníky té doby jsou M. Černík, Jiří Žáček, Miroslav Florian, J. Havel, J. Vodňanský. V roce 1971 vyšly tři vynikající sbírky, převážně nonsensového typu (Noha, Brukner, Svoboda).

Umělá pohádka, jak uvedla Gebhartová (1987), v porovnání s minulými obdobími ztrácí na významu a vyskytuje se v podobě obrazové knihy (Mrázková: Slon a mravenec) nebo v animovaných pohádkách (Mach a Šebestová, Maxipes Fík). Pohádku a reálný příběh najdeme v knize Františka Nepila Naschválničci.

Literatura pro děti a mládež se od 90. let 20. století vyznačuje směrem k univerzálnímu, dětskému i dospělému čtenáři. Hranice mezi literaturou pro děti a dospělé téměř mizí a tak do literatury pro děti pronikají více závažná témata a sofistikovanější styly. Děti objevují norského autora Josteina Gaardera, španělského autora Javieru Requera a japonskou autorku Kazumi Jamoto. S uvedeným literárním směřováním je spojena tvorba Ivy Procházkové, Daniely Fischerové a Jany Knitlové. Všechny autorky usilují o odkrytí rodinného, kulturního, historického prostředí, ze kterého vyrůstá a formuje se dětský hrdina ke svému okolí. V každém z nich je něco běžného, ale také jedinečného a překvapivého. Zažívají zázraky (lásky), tajemství, okamžiky prozření, které se dějí ve snu i v každodenní realitě. V centru děje stojí sebeuvědomování a získávání duchovních zkušeností dětského hrdiny (Urbanová, 2004).

Problematikou překotného vývoje české knihy pro děti a mládež se zabývala Čeňková (2011) a uvedla, že za posledních dvacet let se kniha musela vyrovnat s nástupem tržního hospodářství po roce 1989. Kniha se stala zbožím. Pulty knihkupectví byly zaplaveny překladovou literaturou a populární literaturou, kterou začala vydávat rychle vznikající nová nakladatelství. Také se začala objevovat literatura s tématy za socialismu tabuizovanými, jako jsou smrt, erotika, náboženská víra či tituly zamlčovaných autorů. Například sbírka Ivana M. Jirouse Magor dětem nebo sborník Uzel pohádek, sestavený I. Klímou. Dále uvádí, že současnou dětskou literaturu pro děti a mládež obohacuje i celá řada výtvarníků různých generací. Na autorských knihách pracují P. Nikl, T. Říčanová, P. Sís, Fr. Skála, A. Skálová nebo D. Urbánková, v uměleckonaučné literatuře vynikají R. Fučíková, L. Seifertová a M. Skála.

Dále uvádí, že v posledním desetiletí se v dětské literatuře objevili i autoři známí z tvorby pro dospělé. Jedná se o Pavla Brycze, Violu Fischerovou, Radka Malého a Markétu Pilátovou. S novou tvorbou se k dětskému čtenáři vrací zavedení autoři (Pavel Šrut, Jiří Žáček) nebo spisovatelé, kteří se vrátili z exilu (Ivan Binar, Iva Procházková).

V tematickém zaměření literatury roste zájem o komiksy a komiksové romány, objevují se náročně zpracované knihy, tzv. bilderbuchy, a autorské knihy. Vycházejí nové tituly pro

dospívající, tzv. young adults, které posunují věkové určení literatury až k hranici osmnácti let (Ivona Březinová, Alena Ježková, Martin Vopěnka). Lze pozorovat i míru infantilizace, to znamená, že životní styl, móda, sledování filmů, čtení knih, se ve věkové kategorii třinácti až třiatřiceti lety sjednocují. V této souvislosti se hovoří o termínu all-age books. Což jsou knihy určené všem věkovým skupinám, nejčastěji z žánru překladové fantasy literatury. Některé z takovýchto titulů jsou nabízeny s rozdílnou obálkou pro dospělé a rozdílnou pro dětské čtenáře (některé knihy z nakladatelství Argo).

Po roce 2000 si oblibu získávají knihy v širokém žánrovém spektru zaměřené na českou a evropskou historii. Jsou vydávány reedice knih týkajících se pověstí, zejména Čtení o hradech, zámcích a městech Eduarda Petišky a Zrcadlo starých časů Heleny Lisické. Z nových adaptací starých židovských pověstí je třeba zmínit titul Lea Pavláta Osm světél. Obecně minulosti a pověstem se věnuje i Alena Ježková ve svazku historických povídek Příběhy českých knížat a králů. Čtenářský zájem a popularitu zaznamenala obří publikace Lucie Seifertové Dějiny udatného českého národa a pár bezvýznamných světových událostí vydaných v roce 2003.

Neutuchající zájem si nadále udržují televizní večerníčky, které vycházejí z knižních předloh nebo vznikají současně s novou knihou. V nakladatelství Albatros v roce 1999 vznikla speciální edice Ahoj děti – dobrou noc, která je věnována právě večerníčkům.

Dále se rozvíjí pohádková vyprávění v obrázkových knihách a obrazových albech. Mezi autory a výtvarné umělce, kteří zpracovávají tato témata, patří O. Černá a M. Kukovičová, J. a T. Horváthovi, P. Nikl, M. Rezková a L. Urbánek, T. Říčanová, A. Skálová, P. Šmalec, D. Urbánková. V soutěžích Zlatá stuha a Magnesia Litera byly nejvíce oceněny Lingvistické pohádky a Záhádky P. Nikla.

Dalším rozvíjejícím se žánrem je autorská pohádka, která čerpá z folklóru nebo navazuje na uvolněné vypravěčství z 60. let minulého století. Z této tvorby je třeba zmínit Královské pohádky, O dobré a zlé moci nebo Hrad Svícen básníka K. Šiktance. I. Procházková vydává zvířecí pohádkou Myši patří do nebe. S novátorskou dávkou humoru zaujal i P. Šrut v knihách Lichožrouti a Lichožrouti se vracejí.

Pavel Šrut píše také poezii pro děti, která je založena na momentu jazykového překvapení a neologismech (Veliký tůdle, Šišatý švec a myšut). Z mladších autorů píše poezii Radek Malý. Ve sbírce Kam až smí smích ukázal, jak blízká je mu všední dětská zkušenost,

kteřou nadsadil humorem, tajemstvím a jazykovou hrou. Druhá sbírka Listonoš vítr je spíše určena dospívající mládeži. Ukazuje na rychlost dění kolem nás, na nedostatek času vnímat přírodu, jiné i sebe.

S výročími nebo nově objevenými verši významných autorů vznikají ilustrované výběry (F. Hrubín: Říkadla pro celý den a taky navečer, I. Diviš: Říkadla a kecadla). Popularitu také získala básnická antologie Nebe peklo ráj vydaná v roce 2009.

Pevné místo v dětské literatuře mají kratší prózy pro začínající čtenáře, kde se problémy dítěte střetávají s možností, jak je překonat. Mnohé z těchto knih jsou vyhledávány i pro didaktická řešení a dobře zpracované charaktery postav. Oblíbenými autorkami jsou I. Březinová, P. Braunová, M. Drijverová, D. Krolupperová či I. Procházková.

2.2.4 Čeští spisovatelé literatury o přírodě

Rudolf Těsnohlídek, pseudonym Arnošt Bellis (1882–1928) český spisovatel, básník, dramatik, novinář a překladatel. Proslul zejména svojí bajkou o lišce Bystroušce.

Karel Čapek (1890–1938) byl český spisovatel, intelektuál, novinář, dramatik, překladatel a fotograf. Pro děti napsal knihu Dášeňka čili Život štěněte vydanou již v roce 1933 a posmrtně uspořádanou knihu Pudlenka vydanou v roce 1970.

Josef Čapek (1887–1945), český malíř, spisovatel, fotograf, grafik a knižní ilustrátor. Je také autorem celosvětově užívaného slova „robot“. Pro děti napsal Povídání o pejskovi a kočičce.

Ondřej Sekora (1899–1967) český spisovatel, novinář, kreslíř, grafik, ilustrátor, karikaturista, entomolog: Od roku 1964 držitelem titulu Zasloužilý umělec. Jeho pracovní činnost se projevila i v rozhlase, televizi, filmu a divadle. Převážně byl ilustrátorem a autorem hlavně knih pro děti. Figurka Ferdy Mravence, do určité míry autobiografická, se poprvé objevila v roce 1927 jako postavička v kreslených seriálech pro dospělé. Známý a oblíbený je také brouk Pytlík (1939). Sekora ve svých příbězích spojil zábavu s poučením a mravním naučením. Čtenáři si nejvíce oblíbili knihu Ferda Mravence, Trampoty brouka Pytlíka, Čmelák Aninka, Kuře Napipi a jeho přátelé a další.

Josef Menzel (1901–1975) byl český novinář, překladatel a spisovatel dětských knih. Za války publikoval pod pseudonymem Jan Vik. Mezi jeho nejčastěji publikovaná díla patří seriál knížek pro malé děti Míša Kulička.

Daniela Krolupperová (1969) je autorka písíci pro děti všech věkových skupin, překladatelka. Vydala Zámečnické keře, Rybí sliby, Tygří trápení.

Jiří Kahoun (1942) je autor dětských knih. Mezi jeho nejznámější knihy patří Včelí medvídci, Bráška je taky ježek, Můj život s Ferdou, Ze zahrádky do zahrádky a další.

Jan Lebeda (1936) je jihočeský autor písíci pro děti a dlouholetý včelař, nejoblíbenější knihou jsou Pohádky skřítky Medovnička, Medovničkova říkadla, Pohádkové včely, Pohádky skřítků Medovnička a Barvínka.

Jaromír Kincl (1930) je spisovatel, publicista, scénárista. Podílel se na vzniku deseti večerníčkových seriálů. Z jeho knih jsou nejznámější Rákosníček a hvězdy, Rákosníček a rybník a Rákosníček a počasí.

Jan Karafiát (1846–1929) byl českobratrský evangelický farář. Je prvním autorem, který v českém prostředí napsal autorskou pohádku Broučci: pro malé i veliké děti (1876).

Miloš Kratochvíl (1948) je spisovatel, scénárista i sportovní redaktor a autor celé řady příběhů a pohádek. Pro děti píše poezii a pro nejmenší vydává leporela. Kniha Kočkopes Kvído získala Cenu učitelů v roce 2011.

Zuzana Pospíšilová (1975) vydává knihy plné pohádek, příběhů, poezie a říkanek od roku 2005. Je autorkou knih Vesmírné kameny, Matěj a stegosaurus, První encyklopedie, Lesní pohádky, Mokré pohádky, O lakomém křečkovi, Proč už kocour nemlsá, Jak se stal kozel zahradníkem, Domeček pro šneka Palmáce, poezie: Rozesmátá zahrada, Myslí ptáci na legraci, O broučcích, O beruškách a další.

Josef Kolář (1905–1983) byl rozhlasový redaktor. Autor knihy Z deníku kocoura modroočka.

Josef Lada (1887–1957) byl malíř, ilustrátor a spisovatel. Je také jedním ze zakladatelů české moderní pohádky. Nejznámější knihy Kocour Mikeš, O chytré kmotře lišce, Bajky.

František Nepil (1929–1995) byl český spisovatel, který pracoval jako textař a propagační referent. V rozhlase pracoval v redakci vysílání pro děti a mládež. Je také znám jako osobitý vypravěč. Vyhledávané jsou jeho knihy Štuclinka a Zachumlánek, Já Baryk, Lišky, dobrou noc, Naschválníci a Pět báječných strýčků.

František Hrubín (1910–1971) byl český spisovatel, básník, dramatik a překladatel převážně z francouzštiny. Pro děti vydal knihy Říkejte se mnou, Nesu, nesu kvítí, Špalíček veršů a pohádek a hádanky Běží, ovce běží.

Josef Kainar (1917–1971) patří mezi české básníky, textaře, dramatiky a překladatele. Byl to také hudebník, ilustrátor, novinář a výtvarník. Znakem jeho tvorby je zpěvnost a ironie. Pro děti napsal Říkadla a Nevídáno neslycháno. Přebásnil Erbenovu pohádku Zlatovláska (1958).

Ota Bouzek (1949) je autor myslivecké beletrie, který napsal 29 knih, kde má hlavní roli příroda, zvěř, les a lidé. Mezi jeho vydané knihy např. patří: Myslivecká latina, Šoulačky vesele a vážně, Ptačí mlýn, Rosa v jehličí, Holubí studánka. Na Světové výstavě myslivosti v Lysé nad Labem v roce 2000 převzal Uměleckou cenu ČMMJ za literaturu.

Irena Ričlová je současná česká autorka písic pro děti mladší věkové skupiny. Zatím napsala pět knih: Chlupáčovy trampoty, Básničky plné barev, Houboví skřítkové, Bajky z lesa a louky, Bílé veverka a jiné pohádky.

Lenka Rožnovská (1972) je pedagožka a autorka literatury pro děti. Spolupracuje s knihovnami na projektech, které prohlubují čtenářské kompetence u dětí mladšího školního věku. V nakladatelství Grada vydala moderní bajky Bílý tygr a Statečná lvičata, Případy detektiva Kláska a opičáka Jojka.

Jaromír Sypal je oblíbený autor pohádek. K jeho knihám patří Ptačí pohádky, Vodnické pohádky a Psí život na sídlišti.

Gabriela Kopcová (1945) je výtvarnice a autorka písic pro všechny věkové kategorie. Pro děti vydala knihy Pohádky z rozkvetlé louky, Kohout Fejfara, Liščí pohádka, Pohádky z hájenky, Srnčí pohádka a Zaječí pohádka.

2.2.5 Zahraniční spisovatelé literatury o přírodě

Cécile Aubryová (1928–2010), vlastním jménem Anne-José Henriette Bénard, byla francouzská herečka, spisovatelka a televizní scénáristka. Psala televizní scénáře pro děti. Známa byla díky seriálu pro děti Poly a také filmovým zpracováním své knihy Bella a Sebastián.

James Herriot (1916–1995), vlastním jménem James Alfred Wight, byl anglický veterinář a spisovatel, který je znám knihami o svém životě veterináře a působením za druhé světové

války u RAF. Některé jeho příběhy byly převyprávěny i pro děti. Jedná se např. o knihu Velký den kobylky Bonny, Vánoční koťátko a Nejlepší psí příběhy.

Jack London (1876–1916), vlastním jménem John Griffith Chaney, byl americký spisovatel, který je ponejvíce znám jako autor Volání divočiny a Bílý tesák.

Michelle Paverová (1960) je anglická spisovatelka. U nás je známá díky cyklu Letopisy z hlubin věků, který se odehrává v době kamenné. Pomocí autorky se seznámíme s životem lidí této doby, jak lovili, jak se oblékali, čeho se báli a před čím se zaklínali.

Ernest Thompson Seton (1860–1945) byl anglický spisovatel, ilustrátor a zakladatel hnutí Woodcraft. Zájem o přírodu ho přivedl k malířství a stal se vyhledávaným ilustrátorem přírodovědných publikací. Od 80. let 19. století publikoval první příběhy o zvířatech. Autor Knihy lesní moudrosti, Rolf zálesák a Dva divoši.

Joseph Rudyard Kipling (1865–1936) byl britský spisovatel, básník a novinář. Je prvním britským nositelem Nobelovy ceny za literaturu, který svůj život střídavě prožil v Indii a Anglii (Londýn). U nás je znám jako autor dvousvazkové Knihy džunglí.

Mika Waltari (1908–1979) byl finský spisovatel, dramatik a novinář. Ponejvíce znám jako autor historických románů, jako je např. Egyptan Sinuhet. Pro děti Knižní klub vydal jeho knihy Čínská kočka a jiné pohádky, Bílý slon a jiné pohádky.

Julia Boehme (1966) je německá redaktorka a spisovatelka pro děti. Do její tvorby patří hlavně knihy o koních. V letošním roce ji vyšel soubor příběhů o surikatách.

Lucy Daniels (1960) je společný pseudonym více autorů (Liss Norton; Jennie Walters) píšících o zvířatech. Napsali více jak 70 knih. Výběr z jejich bohaté tvorby: Gorilí máma, Kočka v hrobce, Opuštěná kobylka, Zatoulané štěně, Chrt na vřesovišti.

Holly Webb je anglicky píšící autorka, která své příběhy zaměřuje na děti všech věkových skupin. Jejími knižními hrdiny jsou nejčastěji štěňata a koťata v nesnázích.

Brandon Mull (1974) je americký spisovatel. U nás je znám populárními fantasy sériemi Příběhy z kouzelné obory a řadou Spirit animals.

Kathryn Laskyová (1944) je americká autorka beletrie a literatury faktu. Zabývala se životem a chováním sov, které ji později posloužilo k vytvoření série fantastických příběhů. Legendy o sovích strážcích se staly předlohou animovaného filmu.

Karin Müller (1967) je německá autorka písíci pro děti a mládež. Z jejích knih jsou známé hlavně příběhy o koních, např. Dobrodružství poníka Robina, Únos na jízdárně a Hon na zloděje.

2.3 Základní žánry

2.3.1 Říkadlo

Slovník literární teorie (Vlašín, 1977) uvádí, že říkadlo je poetický žánr folklóru založený na převaze rytmické složky básně nad sémantikou, a v rovině přednesu se projevuje zvláštním skandováním na přechodu mezi recitací a zpěvem. Často využívanými básnickými prostředky jsou personifikace, apostrofa (obracím se jinam), dialog a eufonie (libozvučnost). Říkadla napomáhají při dětských hrách k rozdělování úloh (rozpočítadla), dobírají si dětského adresáta (škádlivky), procvičují řeč (jazykolamy), doprovázejí dětskou činnost a jsou součástí dětské hry (Otloukej se, písťaličko).

Gebhartová (1987) definuje říkadlo jako literární žánr, kterým se dítě učí mluvit. Má úsporný a jednoduchý verš, občas bez logického smyslu, s častými citoslovci nebo neologismy (novotvary). Pro české říkadlo je dané trochejské metrum, tzn., že v trochejské stopě za sebou následují přízvučná a nepřízvučná slabika.

Říkadla využíváme při hře dospělého s malým dítětem (Vařila myšička kašičku, Paci, paci, pacičky), při pohybových hrách (Šiju boty do roboty, Na zlatou bránu, Na hastrmana). Rozpočítadla najdeme i v současné poezii (Kainar: Tintili vantili, Kriebel: Hra na honěnou).

O vlivu říkadel a písni na rozvoj dětské výmluvnosti upozorňuje již J. A. Komenský ve svém Informatoriu školy mateřské. V něm také nabádá, aby se s nimi začalo již v nejtětlejším věku, protože dítě, jak začíná slovům rozumět, „hned se v harmonii a rytmech kochati počíná.“

2.3.2 Pohádka

Pohádka je prozaický žánr lidové slovesnosti, ve kterém je nadpřirozený děj podáván jako reálná samozřejmost, jako by vše bylo skutečné. Na rozdíl od pověstí se pohádka netýká žádné historické události, takže čas, místo děje, charakter a sociální prostředí se určují jen rámcově (bylo nebylo..., byl jednou jeden..., ze sedmero horami...). Těžiště vyprávění se nachází v napětí ze sledů daných problémů, v nichž se hrdina ocitá a které řeší. Pohádka se

do dnešních dob zachovala ústním podáním, vyprávěním z generace na generaci (Vlašín, 1977).

Podle Philipa (2002) si lidé vyprávěli pohádky od dob, kam historie sahá. Papyrus z doby kolem roku 1700 př. Kr. dokazuje, že pohádky rád poslouchal i faraon Cheops, stavitel největší egyptské pyramidy. Zachované pohádky starověkého Egypta v mnohém připomínají moderní příběhy. Zápletka o bratrech/dvojčatech se podobá německému příběhu O zlatých dětech, který převyprávěli bratři Grimmové. Pohádky existují po celém světě.

Gebhartová (1987) udává, že s pravou lidovou pohádkou se dnešní děti nesetkávají. Jako lidové pohádky jsou označeny ty, které vznikaly odposloucháváním nebo z folkloristicky zapsaných látek v 19. a 20. století (K. J. Erben, B. Němcová, Bartoš, V. Říha, Sirovátka, Jech). Jsou věrné lidovým motivům a dějovým principům ústně předávané pohádky.

Dále uvádí, že jak říkadlo nebylo pouze dětským žánrem (v pranostikách se udržovaly zvyky a pozorování našich předků), tak i pohádky nebyly určeny jen dětem. Dějově napínavé a strašidelné pohádky byly určeny dospělým. Dětem byly určeny pohádky kratší, tzv. humorky (Byl jeden král, měl na peci vál) nebo pohádky o zvířátkách či pohádky s výchovným posláním (O neposlušných kůzlatech).

Jak uvádí Vlašín (1977) žánrově se pohádky dělí na kouzelné (fantastické), zvířecí, legendární, novelistické (realistické) a umělé.

2.3.2.1 Pohádky kouzelné

Kouzelné pohádky jsou nejstarodávnější, nejpočetnější. Jejich základ je v jednotě prvku reálného a fantazijního nebo lidského a přírodního, v magických obřadech, rodových mýtech a v animismu prvobytně pospolné společnosti. Jejich podstatou je vítězství dobra nad zlem, slabšího nad silnějším (O dvanácti měsíčkách).

2.3.2.2 Zvířecí pohádky

Ve zvířecích pohádkách jako hlavní nositelé děje vystupují zvířata (O slepičce a kohoutkovi), na rozdíl od pohádek kouzelných, kde mají pouze vedlejší role. Zvířata jednají jako lidé, mnohdy znázorňují lidské vlastnosti (liška – lstivost, medvěd – dobráctví), a proto tento typ pohádek působí alegoricky nebo didakticky (O Smolíčkovi,

O Budulínkovi, O Červené karkulce). To zvířecí pohádky sblíží s bajkou, která je umělým útvarem.

2.3.2.3 Legendární pohádky

Děj legendární pohádky je postaven na biblických postavách (Mojžíš, Ježíš, sv. Petr) nebo je založen na putování duší do nebe.

2.3.2.4 Novelistické pohádky

Gebhartová (1987) řadí, jako nejmladší z pohádek, pohádky novelistické (realistické), které jsou blízké povídce. Potlačují fikci na minimum, hrdinou je obyčejný člověk (O chytré horáky). Dětem je určena spíše humorná poloha, která se vysmívá lidské hlouposti a nadutosti (pohádky o hloupém Honzovi, o Kocourkově).

2.3.2.5 Autorská pohádka

Autorská pohádka (Gebhartová, 1987), někdy také umělá pohádka, za sto padesát let své evropské existence nabyla nepřehledné rozmanitosti tvarů. Navazuje na všechny typy lidové pohádky a je psána veršem i prózou. Zachovává i princip pohádky – smyšlenku, neurčité určení času i místa, ale při rozvíjení děje, postav, motivaci jednání a charakteru postav se i dost výrazně odklání od lidového vzoru a využívá postupů z jiných epických žánrů, črty, povídky a románu. Pohádka se již nepřádává ústním podáním, ale je určena ke čtení dítětem samotným nebo se mu předčítá. Pro mladší děti má tato pohádka jednoho či několik hlavních hrdinů, pro starší děti se syžet (děj, postavy, prostředí) větví bohatěji, najdeme v ní více kouzelných a dobrodružných prvků a blíží se stavbou k románu. Příkladem prvního typu autorských pohádek jsou Povídaní o pejskovi a kočičce nebo Pohádky z pařezové chaloupky Křemílka a Vochoomůrky, zástupcem druhého typu je Alenka v kraji divů a za zrcadlem nebo Jak ševci zvedli vojnu pro červenou sukni.

2.3.3 Povídka

Povídka je kratší prozaický útvar s jednoduchou fabulí (dějem, neměnností charakteru hlavní postavy), zachycující fiktivní či skutečné události. Kořeny povídky se nacházejí ve staré ústní tradici. Bezprostředním předchůdcem je možno považovat literární prozaická vyprávění, zvaná do 18. století historie. Vlastní vznik povídek je spojen s romantismem a jeho snahou o formové uvolnění. V této době se objevují různé typy kratších próz s jednoduchým syžetem a volnou formou, s různými názvy, jako např. obraz (Němcová – Babička: obraz ze života venkovského) či příběh (Vlašín, 1977).

Gebhartová (1987) udává, že v dětské literatuře se ze žánrů nejvíce uplatňuje povídka. Dětská čtenářská literatura lépe vnímá jednoduché a přímočaré rozvíjení děje, jeho krátký časový úsek a ukončenost. K lepší orientaci v textu napomáhá malý počet postav a jejich jednoznačná charakteristika. Realistický literární útvar pro děti je velmi náročný, proto se autoři povídek snaží o rytmičtější prózu, o náznak rýmů, eufonii atp. Tématika tohoto žánru je zaměřena na rodinné prostředí a rozšiřuje se společně s rozšířením obzorů dítěte. Oblíbené jsou povídky ze života dětí, povídky o přírodě a také povídky s jedním ústředním hrdinou, což jsou tzv. řetězové povídky. Děj se tady rozvíjí na pokračování, po stupních (Honzíková cesta).

2.3.4 Text pod obrázky

Pro předškolní děti je určen text k obrazovým knihám. V rozličných žánrech se uplatňuje verš i próza, povídka i pohádka. Určující je ilustrovaná podoba literárního díla, slovo obrázkem doprovází a dovysvětluje. Mezi úspěšné dvojice patří: Lukešová – Kudláček s knihou Čáp, Jakub a déšť (Gebhartová, 1987).

2.3.5 Poznávací literatura

Své místo v četbě předškolních dětí, uvádí Gebhartová (1987) zaujímá i poznávací literatura, ve které se osvědčuje převaha beletristických prvků, ale pronikají do ní i encyklopedie a žánry naučné literatury. Z dramatických žánrů je pro tento věk vhodná loutková hra i literární scénář pro animovaný film. Bezprostředně tak na děti působí přímá řeč, která je podstatou dialogu.

2.3.6 Román

Následující pojednání je zpracováno podle Vlašína (1977). Román je velký prozaický útvar, který se vyznačuje volnou strukturou. Zachycuje rozsáhlou oblast jevů, událostí, společenských vztahů a psychologických situací. Základní prvek konstrukce je, na rozdíl od povídky, široce větvený, vedle hlavního motivu se rozvíjí i motivy vedlejší, zaobírá se osudy hrdinů a společenským prostředím. Rozvoj tohoto žánru určeného ke čtení spadá do období rozvoje knihtisku. Jeho vzniku předcházela vývoj výpravních děl ve starověké a orientální literatuře (Indie, Čína, Japonsko), zaměřených na tematiku historickou, milostnou, fantastickou a dobrodružnou. Stejná témata nacházíme i ve starořecké a římské literatuře (Apuleius). Ve středověku dochází k rozvoji epických veršovaných děl (Tristan a Izolda, Alexandreida) a rytířských eposů, zejména historie karolinské a cyklu

bretaňského. Na tato díla navazují romány rytířské a pastýřské. Počátek novodobé tradice představují Rabelaisův Gargantua a Pantagruel a Cervantesův Don Quijote de la Mancha, což jsou parodie na výše zmíněné romány. V české literatuře se novodobý román objevuje až v první polovině 19. století. Přední místo má historický román, jehož tradice začíná J. K. Tylem, P. Chocholouškem, V. B. Třebízským a pokračuje tvorbou A. Jirásk a k V. Vančurovi, M. V. Kratochvílovi, V. Nefovi a O. Daňkovi. Autoři 20. století navazují na období předcházející, na tradici tvorby minulého století nebo se snaží o experimentální vývoj (K. Čapek, I. Olbracht, V. Vančura, V. Řezáč).

2.3.7 Bajka

Dále uvádí, že bajka je jeden ze žánrů didaktické literatury. Jedná se o krátké veršované nebo prozaické jinotajné vyprávění (alegorie), které míří k obecně platnému mravnímu nebo praktickému ponaučení, jež můžeme najít na konci, na začátku příběhu či může samo z příběhu vyplývat. V evropské literatuře se převážně nachází alegorie ze světa zvířat, které tu vystupují jako personifikace (ztělesnění) lidských charakterů (lev – síla, majestátnost). Zvířecí bajky se také nazývají jako bajky ezopské, a to podle řeckého otroka Aisópa (Ezopa, 6. stol. př. n. l.). Oblíbenost bajek se projevila i ve středověku a v období reformace. Kolem roku 1300 se na našem území četla staročeská bajka O lišce a džbánu a v roce 1378 Smil Flaška z Pardubic vydal bajky s názvem Nová rada zvířat. Vrcholem jejich tvorby jsou klasicistní veršované bajky La Fontaina, které v sobě ukrývali satirický prvek proti soudobým mravům dvorské společnosti. Staly se také inspirací pro nový rozvoj bajek v době osvícenství. Známymi autory té doby v Anglii byli J. Gay a E. Moore, v Německu Ch. Gellert a G. E. Lessing, v Rusku I. A. Krylov, u nás A. J. Puchmajer. Novější bajky jako hrdiny zavádí rostliny nebo věci. V moderní české literatuře má významné místo se svými bajkami i Karel Čapek (Bajky a podpovídky). Bohatou tradici bajek má orientální literatura, zejména indická (Pančatantra) a arabská (Lokman).

2.4 Pedagogický výzkum

Punch ve své knize (2008) uvádí, že výzkum je organizovaný, systematický a logický proces zkoumání, který používá empirické informace k zodpovězení otázek či testování hypotéz.

2.4.1 Kvantitativní výzkum

Metodologie kvantitativního výzkumu (Gavora, 2000, Punch 2008) vychází z popisu jevů za pomoci proměnných, které jsou zastoupeny vlastnostmi, podmínkami, činiteli (například věk, pohlaví), přičemž se podle zastoupení dělí na měřitelné (věk) a kategoriální (nevyčíslitelné – pohlaví, vzdělání, spokojenost). K výhodám kvantitativního přístupu patří přehlednost, stručnost a souhrn výsledků (Chrátka, 2006).

2.4.1.1 Hypotéza

Hypotéza je předpovědí o vztazích mezi proměnnými, jinak řečeno, hypotéza je předběžnou, prozatímní odpovědí na dané otázky. Je vyjádřena oznamovací větou, ve které se dají proměnné empiricky ověřovat a měřit, například na základě kategorizace. Pro formulaci hypotézy platí, že musí vyjadřovat vztah mezi dvěma proměnnými. Musí být tedy formulována jako tvrzení o rozdílech, vztazích či následcích. Na základě shromážděných dat a jejich vyhodnocením lze prokázat pravdivost nebo nepravdivost hypotézy (Chrátka, 2006).

2.4.1.2 Dotazník

Význam slova dotazník je spojován se slovesem dotazovat. Jedná se o písemné dotazování a taktéž získávání písemných odpovědí, informací a údajů o velkém počtu odpovídajících respondentů (Gavora, 2010).

Osoba, od které výzkumník získává informace vyplněním dotazníku, se nazývá respondent. Tato výzkumná metoda zahrnuje několik výhod, jako jsou rychlý sběr dat, malá časová náročnost, anonymita respondentů, možnost dotazovat se velké skupiny respondentů a získat tak velké množství dat (Průcha, 1995).

Struktura dotazníku je dána třemi částmi. Ve vstupní části najdeme název a adresu zadavatele, jméno autorů a cíle dotazníku. Motivaci respondentů k vyplnění podpoříme zdůrazněním významu odpovědí při řešení daného problému.

Druhá část obsahuje připravené otázky, jejich pořadí neodpovídá tematicky, tj. neodpovídá logice. Na začátek se vkládají otázky lehčí, aby neodradili respondenta. Uprostřed se nachází otázky těžší a méně zajímavé. Na konec jsou seřazeny otázky s důvěrným charakterem a otázky faktografické. Je to proto, že respondent může být ke konci již unavený. Na závěr dotazníku bývá poděkování za spolupráci.

Podle Punche (2008) jsou také určitá omezení při návrhu dotazníku:

- Dotazník musí vycházet z výzkumných otázek a odpovídat jim. Dají jak znalosti vztahů a souvislostí, tak seznam informací, které je nutno získat.
- Úměrný rozsah dotazníku. Je lepší mít dotazník kratší s velkou návratností a validnějšími odpověďmi, než dlouhý dotazník s rizikem malé návratnosti a zhoršené kvality dat. Doporučovaná délka vyplňování je maximálně 20 minut.
- V prvních fázích výzkumu je nutné uvažovat volby pro doručení a vyplnění dotazníku. Doručení volíme poštou, osobní přítomností, telefonem nebo pomocí internetu.
- Formát otázek.
- Etické aspekty.

Na dotazníky jsou kladeny i etické aspekty, neboť v každém výzkumu, kde se shromažďují informace od lidí a o lidech, se požaduje utajení a anonymita, respekt k soukromí a právo vědět, co se stane s informacemi, které se od lidí získají.

Výzkumné otázky v dotazníku (Gavora, 2010) se člení podle stupně otevřenosti na uzavřené, otevřené, polouzavřené a škálované.

- Uzavřená otázka nabízí již připravené alternativní odpovědi, u kterých respondent pouze označí (podtržením, kroužkem) vhodnou odpověď. Neposkytuje však příliš prostoru pro vyjádření vlastního názoru a může tak dojít ke zkreslení odpovědi zvolením možnosti, kterou by respondent jinak nezvolil. Výhoda je v rychlém zpracování, jež spočívá v sečtení odpovědí za každou alternativu.
- Otevřená otázka navede respondenta na dotazovaný problém, neurčí mu alternativní odpověď, ale naopak mu dává možnost vlastní odpovědi. Pro hodnotitele to znamená vyrovnání se s řadou rozdílných odpovědí, které musí následně kategorizovat a poté vyhodnocovat.
- V polouzavřených otázkách se nejdříve nabízí alternativní odpověď a potom následuje dovysvětlení v podobě otevřené otázky.
- Škálované otázky poskytují stupňované hodnocení problému.

Celkovou délku dotazníku určuje počet otázek. Výzkumník volí takový počet otázek, aby získal všechny potřebné údaje a současně jimi respondenta neunavil. To by mohlo vést k povrchnímu vyplnění dotazníku. V praxi se velmi málo používají dotazníky s dobou vyplnění trvající tři čtvrtě hodiny, spíš bývají dotazníky kratší. Přesnou délku a počet otázek zjistíme na vzorku respondentů v předvýzkumu.

2.4.1.3 Návratnost, validita a reliabilita

Podle Gavory (2000) výzkumník může rozdat dotazníky osobně a počkat na jejich vyplnění. Druhou možností je nečekat na jejich vyplnění, ale počkat na jejich zaslání či osobní donesení. Třetí situací je zaslání a návrat dotazníku poštou. V posledních dvou bodech je nutné uvažovat o návratnosti. Návratnost je poměr dotazníků odeslaných k počtu dotazníků vyplněných a vracených. Požadovaná minimální návratnost je 75%.

Validita je nejdůležitější vlastností a znamená schopnost výzkumného nástroje zjistit to, co zjistit má. Obecná otázka o validitě dotazníkových dat by zněla, zda měříme skutečné odpovědi, které jsme získali a které myslíme, že měříme. Validita není nic pevně daného, mění se v závislosti na podmínkách výzkumu. Stejně jako jde o validitu otázek a odpovědí, tak jde i o to, zda respondenti odpovídají svědomitě a pravdivě. To částečně souvisí s náladou respondenta a na jeho postojích (Punch, 2008). V neanonymních dotaznících si někteří respondenti své odpovědi tzv. přibarvují, proto se do dotazníku vsouvají L-otázky na určení lživosti odpovědi. Naopak anonymní dotazníky vcelku přináší pravdivější odpovědi (Gavora, 2010).

Reliabilita znamená stabilitu odpovědi, tj. zda respondent odpoví na stejnou otázku stejným způsobem, pokud mu ji položíme podruhé. Tím naše otázky poskytují údaje s vysokou reliabilitou (Punch, 2008).

3. Metodika práce

3.1 Tvorba dotazníků

Vytvořila jsem 3 typy dotazníků. Jeden byl určen knihovnicím dětských oddělení a obsahoval 17 otázek. Jeho účelem bylo zjistit, jakým způsobem knihovnice pracují se čtenáři a zda využívají při své práci knihy o přírodě (viz příloha č. 3). Další dva dotazníky (viz příloha č. 1 a 2) byly vytvořeny pro děti do deseti let (viz příloha 1) a děti od deseti let (viz příloha č. 2). Jejich účelem bylo zjistit, zda děti čtou literaturu o přírodě a zda ji využívají pro zlepšení svých znalostí.

3.2 Předvýzkum

Před samotnou distribucí dotazníků jsem provedla předvýzkum na dětském oddělení knihovny v Týně nad Vltavou. Ověření srozumitelnosti otázek a časové náročnosti dotazníku se zúčastnily 2 knihovnice a 15 čtenářů, z toho 9 dívek a 6 chlapců různých věkových skupin (od osmi do patnácti let). Po vyhodnocení jsem zjistila, že otázkám respondenti rozumí a časová náročnost se u všech dětských účastníků pohybovala kolem deseti minut, u knihovnic kolem patnácti minut.

3.3 Charakteristika zúčastněných knihoven

Charakteristika zúčastněných knihoven byla provedena dle uvedených údajů v dotazníkovém šetření a doplněna o informace z webových stránek knihoven.

Město **Borovany** je vzdáleno 17 km jihovýchodně od Českých Budějovic, 8 km severně od Trhových Svinů. Tradice knižní kultury trvá s přestávkami více než 500 let. Je hlavně spojena s někdejší augustiniánskou klášterní knihovnou a veřejnou knihovnou existující dodnes (<http://www.borovany-cb.cz>) V tomto městě žije 4090 obyvatel. Jak knihovnice uvedla v dotazníkovém šetření, knihovnu navštěvuje 637 registrovaných čtenářů, z toho je 215 dětí do 15 let.

Městys **Dolní Bukovsko** se nachází na severním okraji Třeboňské pánve a patří do oblasti Pšeničných Blat. Leží cca 25 km od Českých Budějovic. V roce 2014 zde žilo 1740 obyvatel. Služeb Obecní knihovny využívá 251 registrovaných čtenářů, z toho 61 dětí do 15 let (www.knihovnadolnibukovsko.estranky.cz).

Obec **Dubné** se nachází 7 km západně od Českých Budějovic mezi rybníky pod úpatím kopců Blanského lesa. Části obce jsou: Dubné, Křenovice, Třebín a Jaronice. První

písemné zmínky o Dubném spadají do roku 1263. V současné době má Dubné celkem 1455 obyvatel. Obecní veřejná knihovna byla založena 17. července roku 1922. Knihovnu pravidelně navštěvuje 167 registrovaných čtenářů, z toho 68 dětí do 15 let (<http://www.dubne.cz>).

Městys **Ledenice** se nachází 12 km jihovýchodně od Českých Budějovic. V roce 2014 zde žilo 2387 obyvatel. Místní knihovnu pravidelně využívá 270 registrovaných čtenářů, z toho 93 dětí (www.knihovnaledenice.estranky.cz).

Město **Nové Hrady** leží přibližně 35 km jihovýchodně od Českých Budějovic. První veřejná knihovna tohoto města vznikla koncem 19. století. Zásluhy o její vznik měl novohradský rodák, zámecký archivář a historik A. Teichl. Dnešní knihovna, s bezbariérovým přístupem, sídlí v budově nazývané Český dům. V roce 2014 zde žilo 2587 obyvatel. Poskytovaných služeb Městské knihovny využívá 208 registrovaných čtenářů, z tohoto počtu je 74 čtenářů dětských (www.novehrady.cz).

Město **Týn nad Vltavou** leží 30 km severně od Českých Budějovic a nalezneme ho v centrální části jižních Čech. Město patří k jedněm z nejstarších sídel na jihu Čech. Je rozloženo po obou březích řeky Vltavy, nedaleko jejího soutoku s Lužnicí. První zmínky o knihovně lze vyhledat v městské kronice. U zápisu ze dne 25. prosince 1905 najdeme, že za hlučných fanfár bylo obyvatelstvo vybízeno, aby přistoupilo ke zřízení čítárny. V roce 2014 v tomto městě žilo 8089 obyvatel. Do Městské knihovny, která sídlí v budově zámku, si našlo cestu 850 registrovaných čtenářů, z toho 375 dětí (www.tnv.cz).

Město **Zliv** leží 10 km severozápadně od Českých Budějovic a 4 km od Hluboké nad Vltavou. Samotná městská zástavba se rozkládá mezi rekreačním rybníkem Bezdrev, Zlivským rybníkem a Mydlovarským rybníkem. Městskou knihovnu navštěvuje 457 čtenářů, z toho je 125 dětí do 15 let (www.knihovnazliv.estranky.cz).

3.4 Průběh dotazníkového šetření

Dotazníkové šetření jsem provedla během října až prosince roku 2014. Po osobní domluvě s knihovnicemi dětských oddělení jsme se shodly na dodání dotazníků prostřednictvím e-mailu i na způsobu vyplňování. Současně jim sdělila, kolik času bude potřeba k vyplnění dotazníků, jež byly určeny knihovnicím dětským respondentům do deseti a od deseti let.

Oslovila jsem 13 profesionálních knihoven okresu České Budějovice. Do výzkumu se aktivně zapojilo pouze sedm knihoven, a to knihovna v Borovanech, Dubném, Dolním

Bukovsku, Ledenicích, Nových Hradech, Týně nad Vltavou a ve Zlivi. Ostatní knihovny se omluvily pro nedostatek zkušeností nebo pro pracovní vytíženost. Jedna z oslovených knihoven vůbec nereagovala. Celkem bylo rozdáno 250 dotazníků a jejich návratnost byla 100%. Z Městské knihovny v Borovanech jsem vytěžila 18 dotazníků, z MěK v Dubném 4, z MěK Dolní Bukovsko 4, MěK Ledenice 11, z MěK Nové Hrady 24, z MěK Týn nad Vltavou 125 a z MěK Zliv 64 dotazníků.

4. Výsledky

V této části bakalářské práce jsou uvedena data z dotazníkového výzkumu dětských čtenářů a knihovnic dětských oddělení profesionálních knihoven v okrese České Budějovice a návrhy literárních besed a výukových programů pro děti.

4.1 Výsledky dotazníkového šetření u dětských respondentů

Pohlaví a věk respondentů

Dotazník vyplnilo celkem 250 čtenářů, z toho bylo 171 dívek a 79 chlapců. Ve skupině dětí do 10 let se výzkumu zúčastnilo 81 dívek a 51 chlapců. Ze 118 dětí od 10 let bylo 91 dívek a 28 chlapců. Tabulky číslo I a II Ukazují počet zúčastněných dětí podle věku. Největší počet dětí je ve věku 8 až 12 let, tj. ve fázi označované jako střední školní věk. Věk respondentů se pohybuje v rozmezí od 5 do 15 let.

Tabulka č. I: Počet čtenářů do 10 let

Věk	Dívky	Chlapci
5	2	1
6	2	1
7	3	5
8	22	13
9	29	19
10	23	12
Celkem	81	51

Tabulka č. II: Počet čtenářů od 10 let

Věk	Dívky	Chlapci
11	26	8
12	22	10
13	20	7
14	16	1
15	6	2
Celkem	90	28

Trávení času v přírodě

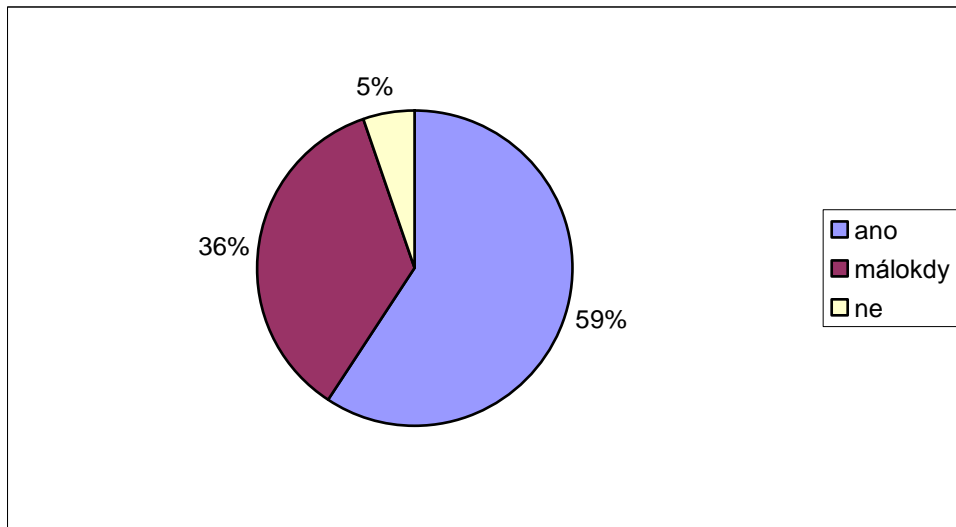
Na základě výsledků z dotazníkového šetření vyplývá, že respondenti chodí do přírody. Oslovené dívky pobývají mnohem častěji v přírodě než chlapci. Čas v přírodě netráví 5 % respondentů do 10 let a 3 % respondentů od 10 let. Z grafu č. 3 vyplývá, že 66 % respondentů tráví čas v přírodě, málokdy 30 % a záporně se vyjádřily 4 % respondentů. Z grafu č. 1 lze vyčíst, že respondenti do 10 let tráví čas v přírodě v 59 % případech, 36 % uvedlo, že ji navštěvují málokdy a negativně se vyjádřilo pouze 5 % respondentů. Z grafu č. 2 je patrné, že respondenti ve věku od 10 let v přírodě pobývají v 74 % případech, málokdy ji navštěvuje 23 % a 3 % respondentů do přírody vůbec nechodí. V tabulce č. III a č. IV jsem uvedla přesné počty obou věkových skupin.

Tabulka č. III: Počet dětí do 10 let, které chodí do přírody

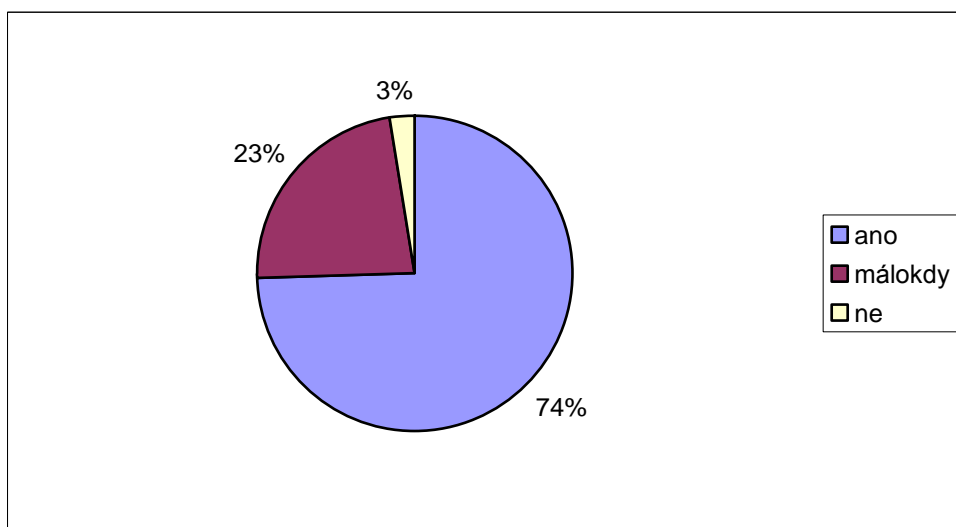
	Ano	Málokdy	Ne
Dívky	49	30	2
Chlapci	29	17	5

Tabulka č. IV: Počet dětí od 10 let, které chodí do přírody

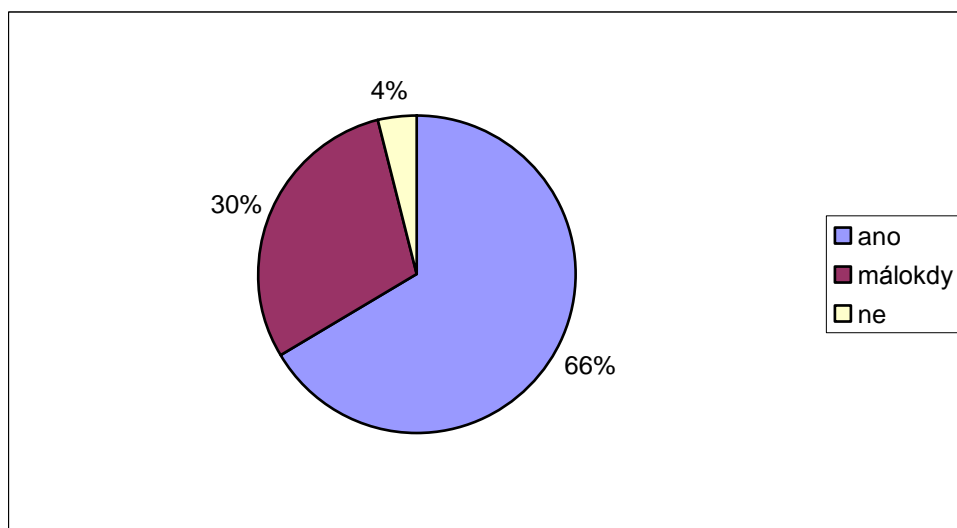
	Ano	Málokdy	Ne
Dívky	72	18	0
Chlapci	16	9	3

Graf č. 1 – Čas strávený v přírodě u respondentů do 10 let

Graf č. 2 – Čas strávený v přírodě u respondentů od 10 let

Graf č. 3 – Čas strávený v přírodě u respondentů celkem

Příběhy o přírodě

Na položenou otázku, zda respondenti do 10 let čtou příběhy o přírodě, odpovědělo 58 % z nich kladně, 21 % málokdy a 21 % negativně. Výsledky tabulky č VI ukazují, že 62 % dotazovaných dívek do 10 let čte příběhy o přírodě, málokdy je vyhledává 19 % a negativně se vyjádřilo také 19 %. Z dotazovaných chlapců ve věku do 10 let se kladně k četbě příběhů staví 50 %, nerozhodných bylo 25 % a 25 % tuto literaturu nečte. Z těchto výsledků je patrné, že dotazované dívky do 10 let čtou příběhy o přírodě častěji než dotazovaní chlapci téhož věku.

Jak uvádí tabulka č. V je u respondentů od 10 let je patrné, že příběhy o přírodě již v takovém množství, jako předcházející věková skupina, nečtou. Ke čtení příběhů o přírodě se přihlásilo v této věkové skupině 27 % respondentů, málokdy je čte 46 % a vůbec je nečte 27 %. Z dotazovaných dívek této věkové skupiny se kladně vyjádřilo 29 %, nerozhodných bylo 44 % a tuto literaturu nečte 27 %. Kladně se ke čtení příběhů o přírodě vyjádřilo 21 % chlapců, nerozhodných bylo 50 % a vůbec je nečte 29 %.

Tabulka č. V – Zájem respondentů od 10 let o knihy s příběhy o přírodě

	Dívky	Chlapci	Celkem děti	Vyjádření v % celkem	Vyjádření v % dívky	Vyjádření v % chlapci
Ano	26	6	32	27	29	21
Málokdy	40	14	54	46	44	50
Ne	24	8	32	27	27	29

Tabulka č. VI – Zájem respondentů do 10 let o knihy s příběhy o přírodě

	Dívky	Chlapci	Celkem děti	Vyjádření v % celkem	Vyjádření v % dívky	Vyjádření v % chlapci
Ano	51	25	76	58	62	50
Málokdy	15	13	28	21	19	25
Ne	15	13	28	21	19	25

Využití encyklopedií a atlasů

V tabulce č. VII je uvedeno, že encyklopedie a atlasy používá pro zvýšení znalostí 147 respondentů, 103 respondentů tyto dokumenty nevyužívá. O tento žánr projevily největší zájem dívky do 10 let. Nejvyšší nezájem projevily dívky od 10 let. Této literatury nejvíce využívají chlapci a to z 62 %, dívky pouze z 57 % případů.

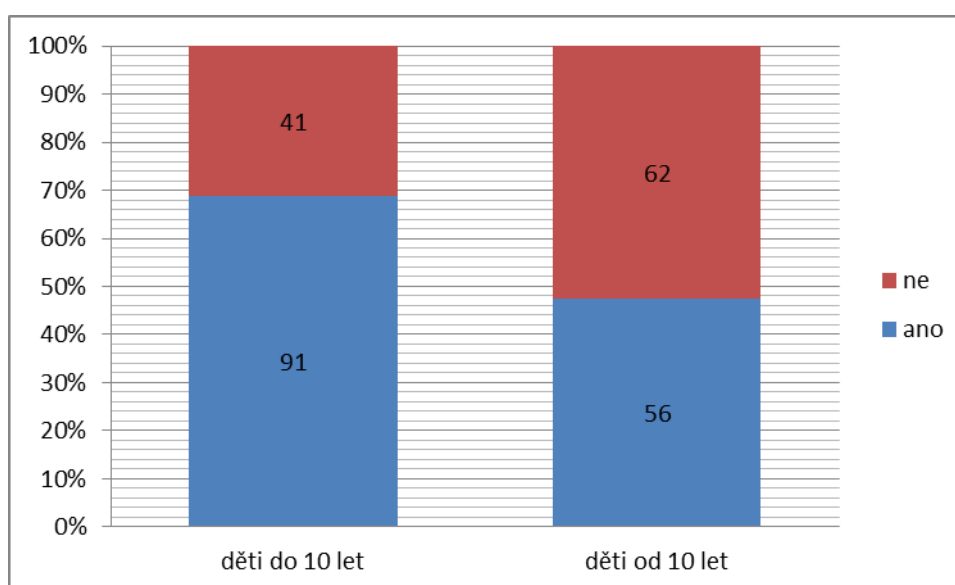
Když respondenti uskutečnili výběr nejoblíbenějších živočichů, o které mají v literatuře o přírodě zájem, byly u dívek do 10 let na prvním místě koně, na druhém místě kočky a na třetím místě psi. Chlapci v tomto věku dávali přednost dinosaurům, na druhém místě volili pavouky a třetí místo získali psi a ptáci se stejným počtem hlasů. Více informací poskytují grafy č. 5 a č.6.

Graf č. 7 a č. 8 ukazuje, jak volili oblíbeného živočicha respondenti od 10 let: Dívky dávaly na první místo koně, na druhé květiny a třetí volbou byli psi. Chlapci na první místo zařadili ryby, na druhé savce a na třetí dinosaury. Respondentky do 10 let byly velmi

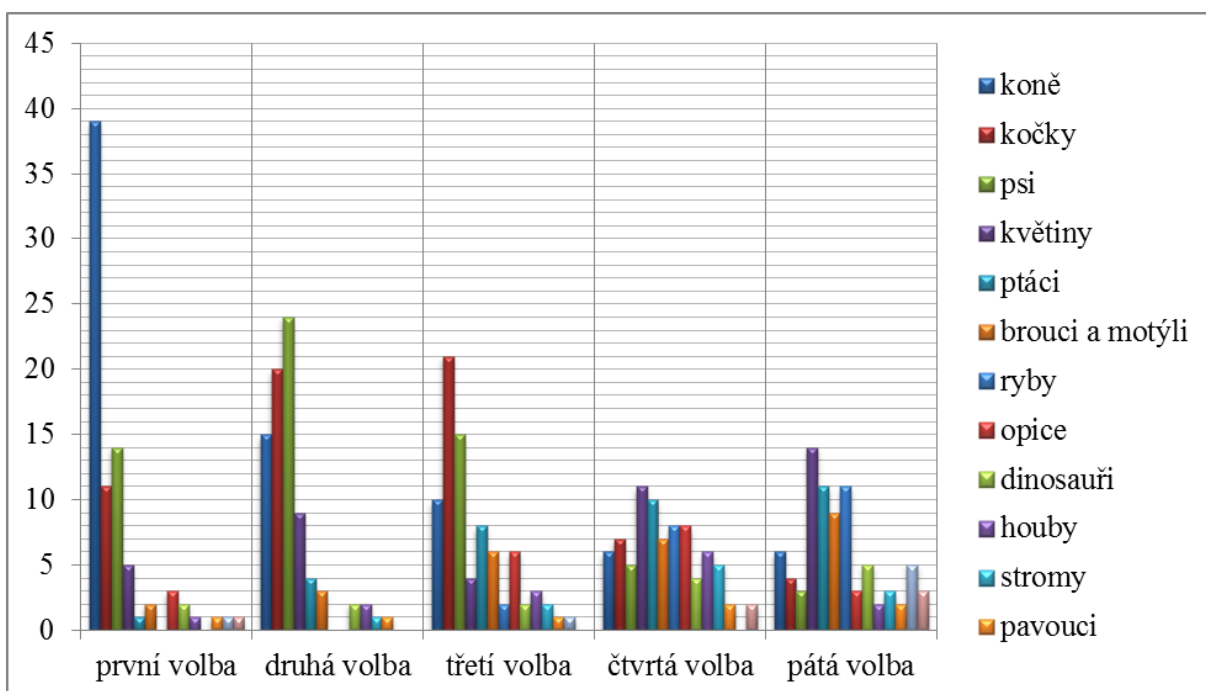
pečlivé a neopomenuly si vybrat pět nejoblíbenějších živočichů. Chlapci do 10 let jedenkrát vůbec nevyplnili a čtyřikrát vyplnili pouze dvě možnosti. Dívky nad 10 let vyplnily dvakrát dvě možnosti, jednu možnost vyplnily tři dívky, jedna dívka si vybrala pouze tři možnosti a pět dívek nevyplnilo vůbec. Jeden chlapec této věkové skupiny si vybral pouze dvě možnosti. Na tento stav upozorňují tabulky č. VIII až XI, uvedené jako příloha, které ukazují hlasy pro jednotlivé živočichy. Graf č. 4 ukazuje na to, že respondenti do 10 let upřednostňují využívání tohoto druhu literatury před respondenty od 10 let.

Tabulka č. VII – Zájem respondentů o využití encyklopedií a atlasů

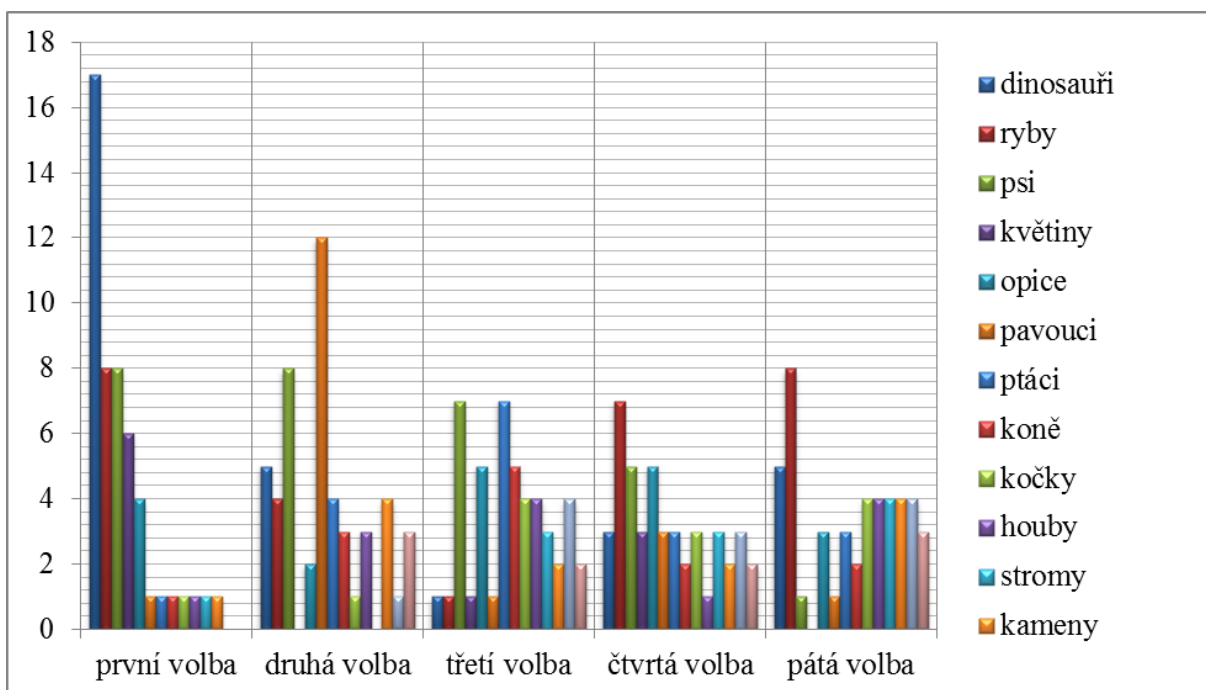
	Dívky do 10 let	Chlapci do 10 let	Dívky od 10 let	Chlapci od 10 let	Celkem	Využití naučné literatury v % u dívek	Využití naučné literatury v % u chlapců
Ano	58	33	40	16	147	57	62
Ne	23	18	50	12	103	43	38

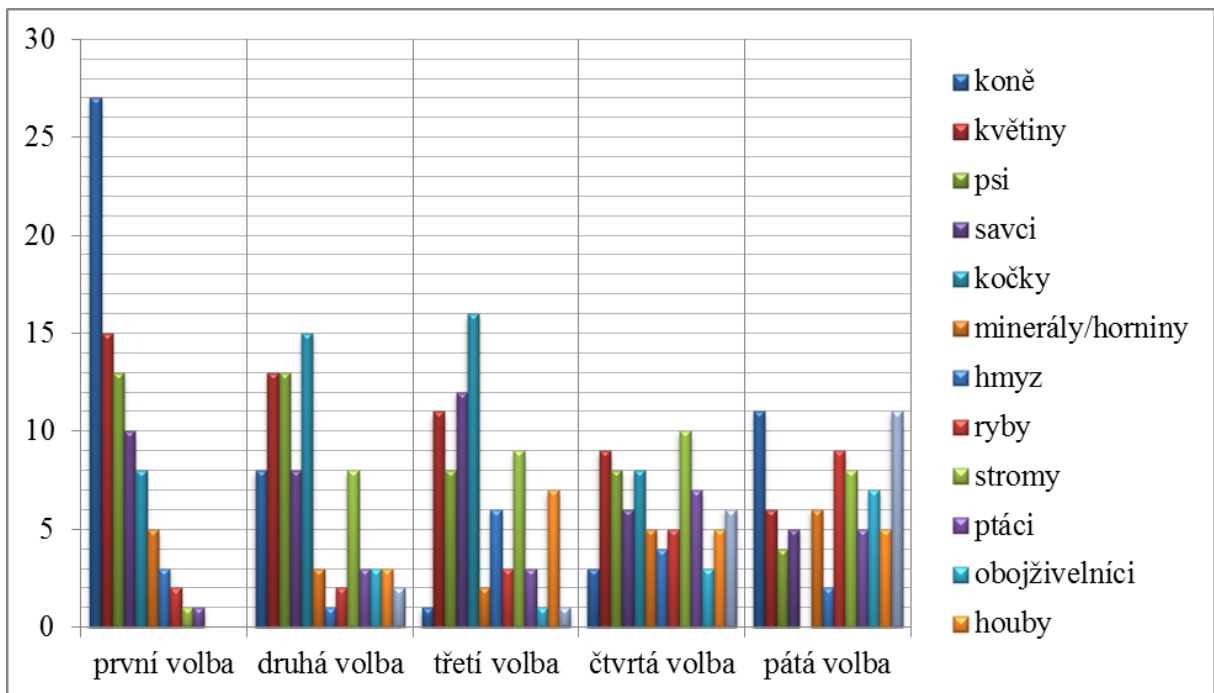
Graf č. 4 – Procentuální porovnání využívání encyklopedií a atlasů

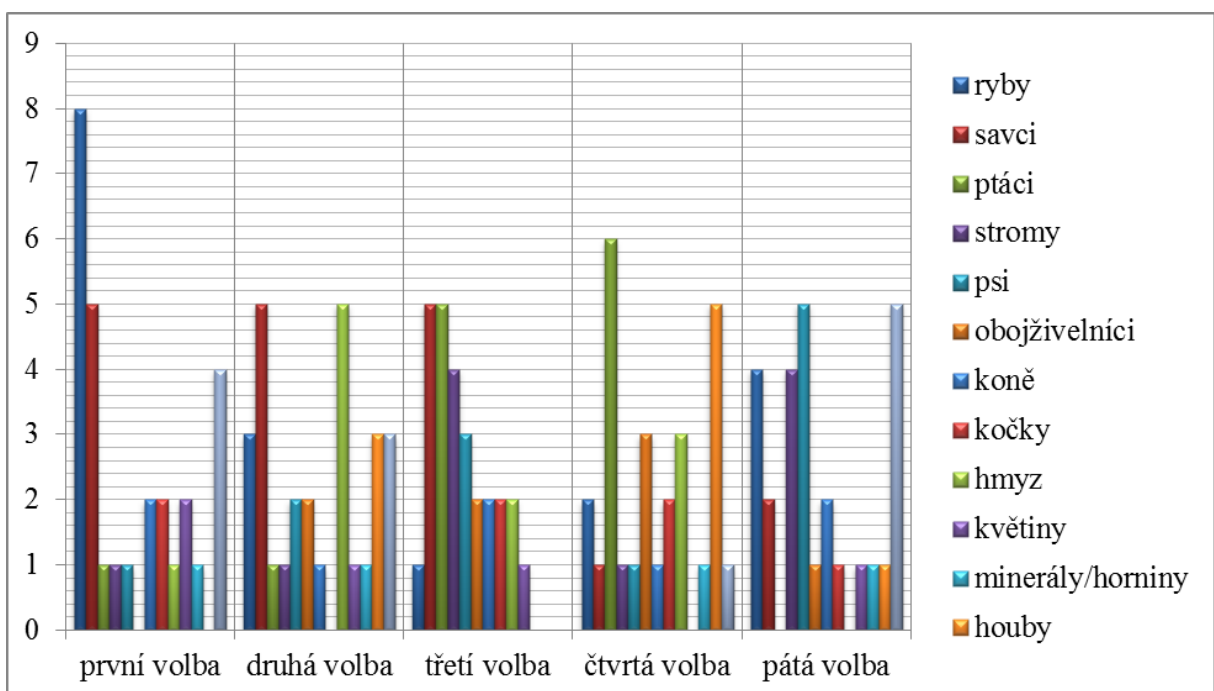
Graf č. 5 – Oblíbení živočichové u dívek do 10 let

Graf č. 6 – Oblíbení živočichové u chlapců do 10 let

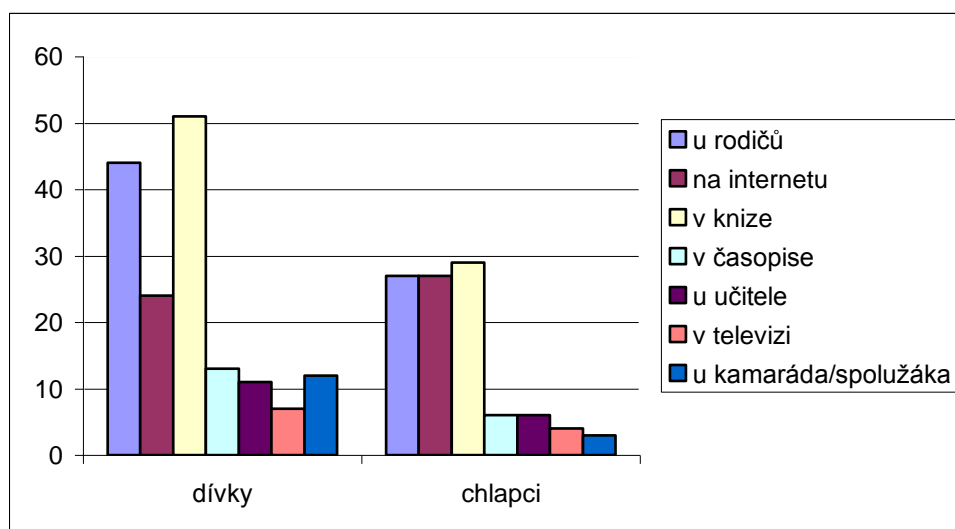
Graf č. 7 – Oblíbení živočichové u dívek od 10 let

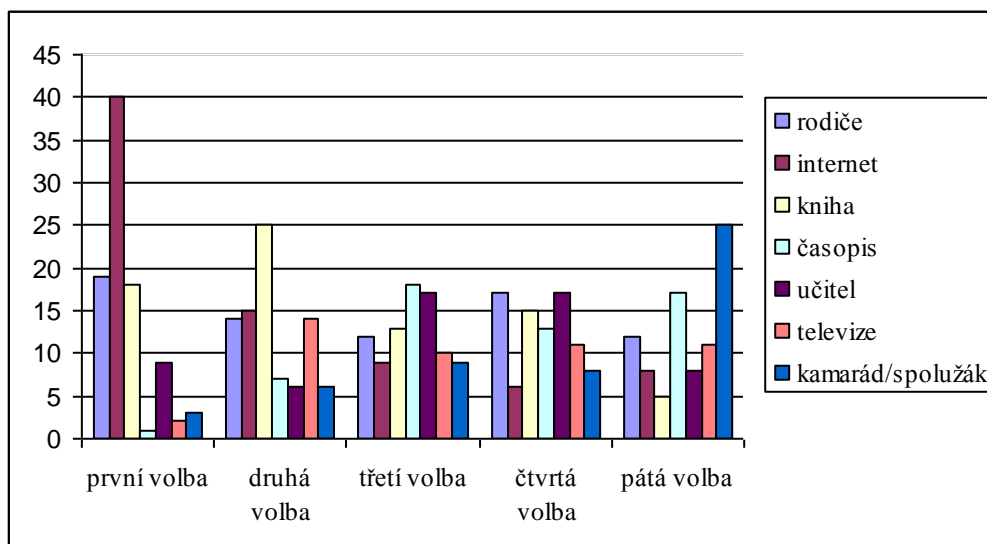
Graf č. 8 – Oblíbení živočichové u chlapců od 10 let

Hledání informací o přírodě

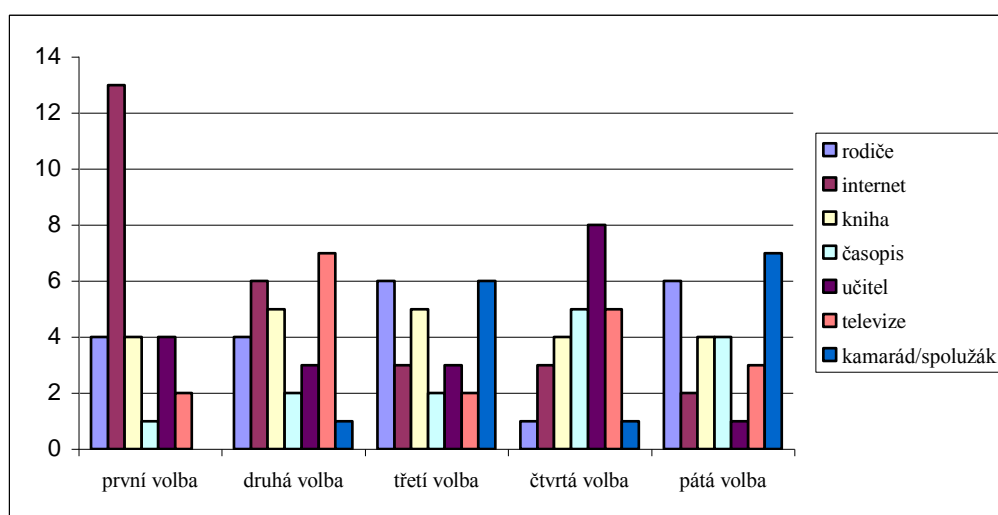
Respondenti do 10 let hledají informace o přírodě nejvíce v knize (31 %), u rodičů (27 %) a na internetu (19 %). Podle grafu č. 9. nejčastěji hledají informace v knize, u rodičů a na internetu. Chlapci hledají informace v knize (29), u rodičů (27) a na internetu (27). Dívky od 10 let nejčastěji hledají informace na internetu, a to v 43 % případech. Chlapci této věkové skupiny vyhledávají informace na internetu, a to ve 47 %. Graf č.10 uvádí, že nejhledanějším objektem v atlasech a encyklopediích u respondentek od 10 let jsou květiny (54 hlasů), koně (50 hlasů) a psi (46 hlasů). Graf č. 11 uvádí, že chlapci od 10 let nejčastěji hledají ryby a savce (18 hlasů), ptáky a dinosaury (13 hlasů) a psy (12 hlasů). Přesné údaje jsou v tabulkách č. XII až XIV, které jsou součástí příloh.

Graf č. 9 – Zjišťování informací o přírodě u respondentů do 10 let

Graf č. 10 – Zjišťování informací o přírodě u dívek od 10 let

Graf č. 11 – Zjišťování informací o přírodě u chlapců od 10 let

4.2 Výsledky dotazníkového šetření u knihovnic

Bylo osloveno 13 profesionálních knihoven okresu České Budějovice. Do výzkumu se aktivně zapojilo pouze sedm knihoven, a to knihovna v Borovanech, Dubném, Dolním Bukovsku, Ledenicích, Nových Hradech, Týně nad Vltavou a ve Zlivi. Ze sedmi zúčastněných knihoven tři uvedly, že pro své uživatele připravují besedy s využitím literatury o přírodě (Borovany, Nové Hrady, Týn nad Vltavou). Ostatní uvedly, že besedy s tímto typem literatury nenabízí, protože se zaměřují pouze na spisovatele a ilustrátory

a také proto, že si besedy provádí školy sami. V roce 2014 bylo v uvedených knihovnách provedeno 20 besed s využitím literatury o přírodě.

Význam a přínos těchto besed vidí knihovnice v tom, že s novými tématy získají nové čtenáře a prohloubí své znalosti.

Udávají, že poptávka po besedách v jejich okolí v šesti případech nebyla projevena, pouze v Městské knihovně Týn nad Vltavou projeví učitelé MŠ a ZŠ, senioři a čtenáři knihovny o tento typ besed zájem.

Výukové programy nikdo nevyžadoval. Dětské oddělení Městské knihovny Týn nad Vltavou programy zpracovává a aktivně využívá při své práci s dětskými čtenáři. Zájem o zpracované besedy a výukové programy projevilo šest knihoven s tím, že je bude při své práci využívat. Důvody využití a nevyužití zpracovaných besed o přírodě naleznete v tabulce č. XV.

Tabulka č. XV – Důvody využití a nevyužití zpracovaných besed

Důvody využití zpracovaných besed
Přiblížit přírodu a literaturu o ní dětem, zlepšení vztahu k přírodě.
Úspora času.
Nové téma.
Pro samu práci s knihou, vytvoření vztahu ke knihám.
Důvody pro nevyužití zpracovaných besed
Z časových důvodů - není prostor na zpracování.
Besedy by mohly vzbudit zájem o tuto literaturu

Dotazované knihovnice se také vyjádřily ke svému vztahu k přírodě. Pět z nich uvedlo, že chodí do přírody, dvě uvedly, že jen občas. Příběhy o přírodě čtou dvě respondentky, tři občas a dvě velmi zřídka.

4.3 Návrhy besed a výukových programů

Níže jsou uvedeny formáty besed a výukových programů pro děti mateřských a základních škol.

4.3.1 Beseda a výukový program pro mateřské školy

4.3.1.1 Beseda – Veverka obecná

Název programu	Veverky
Jméno organizace	Městská knihovna Týn nad Vltavou
Jméno lektora	Iva Janovská
Anotace	Základní poznatky ze života ohroženého druhu – veverky obecné. Cíl besedy: první základy ochrany přírody
Cílová skupina	Mateřské školy
Časový termín	45 minut
Potřebné čtenářské dovednosti (porozumění textu, rychlost)	Práce s obrázky Diskuse nad textem K přečtenému dokáže uvést příklady z reálného života
Osnova besedy	Úvod a diskuse s dětmi Ukázka knih – knížky o zvířátkách (beletrie, naučná lit.) Čtení z knihy Josefa Zemana Dobrodružství veverky Zrzečky Diskuse – o vybrané ukázce Úkol – poznáváme lesní plody Závěr
Vzdělávací oblasti	Jazyk a jazyková komunikace Člověk a jeho svět Osobnostní a sociální výchova
Klíčové kompetence	K učení Komunikativní K řešení problémů Sociální a personální
Potřebné pomůcky	obrázky veverek, oříšky, bukvice, žaludy, kaštany knihy, kde se děti mohou dozvědět něco o veverkách – encyklopedie, pohádky, skutečné příběhy
Použitá literatura	Zeman, Josef. Dobrodružství veverky Zrzečky. Vyd. 3. Praha : Erika, 1998. 67 s. ISBN 80-7190-648-4. Massny, Helmut. Veverka Zuzka. Helmut Massny ; [překl. Petr Havelka]. [S.l. : s.n., 1980]. 34 s. Dungel, Jan, 1951. Atlas ptáků České a Slovenské republiky. 1. vyd. Praha: Academia, 2011. 249 s. ISBN 978-80-200-1989-9 Brtnová, Š. Rostliny naší přírody. Praha : Blug, 1998. 60 s. ISBN 80-85635-93-3 Anděra, M. Encyklopedie evropské přírody. 1. vyd. Praha : Slovart, 2007. 240 s. ISBN 978-80-7209-808-8 Reichholf, Josef, 1945-. Savci. Vyd. 2. V Praze: Knižní klub, 2006. 287 s. (Průvodce přírodou). ISBN 80-242-1637-X.
Přílohy	Obrázky plodů, karty s názvy plodů. Různé druhy ořechů.

Doplňující informace:

Úvod a diskuse

Privítáme děti na dnešní besedě. Představíme se jim a totéž chceme i po nich. Můžeme začít otázkou, zda dnes děti cestou do knihovny viděly veverku. Pokud ano, zeptáme se, jakou měla barvu a co dělala. Pokud ji neviděly, zeptáme se, co ví o veverkách a jestli ji vůbec někdy měly možnost pozorovat. Dále diskutujeme o tom, co je na veverce nejnápadnější (tři znaky – ocas, uši, zuby), jakým způsobem se pohybuje.

Úkol

Při tomto úkolu využijeme předem připravené fotografie v knihách (Reinchhof, 2006) a (Massny, 1980). Obrázky si musíme nejdříve sestavit tak, abychom si mohli vymyslet příběh např. např. o záchraně malého veverátka v záchrané stanici, kde je krmeno, hledá si kamarády, skáče ze stromu na strom, zahrabává a ukrývá potravu, osamostatňuje se. Fotografie zamícháme, rozdáme dětem a požádáme je, aby je složily tak, abychom si podle nich mohli vyprávět příběh. Během úkolu si připomeneme skladbu potravy, schovávání potravy, stavbu hnízda, velikost veverky i její váhu (pro lepší názornost váhy veverky si připravíme knihy o váze 200 g a 500 g, a upozorníme děti, že asi tolik, co váží knihy, váží i veverka).

Knihy o veverkách

Jaké můžeme v knihovně nalézt druhy knih o veverkách (encyklopedie, atlasy, příběhy, pohádky) – ukázky knih. Knihy rozdáme dětem k prohlédnutí.

Četba vybrané ukázky

Ukázka z knihy Dobrodružství veverky Zrzečky (Zeman, 1998) je zaměřená na lesní plody (s. 14-16). Po přečtení textu ukazujeme dětem znázorněné plody, které jsou součástí ilustrací ke knize. Případně můžeme tyto obrázky ukázat, a děti budou hlásit názvy plodů. Starším dětem připravíme karty s názvy plodů a plody samotné na stůl, aby správně přiřadily, co k sobě patří.

Hra

Nakoupíme všechny dostupné druhy oříšků, doplníme žaludy, kaštiny, bukvicemi a sesypeme do misky. Zavážeme dítěti oči a necháme je podle tvaru (nealergici i podle chuti) určovat, o který se jedná.

Závěr besedy:

V závěru besedy položíme otázky na zopakování např.

V jakých knihách se můžeme něco dovědět o veverkách?

Co si děti zapamatovaly ze života veverek? Při opakování můžeme ukázat použité knihy.
Rozloučení s dětmi.

4.3.1.2 Výukový program pro mateřské školy – Pohádkové včely

Název cyklu	Pohádkové včely (výukový program)
Název programu	1. Kdo žije v úle 2. Jak to v úle chodí 3. Včelí produkty
Jméno organizace	Městská knihovna Týn nad Vltavou
Jméno lektora	Iva Janovská
Anotace	Kde všude se v knihách setkáváme s příběhy o včelách. Seznámení se životem včely, s rozdělením včelstva, stavbou těla včely a jejím vývojem. Užitečnost včel pro přírodu i člověka.
Cílová skupina	Mateřské školy, 1. až 3. ročník
Časový termín	40 minut
Potřebné čtenářské dovednosti (porozumění textu, rychlost)	Práce s obrázky Diskuze nad textem K přečtenému dokáže uvést příklady z reálného života
Osnova besedy	Úvod a diskuze, kresba pohádkové včely Ukázka knih – beletrie, naučná literatura Čtení z knihy Jana Lebedy Pohádkové včely Diskuze o vybrané ukázce Hra Úkol Závěr – rozloučení s dětmi
Vzdělávací oblasti	Jazyk a jazyková komunikace Člověk a jeho svět Osobnostní a sociální výchova
Klíčové kompetence	K učení Komunikativní K řešení problémů Sociální a personální
Potřebné pomůcky	obrázky včel knihy – encyklopedie, chovatelské návody, pohádky, skutečné příběhy, sady na výrobu voskových svíček
Přílohy	Obrázky včel, úlů (upravujeme, zvětšujeme podle potřeby).
Použitá literatura	Lebeda, Jan. Pohádkové včely. Vyd. 4. Praha: Brána 2013. 85 s. ISBN 978-80-7243-648-4 Bonsels, Waldemar, 1880-1952. Včelka Mája a její dobrodružství. 1. vyd. Praha: Grada 2013. 95s. ISBN 978-80-247-4656-2 Bentzien, Claudia. Včelaření pro kluky a holky. [Líbeznice] : Víkend, 2015. 95s. ISBN 978-80-7433-104-6 Veselý, Vladimír. Včelařství. 2. Vyd. Praha : Brázda, 2003. 270s. ISBN 80-209-0320-8

	<p>Holasová, A. F. Lumír včelaří, aneb, Medový slabikář. 1. vyd. V Praze : Labyrint, 2013. 78 s . ISBN 978-80-86803-25-8</p> <p>Bentzien, Claudia. Ekologický chov včel. [Líbeznice] : Víkend, 2008. 119 s. ISBN 978-80-86891-86-6</p> <p>Švamberg, V. Tajemný svět včel. 1. vyd. [Líbeznice] : Víkend, 2000. 78 s. ISBN 80-7222-120-5</p> <p>Gustin, Yves. Ilustrované Včelařství. V Praze : Baobab, GplusG, 2010. 223 s. ISBN 978-80-87060-27-8</p>
--	---

1. lekce: Kdo žije v úle

Doplňující informace:

Úvod a diskuze

Po přivítání každý řekne své jméno, a kde bydlí. Zeptáme se dětí, zda mají nějakou zkušenost se včelami, kde bydlí a zda znají nějakou pohádkovou včelu (včelka Mája), s kterou budeme porovnávat skutečné včely.

Úkol – kreslení včelky Máji

- Děti kreslí Máju z paměti, případně kreslí lektor podle instrukcí dětí. Srovnání obrázku včelky Máji se skutečným obrázkem včely.
- Jak vypadá taková včela? – barva, velikost (ukazujeme na připravených obrázcích).
 - složené oči
 - tykadla (orgány chuti, hmatu, čichu)
 - kusadla
 - křídla (blanokřídlý hmyz)
 - hlava, hrud', zadeček
 - 3 páry končetin
 - královna, trubci, včelí dělnice
 - vajíčko, larva, kukla, dospělec (Holasová, 2013)

Knihy

Jaké můžeme v knihovně nalézt druhy knih o včelách (encyklopedie, chovatelské příručky, příběhy, pohádky) – ukázky knih. V chovatelských příručkách ukazujeme typy úlů nebo použijeme knihu Ilustrované Včelařství (Gustin, 2010).

Četba vybrané ukázky

Ukázka z knihy Pohádkové včely (Lebeda, 2013) zaměřená na život v úle (s. 7–8): udržení tepla v úle, včelí společenstvo - matka, trubci, včelí dělnice; vajíčko, larva, kukla; včelař.

Diskuse

Kladením jednoduchých otázek, zjistíme, co si děti zapamatovali ze čteného textu. Např.: Jak se říká včelímu domečku? Kdo v úle bydlí? Jak se říkáme „včelím klukům a holkám“? Jak říkáme člověku, který se o včely stará?

Úkol

Děti, rozdělené do skupin, obdrží sadu tří obrázků (Obr. 2) - včelí matka, trubec a dělnice. Na požádání ukazují obrázky s jednotlivými členy včelího společenstva. Poukazují na rozdíly mezi nimi. Obr. 1 si zvětšíme, 3x vytiskneme, rozstříhneme na 3 díly a necháme děti zopakovat, složením obrázku, hlavní části těla včely.

Závěr besedy

V jakých knihách se můžeme něco dozvědět o včelách?

Co si děti zapamatovaly ze života včel v úlu?

Kdo se o včely stará? Rozloučení s dětmi.

2. lekce: Jak to v úle chodí

Doplňující informace:

Úvod a diskuze

Po přivítání každý řekne své jméno, a kde bydlí. Zopakujeme si společně s dětmi, co si zapamatovali z minulé besedy o včelách.

Úkol – kreslení

V návaznosti na předešlou besedu děti zkusí nakreslit včelí domeček. Opět porovnáme s obrázkem skutečného úlu. Pomůžeme si obrázkem z knihy Lumír včelaří (Holasová, 2013), který nalezneme na s. 23. Popíšeme jeho hlavní části a řekneme, k čemu slouží.

Knihy

Jaké můžeme v knihovně nalézt druhy knih o včelách (encyklopedie, chovatelské příručky, příběhy, pohádky) – ukázky knih.

Četba vybrané ukázky

Ukázka z knihy Pohádkové včely (Lebeda, 2013) „Nespokojené včely“(s. 12) a „První prolet a práce včel“(s. 16).

Diskuse a závěr besedy

Kladením jednoduchých otázek, zjistíme, co si děti zapamatovali ze čteného textu. Např.: Jak se říká včelímu domečku? Kde v minulosti bydlely včely? Jakou povinnost má včelí matka? Co dělají včelí dělnice?

3. lekce: Včelí produkty

Doplňující informace:

Úvod a diskuze

Po přivítání se vzájemně představíme. Ve zkrácené formě připomeneme minulé besedy o včelách. Hovoříme o významu včel pro přírodu.

Knihy

Jaké můžeme v knihovně nalézt druhy knih o včelách (encyklopedie, chovatelské příručky, příběhy, pohádky) – ukázky knih. Opět dětem dáme k prohlédnutí, necháme je chvíli knihami listovat.

Četba vybrané ukázky

Ukázka z knihy Pohádkové včely (Lebeda, 2013) „Co vše musí udělat včely, když příroda kvete“(s. 28).

Včely lidé chovají pro dva hlavní důvody:

- Získávání včelích produktů (med, vosk, propolis, mateří kašička, jed a pyl).
- Pro opylovací činnost. Existují totiž plodiny (například ovocné stromy), bez jejichž opylení včelami by nebyla zajištěna úroda. Včely se na opylování podílí z 90%.

Diskuse

Bavíme se s dětmi o přečtené ukázce: z jakých rostlin včely sbírají pyl, jakým způsobem oznamují ostatním nalezení potravy, čím jsou lidem užitečné, jaké znají včelí produkty atp.

Úkol - Výroba svíčky ze včelího vosku, kterou si děti odnesou domů.

K výrobě svíčky jsou potřebné mezistěny (voskové pláty) s vytlačeným šestihranným vzorem. Včelí vosk je 100% přírodní látkou, jeho výhodou je pomalé hoření a krásně medově voní. Z voskových plátů vytvoříme svíčku srolováním a přidáním knotu do středu. Pro zjednodušení práce s plátem je vhodné plát nahřát fénem. Sady k výrobě těchto svíček lze zakoupit na adrese www.vcelarskeprodukty.cz.

Podle časových možností můžeme zvážit, zda s dětmi navštívíme místního včelaře, u něhož se děti mohou podívat na úly, vyzkoušet včelí produkty s ochutnávkou medových perníků.

Závěr besedy

Společně vyjmenujeme včelí produkty, členy včelího společenstva, úly apod. Poděkování a rozloučení.

4.3.2 Beseda a výukový program pro 1. stupeň základních škol

4.3.2.1 Beseda – Strnad obecný

Název programu	Strnad obecný
Jméno organizace	Městská knihovna Týn nad Vltavou
Jméno lektora	Iva Janovská
Anotace	Základní seznámení s životem strnadů.
Cílová skupina	1. až 5. ročník
Časový termín	45 minut
Potřebné čtenářské dovednosti (porozumění textu, rychlost)	Práce s obrázky Diskuse nad textem K přečtenému dokáže uvést příklady z reálného života
Osnova besedy	Úvod a diskuse Ukázka knih (beletrie, naučná lit.) Úkol - učíme se hledat informace v knihách Čtení ukázky z knihy Martínkova čítanka od E. Petišky – kapitola Veliký sníh na s. 164 nebo z knihy O dětech a zvířátkách, kapitola Veliký sníh na s. 59. Příběh vypracovaný dětmi Diskuse o vybrané ukázce Úkol – učíme se poznat strnada podle vzhledu a hlasu Závěr
Vzdělávací oblasti	Jazyk a jazyková komunikace Člověk a jeho svět Osobnostní a sociální výchova
Klíčové kompetence	K učení Komunikativní K řešení problémů Sociální a personální
Potřebné pomůcky	obrázky strnadů (http://www.prirodainfo.cz a Sauer,1995) knihy – encyklopedie, atlasy, pohádky (uvedené níže)
Použitá literatura	Dungel, Jan, 1951-. Atlas ptáků České a Slovenské republiky 1. vyd. Praha: Academia, 2011. 249 s. ISBN 978-80-200-1989-9 Petiška, Eduard, 1924-1987. Martínkova čítanka a dvě klubička pohádek. Vyd. 7. (v Knižním klubu 4.). V Praze: Knižní klub, 2008. 282 s. ISBN 978-80-242-2252-3 Petiška, Eduard, 1924-1987. O dětech a zvířátkách. Vyd. 1. Praha: Knižní klub, 2010. 62 s. ISBN 978-80-242-2684-2 Sauer, Frieder. Ptáci lesů, luk a polí. Vyd. 1. Praha: Ikar, 1995. 286 s. ISBN 80-85830-99-X Lang, Angelika. Ptáci. 1. české vyd. Praha: Svojtka &Co., 2013. 256s. ISBN 978-80-256-1058-9 Mebs, Theodor. Dravci Evropy. 2. dopl. vyd. Praha: Víkend, 2012. 245s. ISBN978-80-7222-816-4 Ptactvo: poznáváme a určujeme. 2. české vyd. Praha: Svojtka

	& Co., 2009. 128 s. ISBN 978-80-256-0231-7 Hlasy ptáků: http://www.prirodainfo.cz/
Přílohy	Obrázky ptáků (vrána obecná, kukačka obecná, strnad obecný, káně lesní, hrdlička zahradní, slepice, kohout, vrabec polní)

Doplňující informace:

Úvod a diskuse

Po přivítání každý řekne své jméno, a jaké zná ptáky z přírody. Povídáme si o tom, jak se ptáci dorozumívají, kdy je nejčastěji slyšíme, v kterém ročním období, v kterou denní hodinu. (Sauer, 1995).

Knihy o ptácích

Jaké můžeme v knihovně nalézt druhy knih o ptácích (encyklopedie, atlasy, příběhy, pohádky) – ukázky knih uvedených v použité literatuře. Necháme dětem prohlédnout.

Úkol pro starší děti– Děti, rozdělené do tří skupin, obdrží atlasy ptáků. Každá skupina vyhledává informace, při nichž se učí děti práci s rejstříkem a orientaci v textu při vyhledávání faktu. Např.: ptačí druhy – jestřáb lesní, špaček obecný, tetřev hlušec (hledáme v rejstříku), topografie ptačího těla, co víme o živočišné třídě ptáků, vzácní hosté na krmítku apod. Necháme dětem nějaký čas na seznámení s textem a požádáme je, aby nám řekly něco zajímavého, co se právě dočetly.

Četba vybrané ukázky

Čteme příběh „Veliký sníh“ (Petiška, 2008) v němž se děti seznámí s životem strnada během jednoho roku.

Úkol pro mladší děti

Při tomto úkolu využijeme předem připravené fotografie v knihách (Sauer, 1995 a Lang, 2013) a na internetu (<http://www.prirodainfo.cz/>). Obrázky si musíme nejdříve sestavit tak, abychom si mohli vymyslet příběh např. o námluvách dvou dospělých jedinců, stavbě a tvaru hnízda, snůšce vajec, zbarvení vajíček, jejich váhy, velikosti, krmení mláďat. Fotografie zamícháme, rozdáme dětem a požádáme je, aby je složily tak, abychom si podle nich mohli vyprávět příběh. Děti mohou pracovat společně nebo si vyrobíme více sad

a vytvoříme několik skupin. Během úkolu si připomeneme i skladbu potravy, zbarvení peří, typický zpěv.

Hra

Vybereme si z dobrovolníků pět až sedm dětí, kterým rozdáme obrázky ptáků na velkých čtvrtkách – vrána, kukačka, strnad, káně, hrdlička, slepice, kohout, vrabec, apod. (<http://www.prirodainfo.cz>). Během krátkého a námi vymyšleného vyprávění o procházce, na které jsme potkali několik ptáků, mají děti za úkol zvednout svůj obrázek ve chvíli, kdy uslyší svého ptáka jmenovat a také doplní patřičným hlasovým projevem. Doplňme skutečnými hlasy zmiňovaných ptáků z ukázek na internetu (<http://www.prirodainfo.cz>).

Závěr besedy

V jakých knihách se můžeme něco dozvědět o ptácích?

Kterou část knihy při hledání informací nejdříve použijete? (obsah, rejstřík)

Jak zní zpěv strnada obecného?

Pamatuješ si, jak si naši předkové vykládali písničku strnada obecného?

(„Jak to sluníčko pěkně svítí!“ nebo nepřející „Kéž by si, sedláčku, chcíp.“).

Poděkování a rozloučení s dětmi.

4.3.2.2 Výukový program – Mořské dobrodružství

Název programu	Mořské dobrodružství (výukový program)
Vypracoval	Městská knihovna Týn nad Vltavou
Jméno lektora	Iva Janovská
Anotace	Veselé popovídání o tvorech, kteří žijí v moři a doplávali až do knížek. Dobrodružství u moře s mušlemi, písek a šuměním pohádek a příběhů.
Cílová skupina	1. až 5. ročník
Časová dotace	45 minut
Potřebné čtenářské dovednosti (porozumění textu, rychlost)	Diskutuje nad textem Pracuje s obrazovou informací K přečtenému uvést příklady z reálného života
Osnova programu	Úvod + diskuze – jak se dostaneme k moři Diskuze s ukázkami – jak vypadá moře, pláž, písek, mušle Úkol – Jak se na moři a v moři můžeme pohybovat? Povídání o moři Úkol – co v moři žije Pohádka o chobotnici Diskuze o pohádce Úkol – poznávání mořských zvuků Závěr a rozloučení
Vzdělávací oblasti	Jazyk a jazyková komunikace Člověk a jeho svět Umění a kultura
Klíčové kompetence	K učení Komunikativní Sociální a personální
Potřebné pomůcky	písek mušle misky se slanou vodou obrázky – jak se na moři a v moři můžeme pohybovat černobílé obrázky podmořských tvorů (delfin, žralok, velryba hvězdice, mořský koník, kosatka, krab, chobotnice, klaun, muréna, ježovka) barevné fotografie podmořských tvorů (stejně druhy jako na černobílých fotografiích) obrázky mořských rostlin (mořské řasy – zelené řasy, ruduchy a chaluhy (hnědé řasy), koráli, sasanky, mořské houby) hudební přehrávač ukázky zvuků moře, delfinů, racků, velryb obrázek delfína (omalovánka)
Použitá literatura	Šimková, J. Velryba Bambule. 2. vyd. Praha : BB art, 2003.

	<p>[50] s. ISBN 80-7341-026-5</p> <p>Werich, J. Fimfárum. 1. vyd. Praha: Albatros, 2006 140 s. ISBN 80-00-01612-5</p> <p>Britten, D., Whale song. CD. Going for a song, 2000.</p> <p>Verne, Jules. Dvacet tisíc mil pod mořem 1. vyd. Praha : Albatros, 2008. 202 s. ISBN 978-80-00-02167-6</p> <p>Santé, R., Mystery of the sea. CD. Millenium Music, 2003.</p> <p>Bezobratlí: http://www.naturfoto.cz/</p> <p>Obrazová encyklopedie zvířat. 1. čes. Vyd. Praha : Svojtka, 2005 608 s. ISBN 80-7352-230-6</p> <p>Podmořské divy světa. České vyd. 1. Praha : Ottovo nakladatelství, 2004. 299 s. ISBN 80-7181-126-2</p>
--	---

Průběh programu

1. lekce – jak se dostaneme k moři

Úvod

Přivítání s dětmi a povídání o tom, kdo už byl u moře a jaké zážitky si přinesl.

Jak se dostaneme k moři? - autem (potřebujeme benzín)

- autobusem (jízdenka)

- letadlem (letenka)

- vlakem (jízdenka)

- dá se k moři dostat pěšky, na kole? (Lněničková, 2010 a Braunburg, Finggen, 2005).

Co musíme udělat, abychom se dostali k moři např. autem?

Diskuze s ukázkami – jak vypadá moře, pláž, písek, mušle

- Co je pláž – písek a mušle (ukázka), moře, létají zde racci.
- Jak si na pláži hrajeme a co děláme v moři? Opalovat, koupat, sbírat mušle, chytat kraby do síťky, stavět hrady a bábovky z písku, házet míčem, rybařit, provozovat vodní sporty, projet se na lodi.
- Jak si ulehčíme plavání? Můžeme si vzít nafukovací lehátko nebo ploutve a brýle.

Jak se na moři a v moři můžeme pohybovat?

Ukážeme dětem obrázky (potápěč, loď, ponorka, skafandr) a povídáme si co na nich je a k čemu to slouží

Potápěč – může se potopit (s brýlemi a ploutvemi a zásobní lahví se vzduchem).

Na lodi: - obrovské lodě (trajekty) – vozí auta, lidi, vlaky.

- menší lodě (parníky) - vozí především lidi.

- a na těch ještě menších můžeme veslovat.

Ponorka – plavidlo, které může plout pod vodou. Může do takových hloubek v moři, kam už se potápěč nedostane (doplníme ukázkou ponorky kapitána Nema od J. Verna a moderní ponorkou ze současnosti (obr. 3 a 4). Skafandr – potápěčský oblek – brýle, šnorchl, na zádech potápěčské lahve se stlačeným vzduchem.

2. lekce - Povídání o moři:

Jaká je voda v moři? Teplota, barva, vlny - (ukázka vln - dělají se působením větru; děti fouknou na misky s vodou, voda se zavlní). Chuť moře – (ukázka – voda, do které děti foukají, je slaná, mohou ochutnat).

Varianta pro starší: přečtení povídky, Proč je moře slané (Werich, J., Fimfárum, 130 – 140 s.). Nebezpečí v podobě zvířat (pozor na žraloky, nosíme boty do vody, abychom nešlápli na ježovku, která má bodliny nebo na ostré kameny). K čemu slouží majáky? (věže, ze kterých strážci majáku dávají světelnou signalizaci či spouští sirénu námořníkům - lodím, které jsou na moři, aby se mohli dobře zorientovat, kde se nachází břeh, aby se předešlo neštěstí, pokud by narazili na skálu). Dříve se musel dávat pozor také na piráty- rádi přepadali a vykrádali lodě plné zlata, zboží, drahého kamení či koření

Úkol: Co v moři žije? Ryby a jiní tvorové? Jak vypadají? Mluví ryby?

Dětem rozdáme černobílé fotografie – chobotnice, delfín, krab, žralok, velryba, rejnok, želva, tuleň, hvězdice, rak, koník, mrož, klaun. Nejprve pojmenujeme, co na obrázcích vidíme znázorněno. Lektor ze své hromady barevných fotografií postupně ukazuje jednotlivé fotografie (se slovním popisem fotografií), které jsou shodné s černobílými obrázky, které mají děti. Úkolem dětí je dávat pozor, a když najdou shodu v obrázku, který

mají u sebe, s obrázkem, který ukazuje lektor, dají společně obrázek doprostřed kroužku. Výsledkem jsou dvojice černobílých barevných fotografií, jež patří k sobě (fotografie použité z knihy *Obrazová encyklopedie zvířat a Podmořské divy světa*).

Varianta pro starší: realizace s obrázky rostlin, řas a mořských bezobratlých živočichů mořské chalupy, řasy a trávy, koráli, sasanky, mořské houby. Použijeme fotografie z knihy *Podmořské divy světa* (2004).

Pohádka o chobotnici a diskuze

Když už jsme si pověděli o živočiších, kteří žijí v moři, mám tu pro vás připravenou pohádku o jedné chobotnici. Lektor přečte pohádku o chobotnici a následně s dětmi diskutuje, o čem pohádka byla. Pohádka: *Sen chobotnice Valentýny a Návštěva Titaniku* (Šimková, J., *Velryba Bambule*). Pro starší zařadíme ukázkou na s. 40, třetí odstavec z knihy *Dvacet tisíc mil pod mořem* (Verne, 2008).

Úkol: poznávání mořských zvuků, které přehrajeme z CD *Mystery of the sea* (Santé, 2003).

4.3.3 Beseda a výukový program pro 2. stupeň základních škol

4.3.3.1 Beseda – Kočky

Název programu	Kočíčí nálady
Jméno organizace	Městská knihovna Týn nad Vltavou
Jméno lektora	Iva Janovská
Anotace	Komunikačním prostředkem není jen slovo. Informace o chování koček. Práce s knihou.
Cílová skupina	6. až 9. ročník
Časový termín	45 minut
Potřebné čtenářské dovednosti (porozumění textu, rychlost)	Práce s obrázky Diskuze nad textem K přečtenému dokáže uvést příklady z reálného života
Osnova besedy	Úvod a diskuze – historie, domestikace, soužití s kočkou, vlastní zkušenosti Ukázka knih – beletrie, naučná literatura Úkol - Umím hledat informace v knize Řečnické projevy kočky (zvuková ukázka - kočičí hádka) Čtení z knihy Jamese Herriota Zvěrolékař mezi nebem a zemí Diskuse o příběhu Hlasové projevy a řeč těla Čtení z knihy Jamese Herriota Zvěrolékař mezi nebem a zemí Diskuze o příběhu, zvuková ukázky (útok kočky) Úkol Závěr – rozloučení s dětmi
Vzdělávací oblasti	Jazyk a jazyková komunikace Člověk a jeho svět Osobnostní a sociální výchova Umění a kultura
Klíčové kompetence	K učení Komunikativní K řešení problémů Sociální a personální
Potřebné pomůcky	obrázky koček s různými výrazy, tužky knihy – encyklopedie, chovatelské návody, skutečné příběhy
Použitá literatura	Seidlová, D. Život s kočkou. Vyd. 1. Praha: Knižní klub, 2009. 120 s. ISBN 978-80-242-2247-9 Müller. U., Wegler, M. Naše kočka. Praha: Jan Vašut, 2008. 127 s. ISBN 978-80-7236-453-4 Eilert-Overbeck, B. Kočka. Praha : Jan Vašut, 2008. 64 s. ISBN

	<p>978-80-7236-647-7</p> <p>Fogle, B. Kočka hravá společnice. Vyd. 2. Praha : Knižní klub, 2011. 288 s. ISBN 978-80-242-2981-2</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=gyYTOHHM5mE (kočičí hádka)</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=oOzqIsksmdI(2:25s (útok kočky)</p> <p>Herriot, J. Zvěrolékař mezi nebem a zemí. 1. Vyd. Praha : Práce, 1986. 494 s.</p> <p>Zeměpis světa. Praha : Columbus, 2002. 512 s. ISBN 80-7176-022-6</p> <p>Steele, P., Lye, K. Atlas světa. V Praze : Slovart, 2005. ISBN 80-7209-666-4</p>
--	--

Průběh programu

Úvod – historie soužití kočky a člověka

Přivítání s dětmi a povídání o tom, kdo měl či má kočku. Jaké mají zkušenosti z chovu. Pověry spojené s kočkami.

- Kdy se kočka stala součástí života člověka? Před 4000 lety.

Dvě teorie: (použijeme zeměpisné atlasy nebo zeměpisné encyklopedie, abychom dětem ukázaly šíření kočky do Evropy)

kočky pocházejí z Přední Asie (kde to je), přes Řecko, Řím se šíří dál do Evropy

- kočky pochází ze starověkého Egypta (vzájemný vztah na základě užitečnosti – lov myši a krysy, kočky uctívané jako božstvo)
- Kde najít svou vysněnou kočku?
 - kočka z útulku
 - kočka s rodokmenem, ... další nápady od dětí
- Ukázky knih o kočkách (Fogle, 2011).

Úkol – Umím hledat informace v knize

Rozdělíme děti do tří skupin, každá dostane naučnou knihu o kočkách.

Varianta pro mladší (6. a 7. třída) - Jedna skupina hledá v knize informace o britské krátkosrsté kočce, druhá informace o norské lesní kočce a třetí o perské kočce (učí se hledat v rejstříku). Mohou přečíst informace o daném plemenu.

Varianta pro starší (8. a 9. třída) – najít informace o zraku, hmatu a řeči těla (učí se hledat v rejstříku a obsahu knihy). Mohou přečíst informace o dorozumívání.

Řečnické projevy kočky

- Jak poznat náladu kočky? ... zapojíme děti ... (jaký výraz bude mít kočka, když bude chtít v obraně zaútočit, když ji něco zaujme apod.)

nejčastěji náladu kočky poznáme z postavení těla nebo mimiky, projevy, které jsou velmi dobře čitelné. Přehrajeme ukázkou: <https://www.youtube.com/watch?v=gyYTOHHM5mE>

Úkol – Děti rozdělené do tří skupin obdrží 4 obrázky koček s různými výrazy (obr. 5 a 6). Na druhou stranu obrázku si zapíší, o jakou reakci kočky se jedná. Během besedy se k jejich určování vrátíme.

Čtení z knihy Zvěrolékař mezi nebem a zemí na s. 163 (Herriot, 1986). Příběh kočky, která ač zraněná, se vzpírá ošetření. Návod, jak chytit kočku a nenechat se zranit.

Hlasové projevy a řeč těla

Kočky ovládají několik forem řeči (dle Fogla, 2011):

- Odstupňované mňoukání vyjadřuje nálady kočky
- Vrčení, prskání, výrazná mimika, postavení uší a vousů - nespokojenost
- Když si sedící kočka otočí ocas kolem předních tlapek, je naladěná klidně a mírně. Uši posunuty dopředu – kočka připravená na hru, je něčím zaujatá a přátelsky naladěná
- Cukáním ocasu kočka signalizuje varování a je připravená se bránit nebo útočit.
- Ocas stočený do otazníku značí hravost kočky.
- Rozzlobená kočka má vzpřímené uši, zúžené zornice a nakrčený nos.
- Když má kočka normální náladu, drží ocas při chůzi svěšený dolů, jen špička je mírně zakřivená.

- Tření těla a hlavičky o nohy člověka nebo části nábytku znamená, spokojenost kočky, chce naši pozornost a také zanechává pachovou stopu.
- Pokud má kočka uši sklopené k hlavě, je připravená k útoku nebo obraně.
- Kočka komunikuje pachem, který zanechává na lidech a předmětech otíráním, škrábáním a značkováním močí (také vyjadřuje stupeň nevole).
- Běžící kočka se vztyčeným ocasem před svým pánem a občas se s mňoukáním otočí, chce, aby ji následoval.
- Kočky reagují i na intonaci hlasu svého člověka.

Dominance – se projeví ve chvíli, kdy je více koček pohromadě. Prostě jedna bude velet. Platné jak pro kočky domácí, tak venkovní.

Věrnost – patří místu, kde kočka našla domov. Chovatelé tvrdí, že kočky jsou věrnější místu, než jim.

Čtení z knihy Zvěrolékař mezi nebem a zemí na, s. 476 (Herriot, 1986). Příběh nalezené kočky, se zvláštním způsobem chování. Ráda se účastní společenských akcí s velkým počtem návštěvníků. Ukázka chování. Diskuse o čteném textu.

Úkol – Vrátime se k obrázkům koček ze začátku lekce. Dnes jste viděli a slyšeli celou řadu informací o chování kočky. Pojďme si říci, jak jste si přečetli chování koček na obrázcích. Děti ukazují obrázky, vysvětlují, co výraz kočky vyjadřuje. Zopakujeme si lekci. Rozloučení s dětmi na závěr.

4.3.3.2 Výukový program – Náš nejlepší přítel

Název programu	Náš nejlepší přítel (výukový program)
Jméno organizace	Městská knihovna Týn nad Vltavou
Jméno lektora	Iva Janovská
Anotace	Komunikačním prostředkem není jen slovo. Pracujeme s knihou.
Cílová skupina	6. až 9. ročník
Časový termín	60 minut
Potřebné čtenářské dovednosti (porozumění textu, rychlost)	Práce s obrázky Diskuze nad textem K přečtenému dokáže uvést příklady z reálného života
Osnova besedy	Úvod a diskuze – historie, domestikace, soužití se psem, vlastní zkušenosti Ukázka knih – beletrie, naučná literatura Úkol – Umím hledat informace v knize Původ psů, domestikace, využití psů Čtení z knihy Jamese Herriota Nejlepší psí příběhy 2 Diskuse o příběhu Dorozumívání psů a řeč těla Rozumějí si psi a jiná zvířata Nejdůležitější smysly Čtení z knihy Jamese Herriota Zvěrolékař mezi nebem a zemí Diskuze o příběhu, zvuková ukázky (útok psa) Úkol Závěr – rozloučení s dětmi
Vzdělávací oblasti	Jazyk a jazyková komunikace Člověk a jeho svět Osobnostní a sociální výchova Umění a kultura
Klíčové kompetence	K učení Komunikativní K řešení problémů Sociální a personální
Potřebné pomůcky	obrázky psů s různými výrazy, tužky knihy – encyklopedie, chovatelské návody, skutečné příběhy
Použitá literatura	Teichman, P. Psi. 1. vyd. Plzeň : Fraus, 2006. 48 s. ISBN 7238-462-7 Fogle, B. Pes věrný přítel. Vyd. 1. Praha : Knižní klub, 2006. 288 s. ISBN 80-242-1417- 2 https://www.youtube.com/watch?v=U7uHOtHPGtA (psí školka, chování)

	<p>Herriot, J. Když se zvěrolékař ožení. 1. vyd. Praha : Práce, 1981. 413 s.</p> <p>Zeměpis světa. Praha : Columbus, 2002. 512 s. ISBN 80-7176-022-6</p> <p>Steele, P., Lye, K. Atlas světa. V Praze : Slovart, 2005. ISBN 80-7209-666-4</p> <p>Herriot, J. Nejlepší psí příběhy 2. Vyd. 1. Praha : Ivo Železný, 1999. 285 s. ISBN 80-240-0718-5</p>
--	--

Průběh programu

1. lekce: Původ psa a jeho chování

Úvod

Přivítání s dětmi, a stručné seznámení s obsahem dnešní besedy. Dnes si budeme povídat o původu psa. Položíme jednoduché otázky na rozpovídání dětí. Máte psa? Jakou rasu? Kdo se o něho stará. Cvičíte ho? Chodíte s ním na procházky? Kdo je přímým předkem psa? Víte, kdy se stal pes součástí lidského života?

Fogle (2006) uvádí, že pes patří do čeledi psovitých (Canidae) a je řazen do rodu Canis, společně se svými nejbližšími příbuznými vlkem, kojotem a šakalem. Do čeledi psovitých patří ještě další druhy, které zahrnují lišky, psa hyenovitého a psíka mývalovitého. Pozor na hyenu, patří do čeledi hyenovití (Hyenidae).

- Pravděpodobně asi před 12000 lety přicházeli vlci k trvalým obydlím člověka – střežení lidských obydlí, snad i účast na lovu.
- Rodokmen psa je zkoumán přes 100 let, teprve nyní je shoda zoologů, že vlk je přímým předkem psa.
- Psi jsou rozšířeni po celém světě, až na pár izolovaných oblastí jako je Nový Zéland, ovšem i tam člověk dovezl domácí plemena psů. Kde je Nový Zéland? Necháme děti najít v zeměpisném atlase.

Úkol – Umím hledat informace v knize

Rozdělíme děti do dvou skupin, každá dostane naučnou knihu Pes věrný přítel člověka.

- Obě skupiny hledají v knize informace o původu psa a jejich komunikaci (učí se hledat v obsahu knihy). Mohou přečíst zajímavé informace. Využijeme ilustrace, protože si děti mohou porovnat velikost vlka se psem.
- Obě skupiny hledají v knize informace o zraku, sluchu a čichu (učí se hledat v rejstříku knihy). Opět přečtou informace, které je zaujali.

Čtení ukázky – čteme z knihy Nejlepší psí příběhy 2, Jock, pes číslo jedna, s. 6, druhý odstavec (Herriot, 1999). O tom, jak závody s autem veterináře zvýší kondici a zpestří život psa i jeho štěňat. Diskuse o chování a učení psů.

Dorozumívání psů

- Psi využívají účinnou řeč tvořenou zvuky (štěňata nařikají kňučí, kvičí ; dospělí vydávají varovné vrnění, ostrý štěkot, pozornost si vynucují žalostným štěkáním ; vytí může znamenat osamělost, výstrahu nebo oslavu)
- Informace poskytují pachy a vůně:
 - Pach moči a pachové značky vyznačují hranice jejich teritoria a jiným psům poskytují informace o stavu jedince
 - Psi vylučují feromony (chemické látky obsažené ve slinách, ušním mazu, výkalech, moči, jsou součástí sekretu vylučovaného sliznicí pochvy a penisu)
 - Všechny tyto pachy slouží ke komunikaci mezi jedinci různého pohlaví. Pachy přenášejí informaci, proto psi očichávají jeden druhého (pach fenky informuje o stupni říje).
- Řeč těla
 - Změny v postavení uší, ocasu, pozicích pysků, tváří, naježení srsti na hřbetě a různé postoje. Dominantní pes při očním kontaktu upřeně zírá, submisivní (poddanost) pes se vyhýbá očnímu kontaktu, odvrací se a otáčí hlavu. Dominantní pes stojí vzpřímeně, submisivní se hrbí, snižuje držení hlavy, uší a ocasu.
 - Klidný pes má uvolněný ocas i uši, jakmile zbystří, obě uši vztyčí.
 - Jestliže pes hrozí – naježí srst na krku a hřbetě, zvedne ocas, odhalí zuby vytáhnutím pysků. Pozor na útok. Pustíme připravenou ukázkou o chování psů (psí školka, chování).

Úkol – Umím hledat informace v knize

Do skupin rozdáme knihu Psi (Teichman, 2006), ve které si děti pomocí rejstříku vyhledají informace o chování psů. Přečtou si kapitolu na s. 15 – Rozumějí si psi a jiná zvířata? Informaci, která je zaujala, přečtou. Na dvoustraně 14-15 využijeme ilustraci k popisu výrazů psů. Jednu ilustraci popíše lektor, ostatní děti. Tím si lekci na závěr zopakujeme.

2. lekce: Nejdůležitější smysly (podle Fogla, 2006 a Teichmana, 2004)

Přivítání s dětmi, a stručné seznámení s obsahem dnešní besedy. Dnes si budeme povídat o smyslech psů. Který smysl je pro psy důležitý? Proč?

Úkol

Děti rozdělíme do dvou skupin, každá obdrží knihu Pes věrný přítel a vyhledají si informaci Jak pracuje oko (ilustrace na straně 33 ; využití rejstříku). Přečtou si kapitolu, na obrázku oka, společně s lektorem, ukazují jednotlivé části oka. Vysvětlení, jak oko zpracovává světlo.

Zrak

- Psi mají ostrý zrak, typický pro lovce
 - Mají široké zorné pole
 - Barva pro ně není důležitá
- Psi zachytí pohyb na velkou vzdálenost i za šera (do dálky vidí lépe než člověk). Stejně jako ostatní šelmy, je za sítnicí tapetum lucidum, odrazivá vrstva, která umožní i vidění za šera.
- Oko psa je mnohem citlivější na světlo než lidské, ale rozlišovací schopnosti nejsou tak dobré.
- Schopnost periferního vidění (velikost úhlu pohledu psa je dána polohou očí – čím dále jsou od sebe, tím je úhel větší) se u jednotlivých plemen liší.
- Psi oranžovou, žlutou a zelenou barvu nerozeznávají a s velkou pravděpodobností je vidí jako odstíny žluté, červenou vnímají jako hnědošedou až černou. Modrou barvu nerozlišují od fialové.

Sluch

- Sluch psa je několikrát citlivější než u člověka.
- Psi jsou schopni zachytit i ultrazvukové signály.

- Dokonalý sluch psa pomáhá při jeho výcviku.
- Pes zaměří zdroj zvuku v setinách vteřiny, slyší čtyřikrát lépe než člověk. Pozor na hluk v domácím prostředí (hlasitá hudba, spotřebiče).
- Schopnosti psů slyšet zlepšuje ušní boltce, který je pohyblivý. Pohybem boltce dojde k nasměrování zvukové vlny do zvukovodu. Zvuk pes vnímá ve frekvenčním rozsahu 40 Hz až 60 kHz. Frekvenční rozsah u člověka se pohybuje přibližně v rozmezí 20 Hz až 20 kHz.

Čich a chuť

- Čich je pro psa velmi důležitým smyslem
- Smyslové buňky v čichové sliznici přenášejí informaci přímo do mozku.
- Chuťový orgán je tvořen chuťovými pohárky v dutině ústní.
- Psi mají méně chuťových pohárků než lidé. Pohárky obsahují chuťové buňky, chemoreceptory, reagující na složení potravy. Pes rozeznává chuť sladkou, kyselou, hořkou a slanou.
- Čich je nejvyvinutější a nejvýznamnější smysl psa.
- Čich slouží k orientaci v prostředí, k získávání informací o jiných psech (vyhodnocení tělních pachů).
- Psi mají navíc tzv. vomeronazální orgán (Jacobsonův orgán) – pes jím vyhodnocuje pachové vzorky dodávané z ústní dutiny (uplatňuje se zejména při zjišťování stavu pohlavní aktivity fen zkoumáním vzorku jejich moči).

Úkol – Umím hledat informace v knize

Děti vyhledají informaci (Fogle, 2006) o sluchu, čichu a chuti (s. 34-35). Necháme je přečíst text, aby mohly přečíst nebo sdělit, která informace je nejvíce zaujala. Opět pracujeme s ilustracemi na této dvoustraně – postavení ušních boltců při zaměření sluchu, průřez psí lebkou.

Čtení textu z knihy Když se zvěrolékař ožení (Herriot, 1981). Příběh majitele hárající fenky. Co všechno může způsobit čich a feromony (s. 237, druhý odstavec).

Závěr

Společně s dětmi stručně shrneme dnešní program. Zopakujeme důležité informace z obou lekcí. Rozloučíme se.

4.4 Seznam literatury o přírodě pro děti od 5 do 15 let

Vypracovala jsem seznamy literatury o přírodě s využitím zpřístupněných knižních fondů zúčastněných knihoven (Městské a Obecní knihovny v Borovanech, Dubném, Dolním Bukovsku, Ledenicích, Nových Hradech, Týně nad Vltavou a ve Zlivi), jež mají dostupné on-line katalogy na internetové síti. Seznam literatury je uveden v příloze č 8.4.

5. Diskuse

Tato kapitola je věnována srovnání výsledků získaných prostřednictvím dotazníkového šetření Městské knihovny Týn nad Vltavou s výsledky obdobných výzkumů, které se týkají dětského čtenářství. Dotazníkové šetření probíhalo v Městské a Obecní knihovně v Borovanech, Dubném, Dolním Bukovsku, Ledenicích, Nových Hradech, Týně nad Vltavou a ve Zlivi. Cílovou skupinou bylo 250 dětí ve věku 5 až 15 let.

K nejvýznamnějším výzkumům patří celostátní sociologický výzkum dětského čtenářství České děti jako čtenáři v roce 2013, který připravila Národní knihovna v Praze (dále jen NK). Na projektu pracovali zaměstnanci Knihovnického institutu NK, odborníci akademické sféry z Univerzity Karlovy v Praze, Slezské univerzity v Opavě a Akademie věd České republiky. Cílovou skupinou byli děti ve věku 9 až 14. let, kterých se do tohoto průzkumu zapojilo 1092 (Prázová, 2014a).

Další výzkum věnovaný dětskému čtenářství, připravila Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze (dále FSV UK). Jeho realizace proběhla v květnu až červnu 2014 a byl zaměřen na 513 dětí ve věku 6 až 9 let (Prázová, 2014b).

5.1 Porovnání genderových aspektů

NK a FSV UK ve výsledcích uvádí, že dívky chodí do knihoven častěji než chlapci. K témuž výsledku došel i výzkum prováděný v sedmi profesionálních knihovnách v okrese České Budějovice, kterého se zúčastnili čtenáři dětských oddělení. Během listopadu a prosince 2014 dotazníky vyplnilo 79 dívek a 50 chlapců ve věku 6 až 9 let a 136 dívek a 57 chlapců ve věku 9 až 14 let.

Domnívám se, že dětské čtenářství je rozděleno z hlediska genderu už samotným obsahem knih, časopisů nebo učebnic, které mají děti k četbě určeny. Najdeme v nich jakési přehlížení dívek. To, že dívky chybí v příbězích s dětským hrdinou, může ukazovat na skutečnost, že dívka nemůže být hrdinkou, absence v naučné literatuře a v učebnicích může ukazovat, že daný obsah či předmět není pro dívky vhodný. Literatura pro děti je ve většině knihkupectví rozdělena podle podobného obsahu a genderové vhodnosti. Dělení není vždy vhodné, protože se k dětem nedostane část literatury, nebo v nich nezanechá žádný dojem právě z důvodu genderové nevyváženosti a textu zaměřeného na jeden gender.

5.2 Porovnání čtení knih o přírodě a zvířatech

Výzkum NK ukázal, že z hlediska žánrů preferují děti knihy o přírodě a zvířatech. Je doloženo, že zájem o žánry je specifikován věkem. Ve věkové skupině 9 až 10 let je čtení příběhů o přírodě největší, děti si najdou cestu k tomuto žánru v 56 % případů.

Věková skupina dětí 6 až 9 let je rozdělena na dívky, které tyto knihy vyhledávají v 52 %, a na chlapce, kteří tyto příběhy čtou pouze ve 42 %, uvedla FSV UK.

V našem výzkumu se opět potvrdilo, že příběhy o přírodě a zvířatech jsou stále čteny a vyhledávány. To dokazují odpovědi na otázku, zda respondenti do 10 let čtou příběhy o přírodě a 63 % z nich odpovědělo kladně. U respondentů od 10 let bylo patrné, že příběhy o přírodě, stejně jako předcházející věková skupina, nečtou. Ke čtení těchto příběhů se přihlásilo 29 % respondentů ve věku od 10 let.

Dle mých zkušeností čtení patří mezi běžné aktivity volného času, ale v dnešní době musí soupeřit se spoustou dalších aktivit, nejen mediálních. Většina dětí mívá během školního týdne minimálně jeden kroužek, některé je navštěvují i čtyřikrát týdně. Pokud mají děti hodně kroužků, neznamená to, že nemají čas číst. Naopak, ty, které navštěvují kroužky, jsou také velkými čtenáři a návštěvníky knihoven. Ty, co nemají žádný kroužek, nechodí do knihovny a jsou i nečtenáři.

5.3 Porovnání využití internetu

Knihy je stále funkčním zdrojem informací, ale nadále ztrácí dominantní pozici a je nahrazována internetem. V této podkapitole je diskutován rozdíl ve vyhledávání informací v knihách a na internetu.

Jak ve svém výzkumu uvedla NK, na internetu denně vyhledává 37 % dětí ve věku 9 až 14 let. FSV UK ve svém šetření zjistila, že 39 % dětí ve věku 6 až 9 let tráví volný čas na internetu.

Náš výzkum ukázal, respondenti do 10 let hledají informace o přírodě nejvíce v knize (31 %), u rodičů (27 %) a na internetu (19 %). Dívky od 10 let nejčastěji hledají informace na internetu, a to v 43 % případů. Chlapci této věkové skupiny vyhledávají informace na internetu, a to ve 47 % případů.

Na základě dotazníkového šetření Městské knihovny Týn nad Vltavou jsem došla k odlišným závěrům. Respondenti do 10 let hledají více informace v knihách než na

internetu. Myslím, že šetření v Městské knihovně v Týně nad Vltavou mohlo data ovlivnit. Důvodem mohou být pořádané besedy o přírodě pro 1. stupeň základních škol, kde se žáci seznamují i s literaturou o přírodě (beseda Veverky, Strnad, Mořské dobrodružství, Včely).

5.4 Porovnání využití encyklopedií a atlasů

NK zveřejnila, že děti ve věku 9 až 10 let využívají encyklopedie ve 23 %, děti ve věku 11 až 12 let ve 28 % a děti ve věku 13 až 14 let v 29 %. FSV UK uvedla, že dívky ve věku 6 až 9 let použijí tuto literaturu v 15 % a chlapci v 26 % případů.

Výzkum Městské knihovny Týn nad Vltavou ukázal, že o tento žánr projevily největší zájem dívky ve věku do 10 let. Nejvyšší nezájem projevily dívky od 10 let. Této literatury nejvíce využívají chlapci a to z 62 %, dívky z 57 % případů.

Domnívám se, že nízké využití encyklopedií a atlasů ke zlepšení přírodovědných znalostí u respondentů od 10 let bude ovlivněno užitím internetu, který je při hledání informací mnohem rychlejší než hledání téhož v knihách. Na internetu najdou respondenti celou řadu odkazů k problematice, kterou si chtějí zpracovat. Myslím si, že právě z tohoto důvodu využívají respondenti atlasů a encyklopedií méně.

5.5 Shrnutí a výhledy do budoucna

Z metodického hlediska byly dotazníky Městské knihovny Týn nad Vltavou pro děti srozumitelné zejména proto, že jsem připravila předvýzkum, který odstranil chyby a nejasnosti v otázkách. Starší děti si dokonce vyžádaly rozšíření kategorií o savce. U dotazníků je důležité pracovat s co největším počtem dat, zadány byly proto tak, aby pokryly co největší část čtenářů na sledovaném území. Všech 13 knihoven slíbilo účast, ale vzhledem k nezkušenosti či pracovní vytíženosti knihovnic se fakticky šetření zúčastnilo pouze 7 knihoven, uvedená skutečnost mohla zkreslit údaje. Do budoucna by bylo vhodné zahrnout i profesionální knihovny z okresu Tábor či velkých měst v regionu jakými jsou například České Budějovice.

Dotazníkové šetření poskytuje informace o vztahu čtenářů k literatuře o přírodě, a to v několika rovinách, které byly diskutovány výše. Obecně lze říci, že zlom v zájmu o knihy s přírodní tematikou je ve věku 10 let, kdy starší děti ztrácejí zájem o tento žánr. Proto doporučuji zaměřit se na uvedenou věkovou skupinu a formou besed (kapitola 4.2.1), které mohou rozšířit jejich znalosti a nenásilnou formou přilákat děti ke čtení literatury o přírodě, zejména pak chlapce, kteří čtou výrazně méně než dívky. Po ukončení

dotazníkového šetření jsem zaslala knihovnám výsledky, knihovny budou spolupracovat v propagaci knih o přírodě formou mých besed. Besedy nepřitahují zájem čtenářů jen k jednou tématu, ale obecně zvyšují návštěvnost knihovny a zlepšují spolupráci knihovnic a jejich čtenářů.

6. Závěr

6.1 Seznam přírodovědné literatury a knih o přírodě

Jedním z cílů mé bakalářské práce bylo vypracovat seznamy literatury o přírodě k využití při práci dětských oddělení knihoven s dětmi všech věkových skupin a navrhnout besedy a výukové programy na téma příroda.

Mnou vypracované seznamy literatury pro děti mají možné uplatnění v praxi jako podklady pro vyučující mateřských a základních škol, kteří na jejich základě mohou požádat knihovny o vypracování besed s přírodní tematikou.

Seznamy literatury jsem nabídla vyučujícím mateřských a základních škol v Týně nad Vltavou s očekáváním, že obdržím žádosti na zpracování nových besed o zvířatech.

O výsledcích dotazníkové šetření jsem také informovala zúčastněné knihovny pro zkvalitnění nákupu dětské literatury o přírodě a cíleně zaměřené na oblíbené živočichy.

6.2 Dětský čtenář a knihy o přírodě

Zjišťovala jsem také vztah čtenářů k četbě knih o přírodě a zvířatech, atlasů a encyklopedií a možnosti hledání informací na internetu. Cílem práce bylo zjistit odpovědi na tyto otázky:

Čtou děti příběhy o přírodě? U této otázky se hypotéza č. 1, že respondenti do 10 let čtou knihy s příběhy o přírodě častěji než respondenti od 10 let, potvrdila. Zatímco respondenti do 10 let tuto literaturu vyhledávají v 58 % případů, respondenti od 10 let pouze ve 27 % případů.

Využívají dětské čtenáři encyklopedie a atlasy ke zlepšení svých znalostí? U této otázky se hypotéza, že čtenáři od 10 let budou tento typ literatury používat ke zlepšení svých znalostí častěji, potvrdila. Čtenářů do 10 let bylo 91, čtenářů od 10 let 56.

Čtou dívky literaturu o přírodě častěji jak chlapci? Dívky čtou literaturu o přírodě častěji jak chlapci. Ke čtení literatury o přírodě se přihlásilo 77 dívek a 31 chlapců.

Kde čtenáři nejčastěji hledají informace o přírodě? Hypotéza, že čtenáři do 10 let hledají informace u rodičů, se nepotvrdila. Celkem 80 respondentů do 10 let upřednostňuje hledání informací v knihách. U rodičů si informace zjišťuje 71 respondentů. Hypotéza, že čtenáři od 10 let hledají informace na internetu, se potvrdila. Pro chlapce a dívky této věkové

skupiny je používání na internetu první volbou při vyhledávání informací s přírodní tematikou.

6.3 Realizace literárních besed a výukových programů pro děti

Analýza získaných dat umožnila modifikovat připravené besedy. Úpravy vycházejí z níže uvedených závěrů.

Školy nejvíce využívají besedy určené pro mateřské školy a 1. stupeň škol základních. Výrazně nižší je účast žáků 2. stupně základních škol. Besedy a výukový program mají vliv na zvýšení počtu dětských čtenářů, tj. jsou pro knihovny i čtenáře žádoucí. Od začátku využívání tohoto typu besed došlo k nárůstu dětských čtenářů do 10 let čtyřnásobně, částečně je to dáno i propojením naučné literatury s literárním příběhem.

6.4 Osobní přínos

Znalosti získané při studiu a vypracování své bakalářské práce jsem využila při návrhu besed a výukových programů a jejich přednesu. Dalším přínosem pro mě bylo získání přehledu o preferencích dětských čtenářů v oblasti přírodní tematiky. Díky nově prezentovaným besedám vzrostl počet dětských čtenářů Městské knihovny Týn nad Vltavou čtyřikrát.

7. Seznam literatury:

- Čeňková J., 2006: Vývoj literatury pro děti a mládež a její žánrové struktury. Praha: Portál, 171 s.
- Čeňková J., 2011: Česká literatura pro děti a mládež (2000-2011) = Czech literature for children and young people (2000-2012) = Tschechische Kinder- und Jugendliteratur (2000-2011). Praha: Ministerstvo kultury České republiky, 206 s.
- Fogle B., 2011: Kočka hravá spolčnice. Praha : Knižní klub, 288 s.
- Fogle B., 2006: Pes věrný přítel. Praha : Knižní klub, 288 s
- Gavora P., 2010: Úvod do pedagogického výzkumu. Brno: Paido, 261 s.
- Gavora P., 2000: Úvod do pedagogického výzkumu. Brno: Paido, 207 s.
- Gebhartová V., 1987: Literatura pro děti (s ukázkami textů). Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 187 s.
- Gustin Y., 2010: Ilustrované Včelařství. V Praze : Baobab, GplusG, 223 s
- Helus Z., 1973: Psychologické problémy socializace osobnosti. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 259 s.
- Herriot, J., 1981: Když se zvěrolékař ožení. Praha : Práce, 413 s.
- Herriot J., 1999: Nejlepší psí příběhy 2. Praha : Ivo Železný, 285 s.
- Herriot J., 1986: Zvěrolékař mezi nebem a zemí. Praha : Práce, 494 s.
- Holasová A. F., 2013:Lumír včelaří, aneb, Medový slabikář. V Praze : Labyrint, 78 s .
- Chaloupka O., 1995: Rodina a počátky dětského čtenářství. Praha: Victoria Publishing, 103s.
- Chrástka M., 2006: Úvod do výzkumu v pedagogice. Olomouc: Univerzita Palackého, 168 s.
- Lebeda J., 2013: Pohádkové včely. Vyd. 4. Prha: Brána , 85 s.
- Lepilová K., 2004: Cesty ke čtenářství + DVD. Brno: Edika, 168 s.
- Maňák J., 2003: Výukové metody. Brno: Paido, 219 s.

- Massny H., 1980: Veverka Zuzka. [S.l. : s.n., 1980]. 34 s.
- Mertin V., 2004: Jak naučit děti číst knížky s příběhem .[11. 3. 2015]
Dostupné z: <http://www.rodina.cz/clanek4031.htm>
- Pennac D., 2004: Jako román. Praha: Mladá fronta, 117 s.
- Obrazová encyklopedie zvířat. Praha : Svojtka, 2005 608 s.
- Petiška E., 2008: Martínkova čítanka a dvě klubíčka pohádek. V Praze: Knižní klub, 282 s.
- Philip N., 2002: Ilustrovaná kniha mýtů, pohádek a dobrodružných příběhů. Bratislava: Perfekt, 443 s.
- Prázová I., 2014a: České děti jako čtenáři v roce 2013. Čtenář měsíčník pro knihovny 4, 123-128 s.
- Prázová I., 2014b: České děti jako čtenáři v roce 2013. Čtenář měsíčník pro knihovny 5, 163-167 s.
- Prázová I., 2014c: České děti jako čtenáři v roce 2014 : 6-9 let . FSV UK v Praze [cit. 15. 5. 2015]
Dostupné z: <http://www.celeceskoctedetem.cz>
- Prudký L., 1995: Průzkum čtenářských zájmů a návštěvníků Oddělení pro děti a mládež Státní vědecké knihovny v Liberci. Praha: Advice, 39 s.
- Průcha J., 1995: Pedagogický výzkum. Praha: Karolinum, 132 s.
- Punch K., 2008: Základy kvantitativního šetření. Praha: Portál, 150 s.
- Reichholf J.,2006: Savci. V Praze: Knižní klub, 287 s.
- Řehák B, 1965: Vyučování biologii na základní devítileté škole a střední všeobecně vzdělávací škole. Praha: SPN, 271 s.
- Santé R., 2003: Mystery of the sea. CD. Millenium Music.
- Sauer, F., 1995: Ptáci lesů, luk a polí. Praha: Ikar, 286 s.
- Straková J. (2002): Vědomosti a dovednosti pro život. Čtenářská, matematická a přírodovědná gramotnost patnáctiletých žáků v zemích OECD. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 111 s.

Šimková J., 2003: Velryba Bambule. Praha : BB art, [50] s.

Teichman, P., 2006: Psi. 1. Plzeň : Fraus, 48 s.

Urbanová S., 2004: Sedm klíčů k otevření literatury pro děti a mládež 90. let XX. století. Olomouc: Votobia, 457 s.

Urbanová S., Rosová M., 2003: Žánry, osobnosti, díla. Ostrava: Ostravská univerzita, Filozofická fakulta, 239 s.

Václavíková Helšusová L., 2012: Dětské čtenářství v současné společnosti z perspektivy sociologie vzdělání. Liberec: Technická univerzita, 117 s.

Vágnerová M., 2000: Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří. Praha: Portál, 522 s.

Vališová A., 2007: Pedagogika pro učitele. Praha: Grada, 402s.

Verne J., 2008: Dvacet tisíc mil pod mořem. Praha : Albatros, 202 s.

Vlašín Š., 1977: Slovník literární teorie. Praze: Československý spisovatel, 471 s.

Werich J., 2006: Fimfárum. 1. vyd. Praha: Albatros, 140 s.

Zormanová L., 2012: Výukové metody v pedagogice. Praha: Grada, 155 s.

8. Přílohy

8.1 Dotazníky

Příloha č. 1: Dotazník pro čtenáře do 10 let

Městská knihovna Týn nad Vltavou

Náměstí Míru 1

knihovnice Iva Janovská

Čtenáři do 10 let

1. Věk:
2. Jsem dívka chlapec
3. Chodíš do přírody? ano málokdy ne
4. Zajímají tě příběhy o zvířatech? ano málokdy ne
5. Využíváš a prohlížíš si obrázkové atlasy či encyklopedie ke zlepšení znalostí o přírodě (např. zvířatech)? ano ne
6. Které obrázky si v atlasech nejraději prohlížíš? Očísluj pět možností podle oblíbenosti od 1 do 5.

květiny	dinosauři	pavouci	opice	ryby
koně	stromy	ptáci	brouci a motýli	houby
kameny	kočky	psi	žáby	

7. Kde hledáš informace o přírodě? Vyber dvě možnosti.

☐ u rodičů	☐ na internetu	☐ u kamaráda / spolužáka	☐ v knize
☐ v televizi	☐ v časopise	☐ u učitele	

Příloha č. 2: Dotazník pro čtenáře od 10 let

Městská knihovna Týn nad Vltavou

Náměstí Míru 1

knihovnice Iva Janovská

Čtenáři od 10 let

1. Věk:
2. Jsem dívka chlapec
3. Chodíš do přírody? ano málokdy ne
4. Čteš příběhy o přírodě? ano málokdy ne
5. Využíváš přírodovědné atlasy a encyklopedie ke zlepšení znalostí o přírodě?
 ano ne
6. Která témata v atlasech využíváš? Očísluj pět možností podle oblíbenosti od 1 do 5.

květiny	hmyz	savci	ryby	stromy
koně	ptáci	kočky	houby	
minerály/horniny	psi	obojživelníci	dinosauři	

7. Kde hledáš informace o přírodě? Očísluj podle pořadí od nejčastěji k nejméně častému využití – od 1 (nejčastěji využívám) do 5 (nejméně)

u rodičů	v knize	na internetu	u kamaráda/spolužáka
u učitele	v televizi	v časopise	

Příloha č. 3: Dotazník pro knihovníky / knihovnice

Městská knihovna Týn nad Vltavou

Náměstí Míru 1

knihovnice Iva Janovská

Knihovník / Knihovnice

1. Pohlaví: žena muž
2. Počet obyvatel města/vesnice, kde pracujete.
3. Počet dětských čtenářů (5 – 15 let).
4. Připravujete pro své uživatele besedy s využitím literatury o přírodě?
ano ne
5. V případě, že ne, co je důvodem?
6. V případě, že ano, kolik proběhlo besed o přírodě?

Co bylo pro vás přínosem?
7. Byla ve vašem okolí projevena poptávka po těchto besedách?
ano ne
8. Kým byla poptávka učiněna? (zaškrtněte) – čtenáři knihovny, školní děti, středoškolská mládež, senioři, učitelé ZŠ, učitelé SŠ, učitelé MŠ, jiné zájmové skupiny (včelaři, myslivci, ochránci přírody)
9. Připravujete pro své uživatele výukové programy o přírodě? Výukovým programem je myšlen soubor besed, které probíhají během čtvrtletí, pololetí, školního roku apod. ano ne

Pokud ano, mohl/a byste výukový program blíže specifikovat? (téma, obsah, délka, cílová skupina)
10. Byla ve vašem okolí projevena poptávka po těchto výukových programech?
ano ne
11. Kým byla poptávka učiněna? (zaškrtněte): čtenáři knihovny, školní děti, středoškolská mládež, senioři, učitelé ZŠ, učitelé SŠ, učitelé MŠ, jiné zájmové skupiny (včelaři, myslivci, ochránci přírody)
12. Který typ literatury využíváte při této činnosti? Označte tři nejpoužívanější typy literatury. Atlasy, encyklopedie, beletrie, populárně naučná literatury, časopisy, AV média

13. Pokud byste měli možnost využít zpracované besedy o přírodě s využitím knih, využili byste je ke své práci s dětskými uživateli?

ano ne

Pokud ano, uveďte, prosím důvody:

Pokud ne, uveďte, prosím důvody:

14. Pokud byste měli možnost využít zpracované výukové programy o přírodě, použijete je ke své práci s dětskými uživateli? ano ne

Pokud ano, uveďte, prosím důvody:

Pokud ne, uveďte, prosím důvody:

15. Chodíte do přírody? ano občas velmi zřídka ne

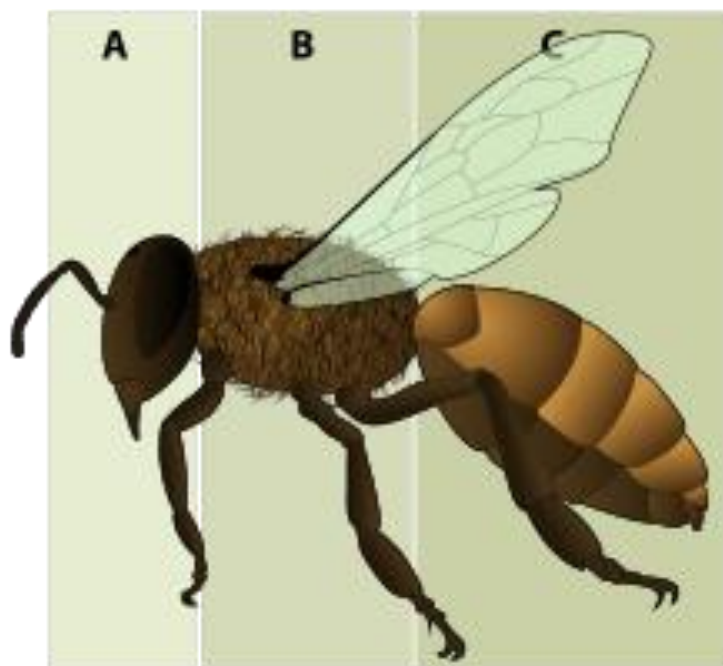
16. Čtete příběhy o přírodě? ano občas velmi zřídka ne

17. Které knižní tituly zaměřené na přírodu byste doporučili čtenáři raného školního věku (čtenáři od 6-7 do 8-9 let)? Uveďte, prosím, alespoň dva tituly:

Které knižní tituly byste doporučili čtenáři středního školního věku (čtenáři od 8-9 do 11-12 let)? Uveďte, prosím, alespoň dva tituly:

Které knižní tituly byste doporučili čtenáři staršího školního věku (čtenáři od 11-12 do 15 let)? Uveďte, prosím, alespoň dva tituly:

8.2 Vybrané obrázky k besedám a výukovým programům

Obr. 1. Včela medonosná Zdroj: <http://www.wikipedia.cz>

matka

dělnice

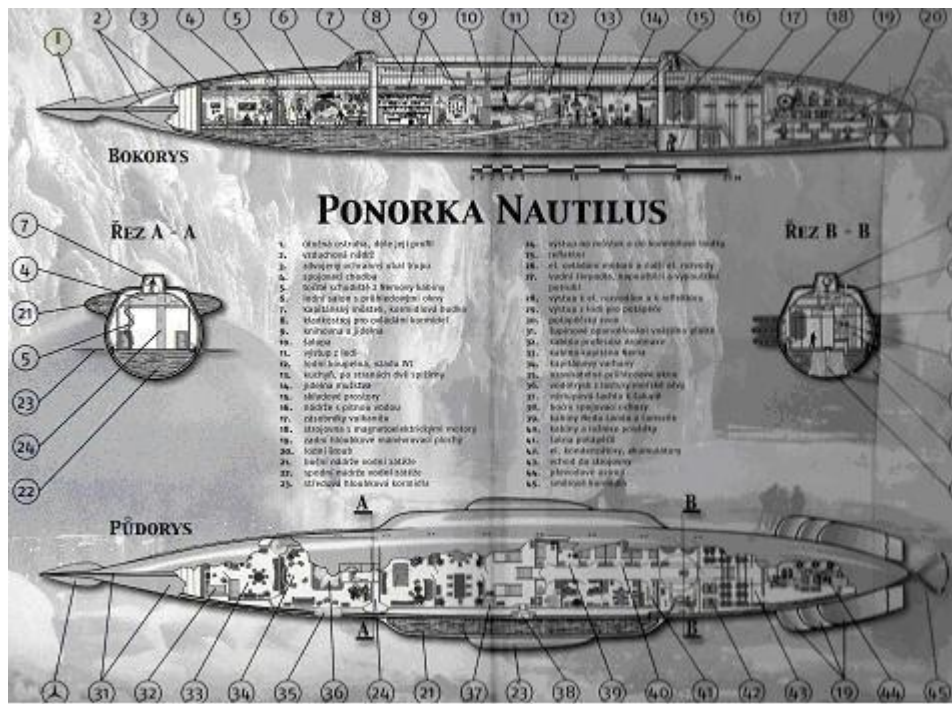
trubec

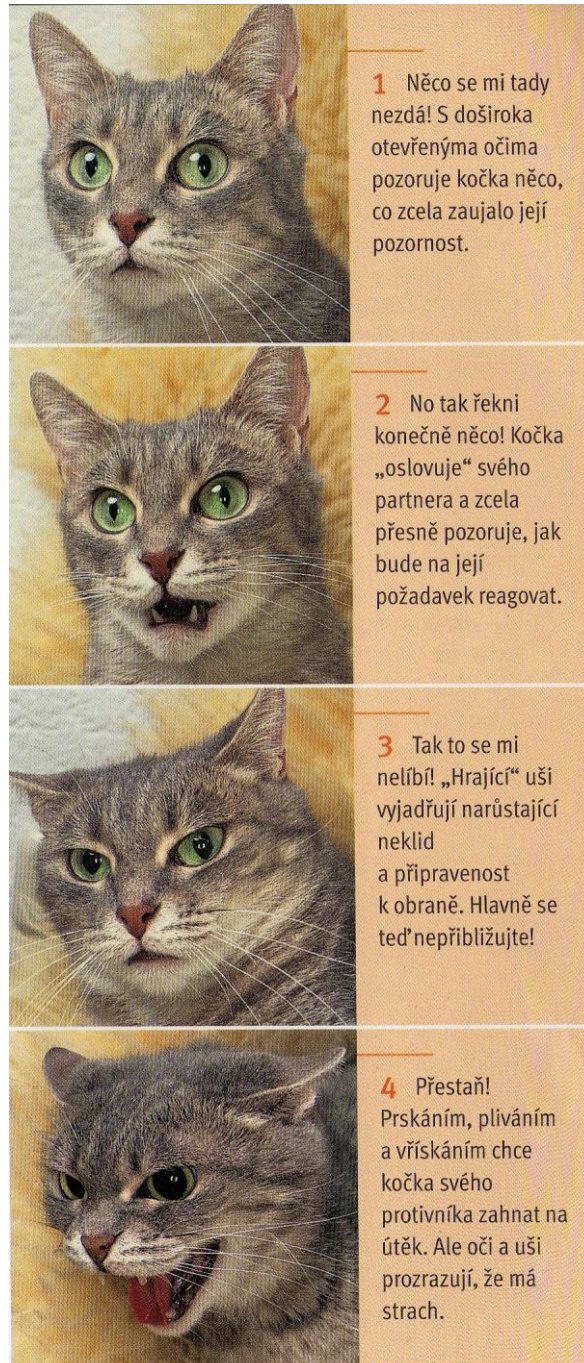
Obr. 2. Včela medonosná. Zdroj <http://info-turistika.cz>

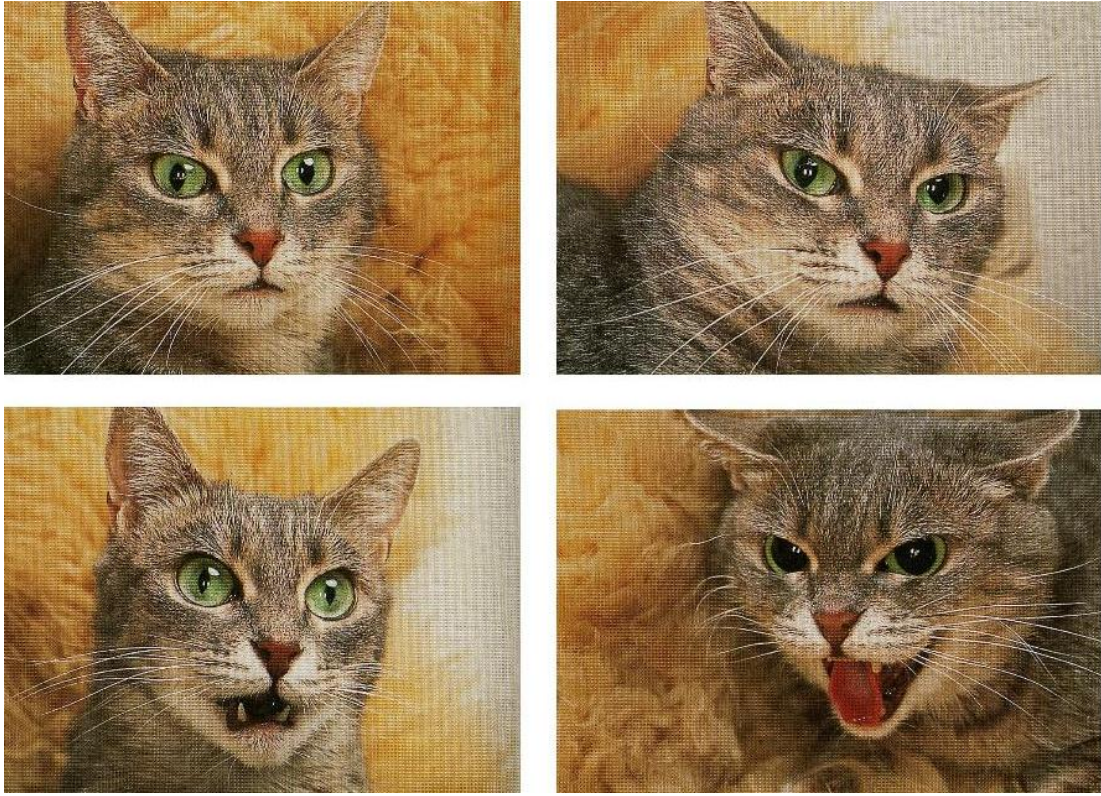
Obr. 3. Ponorka Virgin Oceanic. Zdroj <http://www.designmagazin.cz>

Obr. 4. Ponorka Nautilus. (Verne, 2008)

Obr. 5. Mimika kočky s vysvětlením (Eilert-Overbeck, 2008)

Obr. 6. Mimika kočky (Müller, Wegler, 2008)

8.3 Tabulky

Tabulka č. VIII – Oblíbení živočichové u dívek do 10 let

	1. volba	2. volba	3. volba	4. volba	5.volba	CELKEM:
brouci a motýli	2	3	6	7	9	27
dinosauři	2	2	2	4	5	15
houby	1	2	3	6	2	14
kameny	1	0	1	0	5	7
kočky	11	20	21	7	4	63
koně	39	15	10	6	6	76
květiny	5	9	4	11	14	43
opice	3	0	6	8	3	20
pavouci	1	1	1	2	2	7
psi	14	24	15	5	3	61
ptáci	1	4	8	10	11	34
ryby	0	0	2	8	11	21
stromy	0	1	2	5	3	11
žáby	1	0	0	2	3	6
CELKEM:	81	81	81	81	81	405

Tabulka č. IX – Oblíbení živočichové u chlapců do 10 let

	1. volba	2. volba	3. volba	4. volba	5.volba	CELKEM:
brouci a motýli	0	1	4	3	4	12
dinosauři	17	5	1	3	5	31
houby	1	3	4	1	4	13
kameny	1	4	2	2	4	13
kočky	1	1	4	3	4	13
koně	1	3	5	2	2	13
květiny	6	0	1	3	0	10
opice	4	2	5	5	3	19
pavouci	1	12	1	3	1	18
psi	8	8	7	5	1	29
ptáci	1	4	7	3	3	18
ryby	8	4	1	7	8	28
stromy	1	0	3	3	4	11
žáby	0	3	2	2	3	10
CELKEM:	50	50	47	45	46	238

Tabulka č. X – Oblíbení živočichové u dívek od 10 let

	1. volba	2. volba	3. volba	4. volba	5.volba	CELKEM:
dinosauři	0	2	1	6	11	20
hmyz	3	1	6	4	2	16
houby	0	3	7	5	5	20
kočky	8	15	16	8		47
koně	27	8	1	3	11	50
květiny	15	13	11	9	6	54
minerály/horniny	5	3	2	5	6	21
obojživelníci	0	3	1	3	7	14
psi	13	13	8	8	4	46
ptáci	1	3	3	7	5	19
ryby	2	2	3	5	9	21
ostatní savci	10	8	12	6	5	41
stromy	1	8	9	10	8	36
CELKEM:	85	82	80	79	79	405

Tabulka č. XI – Oblíbení živočichové u chlapců od 10 let

	1. volba	2. volba	3. volba	4. volba	5.volba	CELKEM:
dinosauři	0	3	0	1	5	9
hmyz	1	5	2	3	0	11
houby	0	3	0	5	1	9
kočky	2	0	2	2	1	7
koně	2	1	2	1	2	8
květiny	2	1	1	0	1	5
minerály/horniny	1	1	0	1	1	4
obojživelníci	0	2	2	3	1	8
psi	1	2	3	1	5	12
ptáci	1	1	5	6	0	13
ryby	8	3	1	2	4	18
ostatní savci	5	5	5	1	2	18
stromy	1	1	4	1	4	11
CELKEM:	24	28	27	27	27	133

Tabulka č. XII – Zjišťování informací o přírodě u respondentů do 10 let

	rodiče	internet	kniha	časopis	učitele	televize	Kamarád, spolužák
chlapci do 10. let	27	27	29	6	6	4	3
dívky do 10. let	44	24	51	13	11	7	12

Tabulka č. XIII – Zjišťování informací o přírodě u dívek od 10 let

	rodiče	internet	kniha	časopis	učitel	televize	Kamarád, spolužák
první volba	19	40	18	1	9	2	3
druhá volba	14	15	25	7	6	14	6
třetí volba	12	9	13	18	17	10	9
čtvrtá volba	17	6	15	13	17	11	8
pátá volba	12	8	5	17	8	11	25

Tabulka č. XIV – Zjišťování informací o přírodě u chlapců od 10 let

	rodiče	internet	kniha	časopis	učitel	televize	kamarád/spolužák
první volba	4	13	4	1	4	2	0
druhá volba	4	6	5	2	3	7	1
třetí volba	6	3	5	2	3	2	6
čtvrtá volba	1	3	4	5	8	5	1
pátá volba	6	2	4	4	1	3	7

8.4 Vlastní vypracované seznamy literatury pro děti o přírodě

8.4.1 Seznam poezie

Adla, Zdeněk, 1910-1990. 100 kapek. 3. vyd. Praha: Albatros, 1980. [96] s.

Balík, Jindřich, 1928-. Kolik váží motýl? Vyd. 1. V Praze: Středočeské nakladatelství a knihkupectví, 1989. 87 s.

Boušek, Karel, 1922-. O čem si budeme povídat. 1. vyd.. Praha: Albatros, 1978. 45 s.

Branislav, František, 1900-1968. Polní růžičky. Praha: Státní nakladatelství, 1966. [46] s.

Branislav, František, 1900-1968. Ratolístka. 1. vyd. Praha: Státní nakladatelství dětské knihy, 1961. 132 s.

Branislav, František, 1900-1968. Zelené roky. 1. vyd. Praha: Státní nakladatelství dětské knihy, 1959. [45] s.

Cita, Jaroslav, 1926-2013. Hledám, hledám nit: verše pro nejmenší. Vyd. 1. Ostrava: Blesk, 1997. 61s. ISBN 80-86060-11-X.

Čapková, Jana, 1956-. Pohádková zahrádka. Vyd. 1. Milovice: Agrofin, 2008. 63 s. ISBN 978-80-904262-0-7.

Čarek, Jan, 1898-1966. Čarokruh. Soubor z básnickovy tvorby pro děti. 2. vyd. Praha: Albatros, 1984. 120 s.

Černík, Michal, 1943-. Milé rozednění. Vyd. 1. V Praze: Středočeské nakladatelství a knihkupectví, 1984. 90 s.

Černík, Michal, 1943-. Kdy má pampeliška svátek. 2. rozš. vyd. Praha: Albatros, 1983. 80 s.

Černík, Michal, 1943-. Knížka pro děti od dvou do pěti let. Vyd. 2. Praha: Knižní klub, 2008. 95 s. ISBN 978-80-242-2276-9.

Černík, Michal, 1943-. Léto nespěchej. 1. vyd. Praha: Albatros, 1987. [29] s.

Černík, Michal, 1943-. Malé a velké nebe. 1. vyd. V Praze: Albatros, 1981. 107 s.

Černík, Michal, 1943-. Nauč mě říkadla. 2. vyd. Praha: Axióma, 2008. 63 s. ISBN 978-80-7292-146-1.

Desnos, Robert, 1900-1945. Zpěvobajky a květomluva. Vyd. 2., V Aventinu 1. V Praze: Aventinum, 1991. 62 s. ISBN 80-85277-20-4.

Feldek, Ľubomír, 1936-. Rýmy a šprýmy. 1.vVyd. Praha: Albatros, 1980. 75 s.

Fischer, Václav. Chumelí se, chumelí. 1. vyd. Praha: Středočeské nakladatelství a knihkupectví, 1975. 71 s.

Florian, Miroslav, 1931-1996. Jaro, napověz. 2., rozš., vyd. Praha: Albatros 1981. 90 s.

Frynta, Emanuel. Písničky bez muziky. 1. vyd. Praha: Albatros, 1988. 91 s.

Halas, František, 1901-1949. Před usnutím. 6. upr., vyd. Praha: Albatros, 1981. 92 s.

Hamanová, Růžena. Chumelí se, chumelí. 1. vyd. Praha: Albatros, 1987. 77 s.

Havel, Jiří, 1924-. Malovaný svět. Vyd. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1984. 90 s.

Havel, Jiří, 1924-. Co tu kvete, svítí, léta? Vyd. 1. Praha: Portál, 2011. [96] s. ISBN 978-80-262-0006-2.

Holub, N.- Kostrhun, P. Vyd. 1. [Brno]: Větrné mlýny, 2012. 127 s. ISBN 978-80-7443-001-5.

Hrubín, František, 1910-1971. Hrajte si s námi. 5. vyd. Praha: Albatros, 1975. [21] s.

Hrubín, František, 1910-1971. Je nám dobře na světě. 5. vyd. Praha: Albatros, 1980. [55] s.

Hrubín, František, 1910-1971. Sviť, sluníčko, sviť. 2. vyd. Praha: Albatros, 1976. [72] s.
ISBN 978-80-247-5187-0.

Janatová, Věra. Na kočičích tlapkách. 1. vyd. Praha: Albatros, 1980. [45] s.

Jareš, Michal – Říha, Jakub. Básně pro děti: jak se učil vítr číst. V Praze: Dauphin, 2006. 73 s. ISBN 80-7272-095-3.

Kaplická, Jiřina. Kytice, kytky, kytičky. 1. vyd. Praha: Albatros, 1986. 63 s.

Kopecká, Zuzana. Básničky od srdíčka. 13. vyd. Brno, Centa, 2003. [88] s. ISBN 80-903327-4-9.

Kožíšek, Josef, 1861-1926. Z křišťálové studánky. 1. vyd. V Praze: Albatros, 1974. 97 s.

Kožíšek, Josef, 1861-1933. Na výsluní. 3. vyd. Vizovice: Lípa, 1998. [49] s. ISBN 80-86093-09-3.

Kožíšek, Josef, 1861-1933. Pohádka lesa. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1995. 42 s. ISBN 80-2050480-X.

Kratochvíl, Jan, 1959-. Hádanky ze zahrádky. 1. vyd. Prah: Krigl, 2014. 34 s. ISBN 978-80-86912-87-5.

Kratochvíl, Miloš, 1948-. Pes nám spadla: bláznivé básničky. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2012. 93 s. ISBN 978-80-204-2690-1.

Kriebel, Zdeněk, 1911-1989. Koulej se, sluníčko. 2. vyd., (V KMČ 1.) Praha: Státní nakladatelství dětské knihy, 1966. 168 s.

Lebeda, Jan, 1936-. Básničky do batůžku. 1. vyd. České Budějovice: KOPP, 2008. 47 s. ISBN 978-80-7232-360-9.

Lukešová, Milena, 1922-2008. Jak je bosé noze v rose. 1. vyd. Praha: Albatros, 1981. 76 s.

Lukešová, Milena, 1922-2008. Katka čeká na zvířátka. 1. vyd. Praha: Portál, 2013. [61] s. ISBN 978-80-262-0362-9.

Lukešová, Milena, 1922-2008. Moje zvířata. 1. vyd. Praha: Albatros, 1983. 62 s.

Malým Radek, 1977-. Listonoš vítr. 1. vyd. Praha: Albatros, 2011. [28] s. ISBN 978-80-00-02697-8.

Matys, Rudolf. Říkaneky a vyprávěnky. 1. vyd. Praha: Středočeské nakladatelství a knihkupectví, 1977. 82 s.

Miler, Zdeněk- Žáček, Jiří. Krtek kamarád. Vyd. 2. Praha: Knižní klub, 2008. 29 s. ISBN 978-80-242-2111-3.

Nechvátal, František, 1905-1983. Zlatý proutek. 1. vyd. Praha: Albatros, 1983. 56 s.

Nejmilejší česká říkadla. 1. vyd. Praha: Fragment, 2011. 47 s. ISBN 978-80-253-1258-2.

Nejmilejší české říkanky. 1. vyd. Praha: Fragment, 2013. 29 s. ISBN 978-80-253-2002-0.

Novák, Petr, 1962-. Rýmy paní Meluzíny: jak si básní počasí. 1. vyd. Praha, Grada Publishing, 2014. 52 s.

Odehnal, Ivo, 1936-. Barevná abeceda se zvířátky. [Praha] Fortuna Libri, 2007. 47 s. ISBN 978-80-7321-380-0.

Paci, paci, pacičky: říkadla pro nejmenší. Kladno: Vladimír Macek, 2002. 55 s. ISBN 80-86091-52-X.

Plicková, Edita, 1940-. Kočka leze dírou: říkadla pro nejmenší. Kladno: Delta, 2006. 47 s. ISBN 80-86091-97-X.

Plicková, Edita, 1940-. Sluníčko zachází za hory: říkadla pro nejmenší. Kladno: delta, 2007. 47 s. ISBN 978-80-86091-98-3.

Pospíšilová, Zuzana, 1975-. O beruškách. Vyd. 1. Praha: Grada, 2013. 80 s. ISBN 978-80-247-4604-3.

Pospíšilová, Zuzana, 1975-. Rozesmátá zahrada. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, 2014. 70 s. ISBN 978-80-247-4612-8.

Průhová, Heda, 1904-1997. Kvítí u cesty. 2. vyd. V Praze: Albatros, 1982. 43 s.

Rais, Karel Václav, 1859-1926. Zvířátka a lidé. 1. vyd. Praha: Studio trnka, 2008. 44 s. ISBN 978-80-87209-04-2.

Ričlová, Irena. Básničky plné barev. 1. vyd. Praha, Krigl, 2011. 36 s. ISBN 978-80-86912-55-4.

Říkadla o zvířátkách. 1. vyd. Praha: Studio trnka, 2012. 42 s.

Skácel, Jan, 1922-1989. Básně pro děti. Vyd. 1. V Brně: Blok, 1996. 121 s. ISBN 80-7029-137-0.

Skácel, Jan, 1922-1989. Proč ten ptáček z větve nepadne. 2. vyd. Praha: Albatros, 1997. [47] s. ISBN 80-00-00537-9.

Sládek, Josef Václav, 1845-1912. Až se jaro vrátí. 1. vyd. Praha: Arsci, 2003. 69 s. ISBN 80-86078-34-5.

Sládek, Josef Václav, 1845-1912. Básničky z chaloupky, lesa a louky. [Brno]: F+F, [2004?]. 31 s. ISBN 80-86507-01-7.

Sládek, Josef Václav, 1845-1912. Špalíček moudrých básniček. Brno: F+F, 200 61 s. ISBN 80-901967-4-8.

Středa, Ludvík, 1928-2006. Medvěd na plovárně: říkadla pro nejmenší. Kladno: Delta, 2004. 60 s. ISBN 80-7351-073-1.

Středa, Ludvík, 1928-2006. Neposedná abeceda: říkadla pro nejmenší. Kladno: Vladimír Macek, 2004. 46 s. ISBN 80-86091-40-6.

Šla kočička k muzice: z české a moravské lidové poezie. 1. vyd. Praha: Albatros, 1989. 155 s.

Šmalec, Petr, 1974-. Šmalcova abeceda: krásy světa v abecedním pořádku na důmyslných vyobrazeních a (nikoliv na posledním místě) hádanka na každém listě! Vyd. 1. Praha: Baobab, 2005. [68] s. ISBN 80-903276-4-8.

Šplíchal, Antonín, 1947-. Nauč mě mluvit. 2. vyd. Praha: Axióma, 2005. 71 s. ISBN 80-7292-019-7.

Štíplová, Ljuba, 1930-. Povídám, povídám neplechky. 1. vyd. Praha: Albatros, 1976. 42 s. ISBN 978-80-87209-89-9.

Švejdrová, Vlasta, 1946-. Měsíce. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2012. [11] s. ISBN 978-80-87474-70-9.

Tetourová, Marie. Svět plný sluníček. Kladno: Vladimír Macek, 2003. 95 s. ISBN 80-86091-59-7.

Tralala-- tralala--: říkadla pro nejmenší. Kladno, Delta, 2004. 95 s. ISBN 80-86091-85-6.

Trnka, Jiří, 1912-1969. Jarní říkadla. 1. vyd. Praha: Studio trnka, 2009. 43 s. ISBN 978-80-87209-18-9.

Trnka, Jiří, 1912-1969. Říkejte si s námi. 1. vyd. Praha, Studio trnka, 2009. 60 s. ISBN 978-80-87209-21-9.

Trnka, Jiří, 1912-1969. Večerní říkadla. 1. vyd. Praha: Studio trnka, 2010. 44 s. ISBN 978-80-87209-51-6.

Trnka, Jiří, 1912-1969. Zimní říkadla. 1. vyd. Praha: Studio trnka, 2008. 44 s. ISBN 978-80-87209-14-1.

Velká kniha lidových říkadel. 1. vyd. Praha: Fragment, 2011. 87 s. ISBN 978-80-253-1234-6

Vodňanský, Jan, 1941-. Jan Vodňanský dětem. 1. vyd. Praha: Fragment, 2013. 62 s. ISBN 978-80-253-1680-1.

Všichni píšou o zvířátkách: básničky pro děti. Praha: Axióma, 2012. 68 s. ISBN 978-80-7292-253-6.

Zinnerová, Markéta, 1942-. Hádky a básničky pro celý rok. 2. vyd. Praha: Egmont, 2005. 55 s. ISBN 80-252-0162-7.

Žáček, Jiří, 1945-. Kamarádi zvířátka. 2. vyd. Havlíčkův Brod: Fragment, 2004. 79 s. ISBN 80-7200-982-6.

Žáček, Jiří, 1945-. Máme rádi zvířata. 3. vyd. Praha: Albatros, 1998. 62 s. ISBN 80-00-00576-X.

8.4.2 Seznam naučné literatury

Aichele, D., Golte-Bechtle, M. Co tu kvete? : kvetoucí rostliny střední Evropy ve volné přírodě. Vyd. 3. V Praze : Knižní klub, 2007. 430 s. (Průvodce přírodou). ISBN 978-80-242-1762-8

Anděra, Miloš. Encyklopedie naší přírody. 1. české vyd. Praha : Slovart, 2000. 176 s. ISBN 80-7209-231-6.

Anděra, Miloš. Encyklopedie naší přírody. 1. české vyd. Praha : Slovart, 2000. 176 s. ISBN 80-7209-231-6.

Arnold, Nick. Protivná příroda. 2. vyd. V Praze : Egmont, 2004. 159 s. Děšivá věda. ISBN 80-252-0130-9.

Bartůněk, Dušan. Hry v přírodě s malými dětmi : hry a cvičení v přírodě pro děti ve věku od 4 do 8 let. Vyd. 1. Praha : Portál, 2001. 160 s. ISBN 80-7178-539-3.

Bauer, J., Tvrz, F. Minerály. V Praze : ARTIA, 1988. 207 s. (Barevný průvodce).

Bellac, Brigitte. Kniha her v přírodě : pro děti od 6-12 let. Vyd. 1. Brno : CP Books, 2005. 191 s. ABC. ISBN 80-251-0737-X.

Bellmann, Heiko. Rodinný průvodce přírodou : s 11 dobrodružnými akcemi v přírodě. 1. české vyd. Bratislava : Příroda, 2008. 190 s. ISBN 978-80-07-01662-0.

Bender, Lionel. Školní encyklopedie přírody. 2. vyd. Havlíčkův Brod : Fragment, 2004. 160 s. ISBN 80-7200-858-7.

Bender, Lionel. Velká encyklopedie přírody. 1. vyd. Havlíčkův Brod : Fragment, c1994. 160 s. ISBN 80-7200-141-8.

Beneš, Josef. Praveká příroda. Praha : Fénix, 1991. 310 s. ISBN 80-85245-18-3.

Bignotti, Francesca. Zvířata v otázkách & odpovědích. 1. vyd. Říčany : SUN, 2014. 511 s. ISBN 978-80-7371-637-0.

Burnie, David. Průzkumník přírody. Vyd. 1. Praha : Knižní klub, 2011. 256 s. Universum. ISBN 978-80-242-2985-0.

Cancio Barón, Eloísa. Příroda kolem nás : dětská ilustrovaná encyklopedie. 1. vyd. Říčany : Sun, 2012. 133 s. ISBN 978-80-7371-437-6.

Clarke, Phillip – Howell, Laura - Khan, Sarah. Příroda : ilustrovaný průvodce. 1. české vyd. Praha : Svojtka & Co., 2012. 319 s. ISBN 978-80-256-0760-2.

Co ještě nevíte o přírodě. 1. české vyd. Praha : Svojtka & Co, 2004. 160 s. ISBN 80-7352-130-X.

Colvin, Leslie. Encyklopedie živého světa. 1. české vyd. Praha : Svojtka & Co, 2006. 128 s. Centrum dětského vzdělávání. ISBN 80-7352-374-4.

Csörgö, Anikó. Velká knížka malých kamarádů přírody. Ostrava : Librex, 2003. 128 s. ISBN 80-7228-437-1.

Čihař, Jiří. Naše hory. 1. vyd. Praha : Albatros, 1976. 316 s. Oko ; sv. 43.

Deyl, M., Hísek, K. Naše květiny. Vyd. 3., upravené, V Academii vyd. 1. Praha : Academia, 2008. 690 s. ISBN 978-80-200-0940-X.

Dobroruka, L. J., Berger, Z. Savci Evropy a Středomoří. 1. vyd. Praha : Aventinum, 2004. 191 s. ISBN 80-903284-9-0.

Dobroruková, Jana. Malá tajemství přírody. 2. přeprac. vyd. Praha : Albatros, 2001. 175 s. ISBN 80-00-00952-8.

Doležalová, Edita. Hry v přírodě a s přírodou. 1. vyd. Praha : Mladá fronta, 2004. 151 s. Žijeme s dětmi ; sv. 11. ISBN 80-204-1142-9.

Drijverová, Martina, 1951-. Pozorování v přírodě : týden po týdnu po celý rok pro děti. 1. vydání. Brno : Edika, 2015. 101 stran. Vydáno ve společnosti Albatros Media Praha. ISBN 978-80-266-0705-2.

Dungel, Jan. Atlas savců České a Slovenské republiky. Vyd. 1. Praha : Academia, 2002. 150 s. ISBN 80-200-1026-2.

Durrell, G. M., Durrell, L. Amatérský přírodovědec. Praha : Slovart, c1997. 320 s. ISBN 80-7209-030-5.

Dvořáková, J., Hesoun, P., Pokorný, J. Vycházky do přírody pro 7. a 8. třídu : les, pole, louka, rybník, potok, mokřad. Vyd. 1. Jindřichův Hradec : Hamerský potok, 2011. 32 s. ISBN 978-80-904858-6-0.

Dvořáková, Jana. Vycházky do přírody pro 1. a 2. třídu : les, pole, louka, rybník, potok, mokřad. Vyd. 1. Jindřichův Hradec : Hamerský potok, 2011. 32 s. ISBN 978-80-904858-3-9.

Dvořáková, Jana. Vycházky do přírody pro 5. a 6. třídu : les, pole, louka, rybník, potok, mokřad. Vyd. 1. Jindřichův Hradec : Hamerský potok, 2011. 32 s. ISBN 978-80-904858-5-3.

Eisenreich, Wilhelm. Kapesní průvodce přírodou. České vyd. 1. Praha : Václav Svojtka & Co., 1999. 319 s. ISBN 80-7237-223-8.

Ekologie : poznání v otázkách a odpovědích. 1. vyd. Praha : Velryba, 1993. 151 s. ISBN 80-901322-4-3.

Elliot, Jane. Dětská obrazová encyklopedie. Čes. vyd. 1. Praha : Václav Svojtka & Co., 1999. 121 s. ISBN 80-7237-257-2.

Encyklopedie přírody. Praha : Slovart, 1999. 304 s. Velká dětská encyklopedie. ISBN 80-7209-177-8.

Felix, Jiří. Naší přírodou krok za krokem : zvířata. 2. přeprac. vyd., v Albatrosu 1. Praha : Albatros, 1995. 239 s. Klub mladých čtenářů. ISBN 80-00-00264-7.

Fiala, Luděk. Všude žijí zvířata. 1. vyd. Praha : Orbis, 1996. 84 s. Kukátko. ISBN 80-235-0070-8.

Fischer, Gisela. Naše příroda : obrázkový slovník. Havlíčkův Brod : Fragment, 1995. [18] s. ISBN 80-85768-17-8.

Flóra a fauna Evropy. 2. vyd. Praha : Slovart, 2002. 384 s. ISBN 80-7209-367-3.

Hare, Tony. Přírodní světy. Bratislava : Perfekt, 1996. 142 s. ISBN 80-8046-039-6.

Hofmann, Helga. Stromy a keře. První české vydání. Praha : Svojtka & Co., 2015. 256 stran. (Průvodce přírodou). ISBN 978-80-256-1584-3.

Holden, Arianne. Moje tělo. 1. vyd. Havlíčkův Brod : Fragment, 2000. 31 s. (Poznáváme hrou). ISBN 80-7200-458-1.

Holeček, Jaroslav. Barevné léto. 3. vyd. Praha : Panorama, 1983. 167 s. Knihy o přírodě.

Hollyer, Belinda. Jak, kde, kdy, proč. Vyd. 1. Praha : Knižní klub, 1998. 218 s. ISBN 80-7176-721-2.

Hron, František. Kapesní atlas. 3. vyd. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, n.p., 1989. 423 s.

Hron, František. Kapesní atlas. 2. vyd. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1990. 405 s. ISBN 80-04-24356-8.

Hrouda, Lubomír. Rostliny luk a pastvin. Vyd. 1. Praha : Academia, 2013. 447 s. (Atlas). ISBN 978-80-200-2259-2.

Knoke, Marlies. Příroda : nový velký lexikon pro děti. Vyd. 1. Praha : Grada Publishing, 2007. 161 s. ISBN 978-80-247-1712-8.

Krajina a přírodní památky. [Praha] : Euromedia Group - Knižní klub, 2005. 79 s. ISBN 80-242-1303-6

Kramer, Ann. Dětská ilustrovaná encyklopedie : otázky a odpovědi. Praha : Slovart, 1995. 69 s. ISBN 80-85871-63-7.

Krejča, Jindřich. Velká kniha rostlin hornin, minerálů a zkamenělin. Vyd. 1. Bratislava : Příroda, 1993. 384 s. ISBN 80-07-00595-1.

Kvasničková, Danuše. Rostliny naší přírody : atlas rostlin. Praha : BLUG, 1998. 60 listů. ISBN 80-85635-93-3.

Lacey, Molly. Pojd'te s námi do přírody. 1. vyd. Bratislava : Perfekt, 2008. 47 s. ISBN 978-80-8046-386-1.

Lang, Angelika. Ptáci. 1. české vyd. Praha : Svojtka & Co., 2013. 254 s. ISBN 978-80-256-1058-9.

Lang, Angelika. Ptáci na krmítku. První české vydání. Praha : Svojtka & Co., 2015. 192 s. (Průvodce přírodou). ISBN 978-80-256-1585-0.

Lazier, Christine. Příroda : podivuhodné úkazy. 1. vyd. Bratislava : Matys, 2001. 123 s. ISBN 80-88989-47-7.

Lidské tělo : orgány, tělní systémy, funkce. Kolín nad Rýnem : Naumann & Göbel, [2007]. 96 s. ISBN 978-80-625-00059-4.

Lidské tělo. Praha : Slovart, c2000. 128 s. ISBN 80-7209-225-1.

Llewellyn, Claire. Žraloci. České vyd. 1. Praha : Cesty, 2002. 31 s. (Cesty). ISBN 80-7181-602-7.

Ludwig, Mario. Rok v přírodě : průvodce naší přírodou měsíc po měsíci. 1. vyd. V Brně : CPress, 2012. 143 s. ISBN 978-80-264-0006-6.

Macenauerová, Jitka. Přírodovědné hry. 1. vyd. Olomouc : Rubico, 2012. 119 s. ISBN 978-80-7346-147-8.

McMillan, B., Musick, J. A. Oceány. 1. vyd. Bratislava : Slovart, 2008. 64 s. (Na vlastní oči). ISBN 978-80-7391-034-1.

McNab, Chris. Jak přežít v přírodě. 1. české vyd. Praha : Svojtka & Co., 2009. 128 s. ISBN 978-80-256-0204-1.

Moje první encyklopedie s Medvídkem Pú a jeho přáteli. 2. vyd. V Praze: Egmont, 2010. 191 s. Disney. Medvídek Pú. ISBN 978-80-252-1511-1.

Mühlstein, Ludvík. Zelená a modrá setkání. 1. vyd. České Budějovice : Krajské nakladatelství, 1963. [129] s.

Müller, Ondřej. Nový rozum do kapsy. 9. vyd., 1. v této podobě. Praha : Albatros, 2004. 398 s. Klub mladých čtenářůOkó. ISBN 80-00-01458-0.

Nejlepší tipy pro poznávání přírody. 1. české vyd. Praha : Svojtka & Co., 2013. 64 s. ISBN 978-80-256-1125-8.

Oftring, Bärbel. Objevujeme přírodu : pro děti a rodiče. 1. vyd. Praha : Grada, 2014. 135 s. ISBN 978-80-247-5139-9.

Ondrejka, Kliment. Neživá příroda. 1. vyd. [Bratislava] : MAPA Slovakia, 2005. 264 s. Rekordy Evropy. ISBN 80-8067-118-4.

Oszubski, Tadeusz. Záhady z říše zvířat. Frýdek-Místek : Alpress, 2006. 190 s. ISBN 80-7362-260-2.

Parker, Steve. Země a její činnost. Vyd. 1. Martin : Osveta, 1994. 64 s. ISBN 80-217-0417-9.

Patočka, Karel. Hledání přírody. 1. vyd. Brno : Blok, 1984. 233 s.

Pimont, Marie-Renée. Obrázky z lesa. 1. vyd. Bratislava : Mladé letá, c2001. 124 s. ISBN 80-06-01105-2.

Pimont, Marie-Renée. Obrázky z přírody. 1. vyd. Bratislava : Mladé letá, 1996. 131 s. ISBN 80-06-00688-1.

Podmořské divy světa. České vyd. 1. Praha : Ottovo nakladatelství v divizi Cesty, 2004. 299 s. ISBN 80-7181-126-2.

Průvodce naší přírodou. České vyd. 1. Praha : Svojtka & Co., 2002. 191 s. ISBN 80-7237-520-2.

Průzkumník přírody. David Burnie ... [et al.]. Vyd. 1. Praha : Knižní klub, 2011. 256 s. (Universum). ISBN 978-80-242-2985-0.

První encyklopedie : svět kolem nás. České vyd. 1. Praha : Svojtka & Co., c2000. 111 s. ISBN 80-7237-318-8.

První encyklopedie přírody. Vyd. 1. Praha : Knižní klub, 2012. 128 s. Universum. ISBN 978-80-242-3417-5.

Příroda : otestuj si svoje znalosti. 1. české vyd. Praha : Svojtka & Co., 2011. 108 s. ISBN 978-80-256-0605-6.

Reichholf-Riehm, H. Motýli. Vyd. 3. V Praze : Knižní klub, 2005. 287 s. (Průvodce přírodou). ISBN 80-242-1366-4.

Reichholf, Josef. Žít a přežít v přírodě. Vyd. 1. Praha : Ikar : Knižní klub, 1999. 223 s. ISBN 80-7202-397-7.

Robins, Joyce. Přírodní divy světa. České vyd. v Ottově nakladatelství 1. Praha : Ottovo nakladatelství v divizi Cesty, 2004. 192 s. ISBN 80-7181-115-7.

Sedmdesát velkých záhad světa přírody : odhalování tajemství naší planety. Vyd. 1. [Praha] : Slovart, 2009. 304 s. ISBN 978-80-7391-123-2.

Skuhřavý, Václav. Druhové bohatství ekosystémů a jeho význam pro zachování naší přírody do budoucna. Praha : Environs, 1992-, 1995, s. 276-278.

Smith, Miranda. Lidské tělo. 1. vyd. Praha : Fragment, 2009. 48 s. (Za poznáním). ISBN 978-80-253-0927-8.

Spohn, M., Golte-Bechtle, M. Co tu kvete? : květena střední Evropy : více než 1000 planých rostlin. Vyd. 1. Praha : Knižní klub, 2010. 399 s. ISBN 978-80-242-2479-4.

- Stelle, Philip. Žraloci a jiní obyvatelé mořských hlubin. 1. vyd. Martin : Osveta, 1993. 64 s. (Okna do světa). ISBN 80-217-0543-4.
- Steinerová, Jana. Život kolem nás. Praha : Slovart, 2000. 128 s. ISBN 80-7209-255-3.
- Svět divočiny. České vyd. 2. Praha : Svojtka & Co., 2001. 130 s. ISBN 80-7237-464-8.
- Svrček, Mirko. Houby. 5. české vyd. Praha : Aventinum, 2005. 279 s. (Průvodce přírodou). ISBN 80-86858-08-1.
- Štoll, Ivan. Podivuhodné přírodní úkazy. 2. vyd. Havlíčkův Brod : Fragment, 2005. 56 s. ISBN 80-253-0008-0.
- Tagholm, Sally. Svět kolem nás v ročních obdobích pro školáky a předškoláky. 1. české vyd. Praha : Svojtka & Co., 2003. 96 s. ISBN 80-7237-672-1.
- Tajemství, záhady, rekordy v přírodě. Čes. vyd. 1. [Praha] : Svojtka & Co., 2000. 195 s. ISBN 80-7237-332-3.
- Tayler, Barbara. Arktida a Antarktida. Praha : Fortuna Print, 2003. 63 s. Vidět - poznat - vědět. ISBN 80-7321-085-1.
- Tomeček, Jaromír. Zelené ticho. Praha : Státní zemědělské nakladatelství, 1980. 228 s.
- Turner, Alan. Pravěcí savci. 1. vyd. Praha : Fortuna Libri, 2007. 192 s. ISBN 978-80-7321-321-3.
- Vandewiele, Agnès. Obrázky Země. 1. vyd. Bratislava : Mladé letá, [1999]. 131 s. ISBN 80-06-00930-9.
- Velká dětská encyklopedie. Čes. vyd. 1. Praha : Cesty, 1995. 480 s. ISBN 80-7181-021-5.
- Velká kniha živočichů : hmyz, ryby, obojživelníci, plazi, ptáci, savci. 1. vyd. Bratislava : Příroda, 1993. 344 s. ISBN 80-07-00510-2.
- Wilkes, Angela. Hrajeme si celý rok. České vyd. 1. Praha : Svojtka & Co., 2001. 95 s. ISBN 80-7237-419-2.
- Wilkes, Angela. Hry v přírodě. Praha : Slovart, 1999. 64 s. ISBN 80-7209-064-X.

Williams, Brian. Planeta Země. 1. vyd. Havlíčkův Brod : Fragment, 2006. 40 s. ISBN 80-253-0270-9.

Williams, Brian. Svět přírody. 1. vyd. Havlíčkův Brod : Fragment, 2006. 40 s. ISBN 80-253-0269-5.

Zapletal, Miloš. Vycházky a výlety s dětmi. Vyd. 1. Praha : Portál, 2003. 175 s. ISBN 80-7178-750-7.

Zapletal, Miloš. Výpravy za dobrodružstvím. 1. vyd. Praha : Albatros, 1986. 360 s.

Záruba, Bořivoj. Záhady pravěku. 1. vyd. V Praze : Albatros, 2012. 214 s. ISBN 978-80-00-02773-9.

Živá příroda. Čes. vyd 3. [Praha] : Vašut, 1998. 160 s. Oxford školní encyklopedie. ISBN 80-7236-073-6.

8.4.3 Seznam literatury pro starší školní věk

Adam, Gabi, 1963-. Poslední sbohem. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2010. 151 s. ISBN 978-80-7423-019-6.

Adam, Gabi, 1963-. Konečně beze strachu. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2009. 153 s. ISBN 978-80-87008-97-3.

Adam, Gabi, 1963-. Dědictví. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2008. 152 s. ISBN 978-80-87008-52-2.

Aldridge, James, 1918-. Spor o poníka. 3. vyd. Praha : Olympia, 2011. 197 s. ISBN 978-80-7376-247-6.

Andreska, Jiří, 1931-. Věčně tajemné světy. 1. vyd. České Budějovice : RŮŽE, 1977. 168 s

Andreska, Jiří, 1931-. Labuťáček. Vyd. 1. České Budějovice : RŮŽE, 1991. 118 s. ISBN 80-7016-029-2.

Arold, Marliese, 1958-. Zmatek kolem Samiry. 1. vyd. [Praha] : Vikend, 2002. 143 s. ISBN 80-7222-217-1.

- Aubry, Cécile, 1928-2010. Bella a Sebastián. 1. díl, Útulek na Velkém Baou. Vyd. 1. Praha : Nakladatelství Svoboda - Libertas, 1993. 203 s.
- Aubry, Cécile, 1928-2010. Poly a černý diamant. Vyd. 1. Praha : NS Svoboda, 1998. 150 s. ISBN 80-205-0555-5.
- Ayres, Jane. Kůň na balkoně. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2008. 126 s. ISBN 978-80-87008-74-4.
- Beráková, Zora. Bára a Faraon. Vyd. 1. Praha : Erika, 2002. 125 s. ISBN 80-7190-937-8.
- Berger, Margot, 1949-. Naděje v hedvábné hřívě : příběh, který se skutečně stal. 1. vyd. [Líbeznice] : Víkend, 2008. 222 s. ISBN 978-80-7222-508-8.
- Berger, Margot, 1949-. Těžké časy pro Julii. Líbeznice : Víkend, 2011. 142 s. ISBN 978-80-7222-778-5.
- Bercovitch, Pascale Noa. Zázračný delfin. Bratislava : Mladé letá, 2001. 240 s. (Skutečné příběhy). ISBN 80-06-01070-6.
- Bittner, Wolfgang, 1941-. Černý Šejtan. Vyd. české 1. Praha : Erika, 1999. 93 s. ISBN 80-7190-924-6.
- Brumovská, Aida, 1940-. Láska má jméno Satan. 1. vyd. Praha : Olympia, 2001. 181 s. ISBN 80-7033-730-3.
- Brumovská, Aida, 1940-. Láska s vůní tymiánu. 2., upr. vyd., (V Knižním klubu 1.). Praha : Knižní klub, 2002. 173 s. ISBN 80-242-0842-3.
- Dickinson, Peter, 1927-. Rod : příběh o Suthovi. 1. české vyd. Praha : Nakladatelství Slovanský dům, 2000. 138 s. ISBN 80-86421-11-2.
- Doyle, Arthur Conan Sir, 1859-1930. Ztracený svět. 1. vyd. Praha : Albatros, 1971. 244 s.
- Dufresne, Frank. Dobrodružství s aljašskými medvědy. 1. vyd. Praha : Mladá fronta, 1980. 208 s.
- Ferry, Gabriel, 1809-1852. Bělouš prerie. Praha : Toužimský & Moravec, 1998. 69 s. ISBN 80-85773-91-0.

- Herriot, J., Bates, H. E., Twain, M. Nejlepší příběhy o koních. Vyd. 1. Praha : Ivo Železný, 1998. 239 s. ISBN 80-237-3557-8.
- Herriot, J., Knight, E. M., Lawrence, D. H. Nejlepší psí příběhy. 2. Vyd. 1. Praha : Ivo Železný, 1999. 285 s. ISBN 80-240-0718-5.
- Holasová, Zuzana, 1950-. Kůň jménem Zázrak. 1. vyd. Praha : Albatros, 2008. 164 s. ISBN 978-80-00-02143-0.
- Holasová, Zuzana, 1950-. Kůň Zázrak a Zelená dáma. 1. vyd. V Praze : Albatros, 2012. 182 s. ISBN 978-80-00-02980-1.
- Imlaufová, Marcela. Pádivý sen. 1. vyd. Praha : Balt-East, 2004. 130 s. ISBN 80-86383-34-2.
- Jablonski, Marlene, 1978-. Bláznivá sázka. [Líbeznice] : Víkend, 2014. 125 s. ISBN 978-80-7222-951-2.
- Jelínek, Antonín, 1930-. Dostihová čítanka. 1. vyd. Praha : Mladá fronta, 1991. 207 s.
- Kipling, Rudyard, 1865-1936. Mauglí. Vyd. 4. Praha : Alternativa, 1991. 158 s. ISBN 80-900733-0-1.
- Knight, Eric Mowbray, 1897-1943. Lassie se vrací. 1. vyd. Praha : Olympia, 1982. 143 s.
- Korinec, Jurij Iosifovič, 1923-1989. Bratři. 1. vyd. Praha : Albatros, 1981. 154 s.
- Kružík, Ota. Zlatý osmerák. Vyd. 1. V Brně : Blok, 1979. 225 s.
- Křenek, Jiří. Dlouhé uši v trávě. Vyd. 1. Praha : Československý spisovatel, 1983. 156 s.
- Kutík, Josef, 1923-1987. Bílá vydra. 3. vyd., (V Albatrosu 2. vyd.). Praha : Albatros, 1987. 272 s.
- Kutík, Josef, 1923-1987. Bílá vydra v záloze. 2. vyd. Praha : Albatros, 1991. 301 s. ISBN 80-00-00122-5.
- London, Jack, 1876-1916. Bílý tesák. 12. vyd. v Albatrosu. V Praze : Albatros, 2012. 189 s. ISBN 978-80-00-03010-4.

London, Jack, 1876-1916. Volání divočiny. 1. vyd. v českém jazyce. Praha : BB art, 1999. 125 s. ISBN 80-7257-035-8.

Miller, Warren H., 1876-1960. Medvěd z hor : dobrodružství Sida a Scottyho při výpravě za medvědem s bílým proučkem na krku. Praha : Toužimský & Moravec, 1994. 205 s. ISBN 80-85773-19-8.

Miller, Warren H., 1876-1960. Bílý buvol : dobrodružství Sida a Scottyho při podivných událostech, které v kmeni Čejenů způsobil bílý buvol. Praha : Toužimský & Moravec, 1994. 222 s. ISBN 80-85773-20-1.

Mühlstein, Ludvík. Kde krouží čápi. Vyd. 1. Třebíč : Arca JiMfa, 1995. 162 s. ISBN 80-85766-61-2.

Nejlepší kočičí příběhy. Vyd. 1. Praha : Ivo Železný, 1997. 229 s. ISBN 80-237-3359-1.

Nohejl, Bohumil, 1928-. Expedice Blahotín. 1. vyd. Praha : Albatros, 1986. 165 s.

Paver, Michelle, 1960-. Letopisy z hlubin věků. Bratr vlk. 1. Praha : Knižní klub, 2005. 246 s. ISBN 80-242-1534-9.

Paver, Michelle, 1960-. Letopisy z hlubin věků. Toulavý duch. Vyd. 1. Praha : Knižní klub, 2006. 291 s. ISBN 80-242-1590-X.

Paver, Michelle, 1960-. Letopisy z hlubin věků. Zrádce přísahy. Vyd. 1. V Praze : Ikar, 2009. 254 s. ISBN 978-80-242-2432-9.

Paver, Michelle, 1960-. Letopisy z hlubin věků. Pojídač duší. Vyd. 1. Praha : Knižní klub, 2006. 278 s. ISBN 80-242-1792-9.

Paver, Michelle, 1960-. Letopisy z hlubin věků. Vyhnanec klanů. Vyd. 1. Praha : Knižní klub, 2008. 276 s. ISBN 978-80-242-2109-0.

Paver, Michelle, 1960-. Letopisy z hlubin věků. Lovec duchů. Vyd. 1. V Praze : Knižní klub, 2010. 246 s. ISBN 978-80-242-2829-7.

Pohl, Josef, 1918-1988. Pod Jezevčí skálou. 1. vyd. V Praze : Středočeské nakladatelství a knihkupectví, 1982. 160 s.

Pohl, Josef, 1918-1988. Na pytlácké stezce. 1. vyd. V Praze : Středočeské nakladatelství a knihkupectví, 1983. 157 s.

Pohl, Josef, 1918-1988. Za trnkovým keřem. 1. vyd. V Praze : Středočeské nakladatelství a knihkupectví, 1985. 151 s.

Pohunek, Milan, 1929-2007. První lovy : jak jsem začal rybařit. 1. vyd. Praha : Chvojka, [1994]. 129 s., [16] s. obr. příl. ISBN 80-901270-9-6.

Richter, Vratislav Asad, 1919-1994. Dobrodružství zvířat : povídky z afrických džunglí. Vyd. 1. Praha : Chvojka, [1994]. 101 s. ISBN 80-901270-0-2.

Řeháčková, Věra, 1950-. Nik a Nika v nové roli. Vyd. 1. Praha : Erika, 2002. 133 s. ISBN 80-7190-973-4.

Řeháčková, Věra, 1950-. Nik a Nika v nesnázích. Vyd. 1. Praha : Erika, 2002. 133 s. ISBN 80-7190-961-0.

Řeháčková, Věra, 1950-. Lenča, zlodějka koní. Vyd. 1. Praha : Erika, 2003. 149 s. ISBN 80-7190-050-8.

Seton, Ernest Thompson, 1860-1946. Dva divoši : o dobrodružství dvou chlapců, kteří žili jako indiáni, a o tom, co všechno se naučili. 5. vyd. Praha : Albatros, 1983. 377 s.

Steinbeck, John, 1902-1968. Ryzáček. John Steinbeck. 1. vyd. Praha : Státní nakladatelství dětské knihy, 1962. 94 s.

Bouzek, Ota, 1949-. Lovy nejen na severu. Vyd. v Akcentu 1. Třebíč : Akcent, 2014. 222 s. ISBN 978-80-7497-057-3.

Bouzek, Ota, 1949-. Šoulačky veselé i vážné. Vyd. v Akcentu 1. Třebíč : Akcent, 2014. 205 s. ISBN 978-80-7497-043-6.

Tomeček, Jaromír, 1906-1997. Divotvorné lovy. 1. vyd. Praha : Albatros, 1974. 96 s.

Tomeček, Jaromír, 1906-1997. Živly a osudy. 1. vyd. Brno : Blok, 1985. 269 s.

Tomeček, Jaromír, 1906-1997. Vuí se směje. 3. vyd. Praha : Státní nakladatelství dětské knihy, 1963. 144 s.

Tomeček, Jaromír, 1906-1997. Lovy beze zbraní. 1. vyd. Praha : Albatros, 1976. 189 s.

Velkoborský, Fráňa, 1900-1958. Jabloňová stezka. 2. vyd. Praha : Albatros, 1970. 203 s.

Volák, Josef, 1942-. Mezi orlem a hadem. 1. vyd. Praha : Albatros, 1989. 413 s.

8.4.4 Seznam literatury pro střední školní věk

Bachner, Anne, 1972-. Klára a Drobeček. Poník a dvojčata. 1. vyd. Praha : Fragment, 2008. 136 s. ISBN 978-80-253-0570-6.

Bachner, Anne, 1972-. Klára a Drobeček. Začarovaný poník. 1. vyd. Havlíčkův Brod : Fragment, 2007. 124 s. ISBN 978-80-253-0368-9.

Bachner, Anne, 1972-. Klára a Drobeček. Poník v nebezpečí. 1. vyd. Havlíčkův Brod : Fragment, 2007. 131 s. ISBN 80-253-0379-5.

Bachner, Anne, 1972-. Klára a Drobeček. Poník tropí hlouposti. 1.vyd. Havlíčkův Brod : Fragment, 2006. 119 s. ISBN 80-253-0299-7.

Bachner, Anne, 1972-. Klára a Drobeček. Poník hrdina. 1. vyd. Praha : Fragment, 2006. 117 s. ISBN 80-253-0321-7.

Bauer, Insa, 1948-. Dinosauři. Praha : Thovt, c2008. 56 s. ISBN 978-80-86969-50-3.

Bešťáková, Eva, 1932-. Bára a Flíček mají prázdniny. Říčany u Prahy : Junior, 2005. [74] s. ISBN 80-7267-167-7.

Bešťáková, Eva, 1932-. Dupálek : příhody malého ježka. Vyd. 1. Praha : Axióma, 2004. 48 s. ISBN 80-7292-078-2.

Boehme, Julia, 1966-. Loupež v Safariparku. 1. vyd. Havlíčkův Brod : FRAGMENT, 2006. 127 s. ISBN 80-253-0222-9.

Boehme, Julia, 1966-. Psí trampoty. Praha : Thovt, 2010. 60 s. (Šikovný čtenář). ISBN 978-80-86969-87-9.

Boehme, Julia, 1966-. Tafík a cesta na konec světa. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2014. 74 s. ISBN 978-80-247-5381-2.

Boehme, Julia, 1966-. Tafík a obří miminko. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2014. 70 s. ISBN 978-80-247-5383-6.

- Boehme, Julia, 1966-. Tafík a Štětečkova vzduchoplavba. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2014. 72 s. ISBN 978-80-247-5382-9.
- Boehme, Julia, 1966-. Týna a Pony. Čtyřnohý záchránce. 1. vyd. Havlíčkův Brod : Fragment, 2005. 124 s. ISBN 80-7200-804-8.
- Boehme, Julia, 1966-. Týna a Pony. Nerozluční přátelé. 1. vyd. Havlíčkův Brod : Fragment, 2003. 134 s. ISBN 80-7200-708-4.
- Boehme, Julia, 1966-. Týna a Pony. Rozpustilá opička. 1. vyd. Havlíčkův Brod : Fragment, 2003. 141 s. (Týna a Pony). ISBN 80-7200-709-2.
- Boehme, Julia, 1966-. Týna a Pony. Poník k zulíbání. 1. vyd. Havlíčkův Brod : Fragment, 2005. 127 s. ISBN 80-253-0016-1.
- Boehme, Julia, 1966-. Týna a Pony. 6, Nejchytřejší poník na světě. 1. vyd. Havlíčkův Brod : Fagment, 2006. 126 s. ISBN 80-7200-796-3.
- Čapek, Josef, 1887-1945. Povídaní o pejskovi a kočičce : jak spolu hospodařili a ještě o všelijakých jiných věcech. 19. vyd., v Albatrosu 13. Praha : Albatros, 1996. 118 s. ISBN 80-00-00437-2.
- Brycz, Pavel, 1968-. Neberte nám Ptáka Loskutáka. 1. vyd. Praha : Mladá fronta, 2013. 131 s. ISBN 978-80-204-2808-0.
- Campbell, Joanna, 1946-. Cesta za snem. Vyd. 2, V nakladatelství Stabenfeldt 1. Praha : Stabenfeldt, 2008. 152 s. ISBN 978-80-87008-45-4.
- Campbell, Joanna, 1946-. Na útěku. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2010. 154 s. ISBN 978-80-7423-034-9.
- Campbell, Joanna, 1946-. Navzdory nesnázím. lišová. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2007. 152 s. ISBN 978-80-87008-63-3.
- Campbell, Joanna, 1946-. Nesnadný návrat. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2009. 152 s. ISBN 978-80-87008-89-8.
- Campbell, Joanna, 1946-. Pomoc v pravou chvíli. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2010. 154 s. ISBN 978-80-7423-025-7.

Campbell, Joanna, 1946-. Poslední dostih. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2009. 154 s. ISBN 978-80-7423-004-2.

Campbell, Joanna, 1946-. Riskantní plán. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2011. 156 s. ISBN 978-80-7423-068-4.

Campbell, Joanna, 1946-. Splněná přání. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2011. 156 s. ISBN 978-80-7423-053-0.

Campbell, J., Bentley, K. Vnitřní boj. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2012. 153 s. ISBN 978807423790.

Crummenerl, Rainer, 1942-. Džungle. Praha : Thovt, c2010. 57 s. ISBN 978-80-87469-00-2.

Crummenerl, Rainer, 1942-. Vše o delfínech. Praha : Thovt, 2006. 56 s. ISBN 80-86969-27-4.

Čechura, Rudolf, 1931-. Pavián mezi lidmi. 1. vyd. Praha : Albatros, 1986. 125 s.

Černík, Zbyněk, 1951-. Malá medvědí knížka. 1. vyd. Praha : Albatros, 2009. 85 s. ISBN 978-80-00-02119-5.

Černá, Olga, 1964-. Z domu a zahrady. 1. vyd. Praha : Baobab, 2011. [42] s. ISBN 978-80-87060-50-6.

Dalmis, Anne-Marie, 1942-. 366 příběhů z přírody a ještě něco navíc. 1. vyd. Praha : EGMONT ČR, 1994. 192 s. ISBN 80-85817-72-1.

Dahl, Roald, 1916-1990. Fantastický pan Lišák. Vyd. 1. V Praze : Ikar, 2009. 77 s., [8] s. obr. příl. ISBN 978-80-242-2428-2.

Dami, Elisabetta. Jmenuji se Stilton, Geronimo Stilton. 1. vyd. Praha : CoBoo, 2011. 111 s.

ISBN 978-80-7447-047-9.

Daniels, Lucy. Bígl hledá kamarádku. 1. vyd. Praha : Albatros, 2007. 118 s. ISBN 978-80-00-01642-9.

Daniels, Lucy. Gorilí máma. 1. vyd. Praha : Albatros, 2006. 118 s. ISBN 80-00-01822-5.

- Daniels, Lucy. Chrt na vřesovišti. 1. vyd. Praha : Albatros, 2005. 118 s. ISBN 80-00-01541-2.
- Daniels, Lucy. Kočka v hrobce. 1. vyd. Praha : Albatros, 2006. 124 s. ISBN 80-00-01643-5.
- Daniels, Lucy. Křeček drží dietu. 1. vyd. Praha : Albatros, 2003. 135 s. ISBN 80-00-01210-3.
- Daniels, Lucy. Morče ve skleníku. 1. vyd. Praha : Albatros, 2004. 118 s. ISBN 80-00-01442-X.
- Daniels, Lucy. Opuštěná kobylka. 1. vyd. Praha : Albatros, 2008. 122 s. ISBN 978-80-00-02080-8.
- Daniels, Lucy. Poník se ztratil. 1. vyd. Praha : Albatros, 2003. 117 s. ISBN 80-00-01122-0.
- Daniels, Lucy. Zatoulané štěně. 1. vyd. Praha : Albatros, 2008. 116 s. ISBN 978-80-00-02012-9.
- Davies, Kate, 1962-. Zapomenuté jehňátko. 1. vyd. Praha : FRAGMENT, 2014. 125 s. ISBN 978-80-253-2160-7.
- Dorsey, A., Miller, M. Sluneční vítr. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2014. 103 s. ISBN 978-80-7423-112-4.
- Dorsey, Angela. Zima křišťálových tanců. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2010. 150 s. ISBN 978-80-7423-015-8.
- Dorsey, Angela. Zima mrznoucích vod. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2011. 154 s. ISBN 9788074230554.
- Dorsey, A., Miller, M. Slunce v temnotách. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2013. 103 s. ISBN 978-80-7423-106-3.
- Dorsey, Angela. Podzim v Hadí rokli. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2011. 155 s. ISBN 978807423047.
- Filgas, Josef, 1908-1981. Mezi brášky ; Bráška Lajdáček. Souborné vyd. 2., Ve Sfinze 1. V Ostravě : Sfinga, 1992. 101, 111 s. ISBN 80-85491-24-9.

- Gato, 1967-. Laurio a tajemný svět kamarádů. 1. vyd. Olomouc : Rubico, 2014. 112 s. ISBN 978-80-7346-171-3.
- Gehm, Franziska, 1974-. Lov na mamuta : dobrodružství z doby ledové. Vyd. 1. Praha : Argo, 2010. 123 s. ISBN 978-80-257-0349-6.
- Gellersen, Ruth, 1975-. Ferda zmizel. České vyd. Říčany u Prahy : Junior, 2010. 67 s. ISBN 978-80-7267-405-3.
- Gellersen, R., Brockamp, M. Honba za pokladem. České vyd. Říčany u Prahy : Junior, c2014. 67 s. ISBN 978-80-7267-519-7.
- Gellersen, R., Brockamp, M. Poklad v kůlně. Říčany u Prahy : JUNIOR, c2011. 68 s. (Příběhy ze sedla). ISBN 978-80-7267-441-1.
- Gellersen, Ruth, 1975-. Příběhy ze sedla. Piráti útočí. České vyd. Říčany u Prahy : Junior, c2014. 65 s. ISBN 978-80-7267-518-0.
- Gellersen, R., Brockamp, M. Příběhy ze sedla. Sindy v nebezpečí. Říčany u Prahy : Junior, c2011. 67 s. ISBN 978-80-7267-442-8.
- Geßler, Tatjana, 1973-. Zvířecí nemocnice. Srnče v nouzi. 1. vyd. Praha : Mladá fronta, 2013. 116 s. ISBN 978-80-204-2884-4.
- Geßler, Tatjana, 1973-. Zvířecí nemocnice. Hledá se kočička. 1. vyd. Praha : Mladá fronta, 2014. 119 s. ISBN 978-80-204-3189-9.
- Geßler, Tatjana, 1973-. Zvířecí nemocnice. Zachraňte štěňátka! 1. vyd. Praha : Mladá fronta, 2014. 116 s. ISBN 978-80-204-3471-5.
- Giebken, Sabine. Černý měsíc. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2010. 182 s. ISBN 978-80-7423-030-1.
- Giebken, Sabine. Přízrak v hvězdné stáji. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2012. 151 s. ISBN 978807423082.
- Gohl, Christiane, 1958-. Julie a bílý poník. 2. vyd. Praha : Albatros, 2009. 123 s. ISBN 978-80-00-02283-3.

- Gohl, Christiane, 1958-. Julie a hřibě. 1. vyd. Praha : Albatros, 2005. 113 s. (Klub mladých čtenářů). ISBN 80-00-01658-3.
- Gohl, Christiane, 1958-. Julie a kůň snů. 2. vyd. Praha : Albatros, 2007. 134 s. ISBN 978-80-00-01973-4.
- Gohl, Christiane, 1958-. Julie na koňské farmě. 2. vyd. Praha : Albatros, 2008. 123 s. ISBN 978-80-00-02139-3.
- Gohl, Christiane, 1958-. Julie na prázdninách. 1. vyd. Praha : Albatros, 2004. 114 s. ISBN 80-00-01376-2.
- Gohl, Christiane, 1958-. Kůň mých snů. Vyd. 1. V Praze : Knižní klub, 2010. 126 s. ISBN 978-80-242-2671-2.
- Gohl, Christiane, 1958-. Můj kůň a já. 1. vyd. Praha : Albatros, 2003. 63 s. ISBN 80-00-01209-X.
- Gregg, Stacy. Na jízdárně. Velká zkouška. Vyd. 1. Frýdek-Místek : Alpress, 2012. 182 s. (Klokan). ISBN 978-80-7466-014-6.
- Grolík, Markus, 1965-. Soukromý detektiv Perry Panter a případ ztracené kočky. Vyd. 1. [Praha] : Junior, 2009. 133 s. ISBN 978-80-7321-444-9.
- Grolík, Markus, 1965-. Soukromý detektiv Perry Panter a návrat mumie. Vyd. 1. [Praha?] : Junior, c2009. 133 s. ISBN 978-80-7321-459-3.
- Grolík, Markus, 1965-. Soukromý detektiv Perry Panter a případ ztracené kočky. Vyd. 1. [Praha] : Junior, 2009. 133 s. (Jupiter). ISBN 978-80-7321-444-9.
- Herriot, James. Vánoční koťátko. Vyd. 3. Praha : Baronet, 2012. 31 s. ISBN 978-80-7384-597-1.
- Hagmar, Pia. Milla. 1. vyd. Praha : Albatros, 2013. 126 s., ISBN 978-80-00-03270-2.
- Hauptmann, Gaby. Alexa cvičitelka koní. 1. vyd. Praha : Fragment, 2012. 150 s. ISBN 978-80-253-1388-6.
- Hauptmann, Gaby. Kája míří do černého. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2007. 128 s. ISBN 978-80-87008-32-2.

Hauptmann, Gaby. Káju nic nerozhází. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2008. 126 s. ISBN 978-80-87008-49-2.

Helidoniotis, Kathy. Blázen do koní. Vyd. 1. Frýdek-Místek : Alpress, 2009. 152 s. ISBN 978-80-7362-727-0.

Hořfeld, Dagmar. Krásné hříbě. 1. vyd. Praha : Fragment, 2012. 128 s. ISBN 978-80-253-1475-3.

Hořfeld, Dagmar. Líza a spol. 1. vyd. Praha : Fragment, 2013. 120 s. ISBN 978-80-253-1687-0.

Hořfeld, Dagmar. Napínavý závod. 1. vyd. Praha : Fragment, 2013. 120 s. ISBN 978-80-253-1645-0.

Hořfeld, Dagmar. Nebezpečný útěk. 1. vyd. Praha : Fragment, 2012. 120 s. ISBN 978-80-253-1383-1.

Hořfeld, Dagmar. Nový kluk. 1. vyd. Praha : Fragment, 2012. 120 s. ISBN 978-80-253-1384-8.

Hořfeld, Dagmar. Záhadný jezdec. 1. vyd. Praha : Fragment, 2012. 128 s. ISBN 978-80-253-1443-2.

Hughes, Susan. Ostrov divokých koní. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2011. 124 s. ISBN 978-80-7423-064-6.

Hunter, Erin. Divoké kočky. 1. vyd. Praha : Albatros, 2006. 221 s. ISBN 80-00-01656-7.

Hunter, Erin. Zákon smečky. Mrtvé město. 1. vyd. V Praze : Albatros, 2014. 211 s. ISBN 978-80-00-03462-1.

Hunter, Erin. Zákon smečky. [2], Skrytý nepřítel. 1. vyd. V Praze : Albatros, 2014. 218 s. ISBN 978-80-00-03706-6.

Hunter, Erin. Zákon smečky. [2], Skrytý nepřítel. 1. vyd. V Praze : Albatros, 2014. 218 s. ISBN 978-80-00-03706-6.

Jablonski, Marlene. Kouzelný šepot koní. [Líbeznice] : Víkend, 2013. 125 s. ISBN 978-80-7222-879-9.

Kahoun, Jiří. Můj život s Ferdou. Vyd. 1. Beroun : Knihkupectví U radnice, 2004. 98 s. ISBN 80-86797-02-3.

Karlstrom, Diane. Pomsta a přátelství. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2010. 167 s. ISBN 978-80-7423-028-8.

Karlstrom, Diane. Pravdivá fantazie. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2011. 126 s. ISBN 978-80-7423-057-8.

Kavangh, Pamela. Kouzelník. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2009. 152 s. ISBN 978-80-87008-95-9.

Kelvedon, Zoe. Nejhorší prázdniny. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2011. 156 s. ISBN 978-80-7423-063-9.

Kelvedon, Zoe. Nová naděje. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2011. 157 s. ISBN 978-80-7423-065-3.

Kelvedon, Zoe. Příliš mnoho tajemství. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2012. 150 s. ISBN 978-80-742-3077-6.

Kelvedon, Zoe. Tajnosti a lži. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2012. 150 s. ISBN 978-80-742-308-4.

Kimpton, Diana. Eliška a noční dobrodružství. 1. vyd. Praha : Fragment, 2007. 91 s. ISBN 978-80-253-0453-2.

Kimpton, Diana. Eliška a statečný princ. 1. vyd. Havlíčkův Brod : Fragment, 2007. 86 s. ISBN 978-80-253-0383-2.

Kimpton, Diana. Eliška a tajná jeskyně. 1. vyd. Praha : Fragment, 2007. 91 s. ISBN 978-080-253-0492-1.

Kimpton, Diana. Eliška a toulavá Hvězdička. 1. vyd. Havlíčkův Brod : Fragment, 2007. 87 s. ISBN 978-80-253-0353-5.

Kimpton, Diana. Eliška a ztracený poník. 1. vyd. Havlíčkův Brod : Fragment, 2006. 83 s. ISBN 80-253-0285-7.

- Kimpton, Diana, 1949-. Eliška má tajný plán. 1. vyd. Havlíčkův Brod : Fragment, 2006. 87 s. ISBN 80-253-0316-0.
- Kimpton, Diana. Šmodrcha : pěkně popletený kočičák. 1. vyd. Praha : Mladá fronta, 2015. 267 s. ISBN 978-80-204-3450-0.
- Kipling, Rudyard. Kniha džunglí. 1. vyd. Praha : Grada, 2012. 101 s. ISBN 978-80-247-4312-7.
- Kipling, Rudyard. První kniha džunglí. 1. vyd. Praha : Albatros, 2008. 141 s. ISBN 978-80-00-02092-1.
- Krolupperová, Daniela. Tygří trápení. 1. vyd. Praha : Mladá fronta, 2011. 92 s. ISBN 978-80-204-2499-0.
- Krolupperová, Daniela. Makej, makaku! 1. vyd. Praha : Mladá fronta, 2012. 94 s. ISBN 978-80-204-2638-3.
- North, Sterling. Dareba. 1. vyd. Praha : Albatros, 1978. 164 s.
- Nový, Karel. Rybařici na Modré zátoce. 10. vyd., (V Albatrosu 8.). Praha : Albatros, 1977. 99 s.
- Nový, Karel. Potulný lovec : román z lišákova života. Vyd. 15. Praha : Československý spisovatel, 1987. 180 s.
- Olbracht, Ivan. O mudrci Bidpajovi a jeho zvířátkách. 7. vyd., V Albatrosu 5. V Praze : Albatros, 1982. 202 s.
- Osborne, Mary Pope. Výprava na pustý ostrov. 1. vyd. Havlíčkův Brod : Fragment, 2005. 84 s. ISBN 80-253-0064-1.
- Osborne, Mary Pope. Výprava na Měsíc. 1. vyd. Havlíčkův Brod : Fragment, 2005. 94 s. ISBN 80-253-0143-5.
- Osborne, Mary Pope. Výprava za dinosaury. 1. vyd. Havlíčkův Brod : Fragment, 2005. 85 s. ISBN 80-253-0061-7.
- Ostěj, Grigorij. Kratochvíle s Hadem na půl míle. 1. vyd. Praha : Albatros, 1985. 94 s.

Parmová, Jiřina, 1894-1975. Včeličky. Království pod lipou. 2. vyd., (V Dialogu 1.). Litvínov : Dialog, 1991. 97 s. ISBN 80-85194-42-2.

Pecha, Miloslav, 1934-. Srneček z křivoklátského lesa. 1. vyd. Praha : Albatros, 1990. 101 s.

Pekárková, M., Brodský, V. Na mou duši do psích uší. Praha : Eminent, 1999. 118 s. ISBN 80-85876-89-2.

Plachta, Jindřich. Pučálkovic Amina : humoristická povídka. 9. vyd., V ČS 4. Praha : Československý spisovatel, 1985. 127 s.

Plívová-Šimková, Věra. Brontosaurus : filmová povídka. 1. vyd. Praha : Albatros, 1983.

Pohádky o zvířátkách. 1. české vyd. Praha : Svojtka & Co., 2004. 96 s. ISBN 80-7237-445-1.

Povídání o chytrých zvířátkách. České vyd. [Říčany u Prahy] : Junior, [2002]. 58 s. ISBN 80-7267-102-2.

Prchal, Josef. Srnečka Sisi. 4. vyd., V Albatrosu 2. vyd. Praha : Albatros, 1980. 126 s.

Radoměřská, Terezie. Vánoce pro Kočku : 23 adventních pohádek a jeden opravdový příběh. 2. vyd., V nakl. Barrister & Principal 1. vyd. Praha : Barrister & Principal, 2010. 182 s. ISBN 978-80-87474-04-4.

Reynolds-Naylor, Phyllis. Čí je vlastně Shiloh? 1. vyd. Praha : Albatros, 2000. 117 s. ISBN 80-00-00821-1.

Reiche, Dietlof. Křeček Ferda v nebezpečí. 1. vyd. Praha : Mladá fronta, 2012. 159 s. ISBN 978-80-204-2591-1.

Raven, Emma. Soumrak nad údolím. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2011. 156 s. ISBN 9788074230547.

Raven, Emma. Tajemství soumraku. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2008. 153 s. ISBN 978-80-87008-61-4.

Raven, Emma. Večerní přítel. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2008. 126 s. ISBN 978-80-87008-50-8.

- Řeháčková, Věra. Katčin potřeštěný nápad. Vyd. 1. Praha : Erika, 2005. 149 s. ISBN 80-7190-590-9.
- Řeháčková, Věra. Jana a Dana, aneb, Kvítka z čertovy zahrádky. Vyd. 1. Praha : Erika, 1999. 157 s. ISBN 80-7190-960-2.
- Řeháčková, Věra. Nik a Nika super dvojka. Vyd. 1. Praha : Erika, 2002. 133 s. ISBN 80-7190-949-1.
- Řeháčková, Věra. Jana a Dana, aneb, Uličnice k pohledání. Vyd. 1. Praha : Erika, 1999. 165 s. ISBN 80-7190-888-6.
- Řeháčková, Věra. Věrka, postrach zátiší. Vyd. 1. Praha : Erika, 2003. 171 s. ISBN 80-7190-206-3.
- Schroeder, B., Wilson, H. Bodo : příběh malého pejska. [Praha] : Víkend, 2006. 78 s. ISBN 80-7222-425-5.
- Siamon, Sharon. Nový začátek. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2011. 155 s. ISBN 978-80-7423-060-8.
- Sienkiewicz, Henryk. Pouští a pralesem. 6. vyd., V Albatrosu 5. Praha : Albatros, 1982. 330 s.
- Skálová, Pavla. Malostranská psí zima. 1. vyd. Praha : Albatros, 2007. 73 s. ISBN 978-80-00-01920-8.
- Socha, Radomír. Pohádkový atlas hub. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2014. 125 s. ISBN 978-80-247-5044-6.
- Sparkes, Ali. Mutanol : molekulární urychlovač transformace organických látek 1. vyd. Praha : Mladá fronta, 2012. 123 s. ISBN 978-80-204-2624-6.
- Stilton, Geronimo. Čtyři myši v černé džungli. 1. vyd. V Praze : CooBoo, 2012. 114 s. ISBN 978-80-7447-052-3.
- Stoniš, Miroslav. Kamarád až do oblak. Vyd. 1. Praha : Erika, 1999. 141 s. ISBN 80-7190-984-X.

Tamm, Henrik. Nindža Jimmy a honba za ukradeným smíchem. 1. vyd. Brno : B4U Publishing, 2013. 205 s. ISBN 978-80-87222-26-3.

Těsnohlídek, Rudolf. Liška Bystrouška. Praha : Dobrovský, 2014. 213 s. ISBN 978-80-7390-115-8.

Waltari, Mika. Čínská kočka a jiné pohádky. Vyd. 2. Praha : Knižní klub, 2004. 142 s. ISBN 80-242-0801-6.

Waltari, Mika. Bílý slon a jiné pohádky. Praha : Knižní klub, 2004. 110 s. ISBN 80-242-1285-4.

Wandel, Andrea. Dusné léto. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2011. 157 s. ISBN 978-80-7423-058-5.

Wandel, Andrea. Julie v nesnázích. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2011. 157 s. ISBN 978-80-7423-048-6.

Wandel, Andrea. Poslední překážka. Líbeznice : Vikend, 2010. 191 s. ISBN 978-80-7222-697-9.

Wandel, Andrea. Prázdninové setkání. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2009. 152 s. ISBN 978-80-87008-94-2.

Wandel, Andrea. Prázdniny na farmě. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2009. 152 s. ISBN 978-80-87008-77-5.

Wandel, Andrea. Starosti s Nelsonem. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2012. 152 s. ISBN 9788074230677.

Wandel, Andrea. Zpátky v sedle. Vyd. 1. Praha : Stabenfeldt, 2010. 153 s. ISBN 978-80-7423-24-0.

Webb, Holly. Harry, štěně bez domova. Vyd. 1. Plzeň : Nava, 2013. 112 s. ISBN 978-80-7211-436-8.

Webb, Holly. O Pralince, která chtěla na procházku. Vyd. 1. Plzeň : NAVA, 2012. 113 s. ISBN 978-80-7211-413-9.

Webb, Holly. Osamělá Jessie. Vyd. 1. Plzeň : NAVA, 2014. 124 s. ISBN 978-80-7211-465-8.

White, E. B. Šarlotina pavučina. 1. vyd. Havlíčkův Brod : Fragment, 2007. 207 s. ISBN 978-80-253-0326-9.

Wich, Henriette. Příběhy ze stáje. Praha : Thovt, c2011. 56 s. ISBN 978-80-87469-10-1.

Václav, Erich. Dědeček vypráví pohádky o lese. Les hraje krásně, i když je v něm ticho. Praha : Petrklíč, 2014. 111, 85 s. ISBN 978-80-7229-543-2.

8.4.5 Seznam literatury pro ranný školní věk

Aškenazy, Ludvík. Pohádky čtyř větrů. 1. vyd. Praha : Mladá fronta, 2006. 84 s. ISBN 80-204-1576-9.

Baisch, Milena. Příběhy zajička Matýska. Praha : Thovt, c2010. 40 s. ISBN 978-80-86969-94-7.

Baisch, Milena. Dračí pohádky. Vyd. 1. Praha : Knižní klub, 2009. 70 s. ISBN 978-80-242-2500-5.

Baxter, Nicola. Pohádky o zvířátkách. České vyd. 1. Praha : Jan Vašut, 2005. 80 s. ISBN 80-7236-422-7.

Baxter, Nicola. Pohádky o ponících. 1. vyd. V Praze : Egmont ČR, 2002. 80 s. ISBN 80-7186-759-4.

Bently, Peter. Zajíček si moc rád čte. 1. české vydání. Praha : Svojtka & Co, 2015. 32 s. ISBN 978-80-256-1572-0.

Ber, František. Netopýrek Pírek a ztracené hračky. 1. vyd. Praha : Fragment, 2013. 26 s. ISBN 978-80-253-1983-3.

Bešťáková, Eva. O zachráněných zvířátkách. Vyd. 1. V Praze : Knižní klub, 2012. 55 s. ISBN 978-80-242-3484-7.

Bobák, Jindřich František. Neuvěřitelné dobrodružství cvrčka Jeronýma, vodníka Dřevojánka a jejich kamarádů. 1. vyd. Jince : Amenius, 2009. 113 s. ISBN 978-80-903900-5-8.

- Boehme, Julia. *Psí trampoty*. Praha : Thovt, 2010. 60 s. ISBN 978-80-86969-87-9.
- Blesius, Susanne. *Veselé příhody malého tygříka*. Praha : Thovt, c2011. 40 s. ISBN 978-80-87469-21-7.
- Březinová, Ivona. *Medvědí pohádka*. Vyd. v KK 1. V Praze : Knižní klub, 2010. 36 s. ISBN 978-80-242-2799-3.
- Březinová, Ivona. *Lední medvídek*. Vyd. 1. V Praze : Knižní klub, 2009. 31 s. ISBN 978-80-242-2297-4.
- Březinová, Ivona. *Lvíče*. Vyd. 1. V Praze : Knižní klub, 2008. 31 s. ISBN 978-80-242-2295-0.
- Březinová, Ivona. *Šimpanz*. Vyd. 1. V Praze : Knižní klub, 2009. 31 s. ISBN 978-80-242-2298-1.
- Březinová, I. *Slůně*. Vyd. 1. V Praze : Knižní klub, 2008. 31 s. ISBN 978-80-242-2296-7.
- Březinová, Ivona. *Žofínka Ofínka*. Vyd. 1. V Praze : Artur, 2006. 70 s. ISBN 80-86216-67-5.
- Březinová, Ivona. *Natálčin andulák*. 1. vyd. Praha : Meander, 2012. 30 s. ISBN 978-80-86283-80-7.
- Březinová, Ivona. *Medvídek : kdo si se mnou bude hrát?* Vyd. 1. Praha : Axióma, 2002. 70 s. ISBN 80-72-92-022-7.
- Bulatov, Michail Aleksandrovič. *Veselé pohádky a říkadla*. Vyd 8., (v Lidovém nakl. 6.). Praha : Lidové nakladatelství, 1979. 157 s.
- Busquets, Carlos. *Skřítek Bystroušek a jeho lesní přátelé*. 1. české vyd. Bratislava : Slovart, 2012. 66 s. ISBN 978-80-8112-149-4.
- Casalis, Anna. *Myšák Eda jede k babičce a dědovi*. 1. vyd. Praha : Junior, 2006. [25] s. ISBN 80-7321-185-8.
- Casalis, Anna. *Myšák Eda nechce chodit do školky*. 1. vyd. Praha : Junior, 2006. [24] s. ISBN 80-7321-186-6.

Cita, Jaroslav. Jak pomohlo kotě Papírové Lhotě. Vyd. 2. Ostrava-Mariánské Hory : Librex, 2010. 93 s. ISBN 978-80-7228-641-6.

Cibula, Václav. Kamzík. 1. vyd. Praha : Albatros, 1988. 95 s.

Castoldi, Maggiorina. O zvědavém kuřátku. Čes. vyd. Bratislava : Slovart Print, 1995. [56] s. ISBN 80-7146-326-4.

Clavel, Bernard. O černém beránku a bílém vlkovi. 1. vyd. Praha : Albatros, 1988. 77 s.

Čapek, Josef. Povídaní o pejskovi a kočičce jak spolu hospodařili a ještě o všelijakých jiných věcech. Vyd. v Triádě 1., Celkově 29. Praha : Triáda, 2012. 122 s. ISBN 978-80-87256-80-0.

Čapek, Karel. Dášeňka, čili, Život štěněte. 9. vyd. v Albatrosu. V Praze : Albatros, 2014. 51 s., [30] s. obr. příl. ISBN 978-80-00-03655-7.

Čapek, Karel. Pudlenka, aneb, Měl jsem psa a kočku. Vyd. v této podobě 3., (V Knižním klubu 2.). V Praze : Knižní klub, 2010. 93 s. ISBN 978-80-242-2908-9.

Čechura, Rudolf. Příhody maxipsa Fíka. 3. vyd., (v Albatrosu 2. úplné). Praha : Albatros, 2000. 85 s. ISBN 80-00-00801-7.

Černá, Olga. Jitka a kytka. Praha : Baobab, 2010. [28] s. ISBN 978-80-87060-31-5.

Černík, Michal. Kocouří knížka. 1. vyd. Praha : Albatros, 1982. 90 s.

Černík, Michal. Za zvířátky do pohádky. Říčany u Prahy : Junior, c2006. 60 s. ISBN 80-7267-245-2.

Černík, Michal. Kykyryký, dobrý den! : pohádky o kohoutkovi a slepičce. Vyd. 1. V Praze : Knižní klub, 2009. 254 s. ISBN 978-80-242-2496-1.

Čtvrtek, Václav. Pohádky z pařezové chaloupky Křemílka a Vochoomůrky. 8. vyd. Praha : Albatros, 2011. 135 s. ISBN 978-80-00-02850-7.

Čtvrtek, Václav. Kosí strom. Vyd. 3., V nakl. Artur 1. Praha : ARTUR, 2009. 59 s. ISBN 978-80-87128-32-9.

Čtvrtek, Václav. Kotě z Kocourkova. 3. vyd. Praha : Albatros, 2008. 83 s. ISBN 978-80-00-02117-1.

Doinet, Mymi. Pojd'te s námi za králíčky. 1. vyd. Praha : Albatros, 2004. [65] s. ISBN 80-00-01442-4.

Doskočilová, Hana. Pohádky na dobrý den. 1. vyd. V Praze : Albatros, 1984. 28 s.

Drijverová, Martina. Příroda pro nejmenší. Vyd. 1. Brno : Computer Press, 2006. 63 s. ISBN 978-80-251-1449-0.

Erville, Lucienne. Kocourek Klubko. České vyd. Bratislava : Junior, 1994. 60 s. ISBN 80-7146-246-2.

Ezop. Ezopovy bajky. 3. vyd. Čestlice : Rebo, 2011. [96] s. (Moje první čtení). ISBN 978-80-255-0501-4.

Flood, Ciara. Ti otravní králíci. 1. české vyd. Praha : Svojtka & Co., 2015. [64] s. ISBN 978-80-256-1571-3.

Frączek, Agnieszka. Čtyři tlapy a ocásek, aneb, Povídání o zvířátkách. České vyd. Říčany u Prahy : Junior, c2013. 63 s. ISBN 978-80-7267-513-5.

Genad'jevič, Artemov Sergei. Pohádkové počítání : učíme se počítat se zvířátky z lesní školy. 1. vyd. Praha : Fortuna Libri, c2009. 80 s. ISBN 978-80-7321-498-2.

Haderlein, Ute. Čtení na dobrou noc s velkými písmenky : čtení před spaním. 1. české vyd. Praha : Svojtka & Co., 2010. 85 s. ISBN 978-80-256-0443-4.

Hapka, Cathy. Dobrou noc, Klokánku. 1. vyd. V Praze : Egmont, 2012. [24] s. ISBN 978-80-252-2346-8.

Hapka, Cathy. Narozeninové čtení. 1. vyd. V Praze : Egmont, 2012. 32 s. ISBN 978-80-252-2400-7.

Havelka, Stanislav. O zvířátkách pana Krbce. 2. vyd., (1. v Albatrosu). Praha : Albatros, 2002. 76 s. ISBN 80-00-01004-6.

Havel, Jiří. Proč se papoušek nebojí kočky? Vyd. 1. V Ostravě : Librex, 2008. 63 s. ISBN 978-80-7228-558-7.

Havel, Jiří. Ježek v kalhotách. Vyd. 1. Ostrava : Librex, 2006. 63 s. ISBN 80-7228-488-6.

Hanušová, Miriam. Už umím číst. [Bratislava] : Junior, [2005]. 90 s. ISBN 80-7267-105-7.

Hellstrom-Kennedy, Marika. O modrém kocourkovi. České vyd. 1. Praha : Ottovo nakladatelství, 2003. 39 s. ISBN 80-7181-717-1.

Hladká, Věra. Pavouček Srdíčko. Kladno : Delta, 2006. 30 s. ISBN 80-7351-074-X.

Hlaváč, Jan. Krtčí výlety. Praha : Baobab, 2006. 67 s. ISBN 80-87022-02-X.

Hrubín, František. Kůzlátka a hloupý vlk : pohádky pro nejmenší. Vyd. 1. V Brně : Nakladatelství Blok, 1992. 75 s. ISBN 80-7029-078-1.

Hudský, Petr. Telátko Popleta. Vyd. 1. Praha : Brána, 2014. 99 s. ISBN 978-80-7243-711-5.

Jiránek, Vladimír. Bob a Bobek v létajícím klobouku. 1. vyd. Praha : Albatros, 2003. 60 s. ISBN 80-00-01184-0.

Jiránek, Vladimír. Bob a Bobek, králíci z klobouku. 2. vyd. Praha : Albatros, 2001. 62 s. ISBN 80-00-00941-2.

Jožinová, Jana. Hrajeme si s méd'ou Packou. Praha : Junior, 2007. 69 s. ISBN 978-80-7321-369-5.

Kaftanová, Irena. Příběhy lesních skřítků. Benešov u Prahy : Blug, 2010. 88 s. ISBN 978-80-7274-013-0.

Kahoun, Jiří. Včelí medvídci od jara do zimy. 1. vyd. Praha : Albatros, 2005. 105 s. ISBN 80-00-01651-6.

Kahoun, Jiří. Příhody včelích medvídků. 1. vyd. Praha : Albatros, 2002. 83 s. ISBN 80-00-01052-6.

Kahoun, Jiří. Štěstíčko a kocouří dědeček. Vyd. 1. V Praze : Knižní klub, 2009. 93 s. ISBN 978-80-242-2353-7.

Kahoun, Jiří. Knížkový pejsek. Vyd. 1. Praha : Knižní klub, 2012. 77 s. ISBN 978-80-242-3610-0.

Kahoun, Jiří. Chumelení. Vyd. 1. V Praze : Knižní klub, 2011. 84 s. ISBN 978-80-242-3049-8.

Kahoun, Jiří. Pro zvědavá ouška. 1. vyd. Praha : Albatros, 2008. 68 s. ISBN 978-80-00-01801-0.

Kahoun, Jiří. Bráška je taky ježek. 1. vyd. Praha : Olympia, 2000. 60 s. ISBN 80-7033-694-3.

Kalwitzki, Sabine. Moji zvířecí kamarádi. Praha : Thovt, c2010. 43 s. ISBN 978-80-86969-83-1.

Kam večer odchází sluníčko. 1. vyd. Praha : Egmont ČR, 2007. [109] s. ISBN 978-80-252-0627-0.

Karafiát, Jan. Broučci pro malé i velké děti. 8. vyd. v Albatrosu. Praha : Albatros, 2004. 87 s. ISBN 80-00-01373-8.

Kavková, Martina. Jak zvířátka pekla koláče. 1. vyd. Jince : Amenius, 2010. [35] s. ISBN 978-80-903900-8-9.

Kdo se tu schovává? 1. vyd. [Praha] : Egmont ČR, 2008. [27] s. ISBN 978-80-252-0859-5.

Kdo udělal "Húú"? 1. vyd. Praha : Egmont ČR, 2008. [27] s. ISBN 978-80-252-0876-2.

Frantz, Jennifer. Strašidelné dobrodružství. 1. vyd. Praha : PB Publishing, 2010. [22] s. ISBN 978-80-87379-01-1.

Kincaid, Lucy. Lesní příběhy. České vyd. Bratislava : Slovart Print, 1994. 95 s. ISBN 80-7146-233-0.

Kincl, Jaromír. Rákosníček a hvězdy. Vyd. 1. Praha : Svoboda, 1996. 51 s. ISBN 80-205-0519-9.

Kincl, Jaromír. Rákosníček a počasí. 2. vyd. Praha : Albatros, 2003. 60 s. ISBN 80-00-01160-3.

Kincl, Jaromír. Rákosníček a rybník. 3. vyd. Praha : Albatros, 2004. 58 s. ISBN 80-00-01272-3.

Kincaid, Lucy. Příběhy kobylinky Karolíny. České vyd. Bratislava : Slovart Print, 1995. [87] s. ISBN 80-7146-300-0.

Klíma, Ivan, 1931-. Jak daleko je slunce. Vyd. 1. Praha : Portál, 2011. 101 s. ISBN 978-80-7367-985-9.

Kocour v botách a jiné románské pohádky. Vyd. v tomto souboru 1. Praha : Svoboda, 1988. 270 s.

Kobulejová, Hana Karolina. Bajky z lesa i louky. 1. vyd. Praha : Agentura Krigl, 2013. 69 s. ISBN 978-80-86912-67-7.

Kocour detektivem. 1. vyd. Ostrava : Librex, 2003. 31] s. ISBN 80-7228-427-4.

Koenig, Christina. Kouzelní poníci : třiminutové pohádky. Vyd. 1. Praha : Knižní klub, 2015. 71 s. ISBN 978-80-242-4738-0.

Kopcová, Gabriela. První čtení s velkými písmeny. Vyd. 1. Třebíč : Akcent, 2013. 69 s. ISBN 978-80-7268-968-2.

Kopcová, Gabriela. Pohádky s velkými písmeny. Vyd. 1. Třebíč : Akcent, 2014. 61 s. ISBN 978-80-7497-015-3.

Kosková Třísková, Lenka. Anička, žabičky a jejich přátelé. 1. vyd. Praha : Mladá fronta, 2012. 102 s. ISBN 978-80-204-2431-0.

Kouzelné slůvko. 1. vyd. V Praze : Egmont ČR, 2006. [84] s. ISBN 80-252-0528-2.

Králík. [Warszawa] : De Agostini Polska, c2013. 24 s.

Králíčková zahrada. 1. vyd. V Praze : EGMONT, 2012. 37 s. ISBN 978-80-252-2404-5.

Krolupperová, Daniela. Zuzanka a ježeček. 1. vyd. Praha : Albatros, 2006. [19] s. ISBN 80-00-01845-4.

Krolupperová, Daniela. Zákeřné keře : pohádka. Vyd. 1. Praha : Portál, 2010. 87 s. ISBN 978-80-7367-660-5.

Křestřanová, Lucie. Pohádky a vyprávění o pejscích. Vyd. 1. Praha : Brána, 2013. 92 s. ISBN 978-80-7243-653-8.

Kubátová, Marie. Pohádky lesního ticha. 1. vyd. Praha : Albatros, 1984. 158 s.

- Kučera, Martin. Hopík závodníkem. 1. vyd. Praha : Axióma, 2006. 48 s. ISBN 80-7292-103-7.
- Lada, Josef. O chytré kmotře lišce. 3. vyd. v SNDK. Praha : Státní nakladatelství dětské knihy, 1967. 87 s.
- Lada, Josef. Ladovy veselé učebnice. Savci. 1. vyd. Praha : Albatros, 1977. 23 s.
- Lada, Josef. Ladovy veselé učebnice. Ptáci. 1. vyd. Praha : Albatros, 1979. 23 s.
- Lada, Josef. Svět zvířat. 1. vyd. Praha : Albatros, 1984. 57 s.
- Lada, Josef. Kniha plná zvířátek. 1. vyd. Praha : Albatros, 1986. 183 s.
- Lada, Josef. Bajky. 1. vyd. V Praze : Albatros, 1975. 49 s.
- Landau, Irena. Klárka a Kubík v ZOO. České vyd. Říčany u Prahy : Junior, 2009. 44 s. ISBN 978-80-7267-366-7.
- Lawson, Carol. Rodina medvídků a veselé narozeniny. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2005. [22] s. ISBN 80-7352-193-8.
- Lawson, Carol. Velká kniha rodiny medvídků. 1. české vyd. Praha : Svojtka & Co., 2006. 84 s. ISBN 80-7352-533-X.
- Lébllová, Jarmila. Myš Bláža na cestě za blahobytem. 1. vyd. Praha : Axióma, 2005. 48 s. ISBN 80-7292-092-8.
- Lebeda, Jan. Medovničkova dobrodružství. Vyd. 1. Praha : Brána, 2013. 91 s. ISBN 978-80-7243-647-7.
- Lebeda, Jan. Nové pohádky skřítky Medovnička. 1. Praha : BRÁNA, 2011. 140 s. ISBN 978-80-7243-531-9.
- Lebeda, Jan. Pohádky skřítků Medovnička a Barvíňka. Vyd. 1. Praha : Brána, 2012. 141 s. ISBN 978-80-7243-570-8.
- Lobel, Arnold. Myška a pohádková polívka. 1. vyd. V Praze : Albatros, 2011. 62 s. ISBN 978-80-00-02522-3.

Lobel, Arnold. Kvak a Žbluňk se bojí rádi. 1. vyd. Praha : Albatros, 1994. 63 s. ISBN 80-00-00083-0.

Lobel, Arnold. Kvak a Žbluňk od jara do Vánoc. 2. vyd. Praha : Albatros, 2007. 66 s. ISBN 978-80-00-01978-9.

Kolloch, Brigitte. O čem si kočky povídají? Praha : Thovt, 2010. 56 s. ISBN 978-80-86969-86-2.

Lugovik, Marijka. Vlčátko, které odplavalo daleko do moře. Bratislava : Filip Trend Publishing, 2004. [30] s. ISBN 80-86282-41-4.

Černík, Zbyněk. Taková medvědí rodinka. Vyd. 1. Praha : Knižní klub, 2014. 68 s. ISBN 978-80-242-4333-7.

Mahen, Jiří. Co mi liška vyprávěla. [Vimperk] : Papyrus ; [České Budějovice] : Jih, 1993. 89 s. ISBN 80-85776-11-1.

Mádrová, Jitka. Zvířátka žijí všude. Praha : Fortuna Print, 2006. 64 s. ISBN 80-7321-258-7.

Majerová, Marie, 1882-1967. O slepičce a kohoutkovi. 5. vyd. Praha : Albatros, 1985. 18 s.

Männik, Eduard. Zajíček To-Too. 1. vyd. V Praze : Albatros, 1989. 84 s.

Maršíček, Jan. Světlušky. Vyd. 5. Kladno : Delta, 1996. 108 s. ISBN 80-901968-7-X.

Marlier, Marcel. Tomáš a Alice v přírodě. Bratislava : Slovart Print, 1994. 61 s. ISBN 80-7146-176-8.

Martínek, Zdeněk. O zvířátkách a jiné příběhy. [Benešov] : Blug, 2009. 92 s. ISBN 978-80-7274-989-8.

Maxtone Graham, Ysenda. Zahrada plná květin. 1. vyd. V Praze : Egmont, 2004. [31] s. ISBN 80-252-0088-4.

Maxtone Graham, Ysenda. Kolik je hodin? 1. vyd. V Praze : Egmont ČR, 2004. [36] s. ISBN 978-80-252-0087-2.

Maxtone Graham, Ysenda. Do teplých krajin. 2. vyd. V Praze : Egmont, 2010. [32] s. ISBN 978-80-252-1388-9.

McAllister, Hayden. Dobrou noc s pohádkou. Bratislava : Slovart Print, 1994. 93 s. ISBN 80-7146-273-X.

Gurian, Beatrix. Příběhy ledních medvědů. Praha : Thovt, 2008. 59 s. ISBN 978-80-86969-60-2.

McAllister, Hayden. Pohádky při měsíčku. Bratislava : Junior, 1995. 93 s. ISBN 80-7146-330-2.

Medvídci jdou do školy a jiné příběhy. České vyd. 1. Praha : Svojtka & Co., 2008. 64 s. ISBN 978-80-7352-945-1.

Meinardus, Elke. Zapomnětlivý Punt'a : velká knížka o zvířátkách pro malé čtenáře. 5. vyd. Praha : Fortuna Print, 2001. 141 s. ISBN 80-86144-82-8.

Menzel, Josef. Míša Kulička v zoo : veselá dobrodružství medvídka Míši. 1. vyd. v Albatrosu. Praha : Albatros, 1997. 31 s. ISBN 80-00-00511-5.

Menzel, Josef. Míša Kulička v cirkuse : veselá dobrodružství medvídka Míši. 1. vyd. Praha : Albatros, 1996. 30 s. ISBN 80-00-00445-3.

Miler, Zdeněk. Byl jednou jeden krtek. Praha : Futura, 1992. 80 s. ISBN 80-85523-20-5.

Miler, Zdeněk. Jak krtek ke kalhotkám přišel. 2. vyd. Praha : Albatros, 1990.

Miler, Zdeněk. Jak krtek uzdravil myšku. 3. vyd. Praha : Albatros, 1999. 85 s. ISBN 80-00-00691-X.

Miler, Zdeněk. Krtek a a Vánoce. 1. samost. vyd. V Praze : Albatros, 2009. 35 s. ISBN 978-80-00-02472-1.

Miler, Zdeněk. Krtek a maminka. 2. vyd. Praha : Albatros, 2004. 54 s. ISBN 80-00-01379-7.

Miler, Zdeněk. Krtek a orel. 3. vyd. Praha : Albatros, 2002. 78 s. ISBN 80-00-01066-6.

Miler, Zdeněk. Krtek a paraplíčko. 1. vyd. Praha : Albatros, 1991. [32] s. ISBN 80-00-00116-0.

Miler, Zdeněk. Krtek a potopa. 4. vyd. Praha : Euromedia Group, 2008. ISBN 978-80-249-0371-2.

Miler, Zdeněk. Krtek a raketa. 3. vyd. Praha : Albatros, 2004. 47 s. ISBN 80-00-01329-0.

Miler, Zdeněk. Krtek a rybka. 1. vyd. Česko? : Svatojánek, 2011. 46 s. ISBN 978-80-904935-0-6.

Miler, Zdeněk. Krtek a sněhulák. 4. vyd. Praha : Albatros, 2005. 35 s. ISBN 80-00-01497-1.

Miler, Zdeněk. Krtek a televize. Vyd. 2. Praha : Knižní klub, 2007. 47 s. ISBN 978-80-242-1849-6.

Miler, Zdeněk. Krtek a zelená hvězda. V Albatrosu 3. vyd., 1. samostatné. Praha : Albatros, 2003. 31 s. ISBN 80-00-01114-X.

Miler, Zdeněk. Krtek v sedmém nebi. 1. vyd. Praha : Albatros, 1982. 45 s.

Miler, Zdeněk. Krtek ve městě. 2. vyd., (1. upravené vyd.). Praha : Albatros, 1994. 79 s. ISBN 80-00-00326-0.

Miler, Zdeněk. O kohoutkovi a slepičce. 1. české vyd. Praha : Knižní klub, 2006. [31] s. ISBN 80-242-1548-9.

Petiška, Eduard. O nejbohatším vrabci na světě. 1. vyd. V Praze : Knižní klub, 2006. [33] s. ISBN 80-242-1609-4.

Miler, Zdeněk. O zvědavém štěňátku. Vyd. 2. Praha : Knižní klub, 2003. [64] s. ISBN 80-242-1012-6.

Nyklová, Radka. Pohádky z mravenčí chaloupky. 1. vyd. Praha : Fragment, 2014. 53 s. ISBN 978-80-253-2228-4.

Johnson, Rebecca. Julinka a její zvířátka. Chůvy v akci. 1. vyd. Praha : Fragment, 2015. 77 s. ISBN 978-80-253-2393-9.

Marešová, Jarmila. Kdo bydlí ve starém dubu. 1. vyd. V Praze : Albatros, 2015. 39 s. ISBN 978-80-00-03880-3.

Vaněček, Michal. S dráčkem do pravěku. 1. vyd. Praha : Fragment, 2015. 71 s. ISBN 978-80-253-2434-9.

Bently, Peter. Zajíček moc rád píše. 1. české vyd. Praha : Svojtka & Co., 2014. 24 s. ISBN 978-80-256-1573-7.

Moric, Rudo. Pohádky z lesa. 2. vyd. Praha : Albatros, 1981. 162 s.

Moric, Rudo. O dvou kamarádech, Harýkovi a Billovi. 2. vyd. V Praze : Albatros, 1984. 88 s.

Moric, Rudo. Jak jsem křtil medvěda. 1. vyd. V Praze : Albatros, 1980. 47 s.

Mrázková, Daniela. Haló, Jácíčku : knížka o velikém přátelství. 2. vyd. Praha : Albatros, 1984.

Müller, Else. Stříbrný prach z hvězd : pohádky pro klidné usínání. Vyd. 1. Praha : Knižní klub, 2011. 109 s. ISBN 978-80-242-2907-2.

Munková, Alena. Štaflík a Špagetka. 1. vyd. Praha : Albatros, 2000. 61 s. ISBN 80-00-00865-3.

Nepil, František. Zobáček mi namalujte červeně. 1. vyd. V Praze : Albatros, 1983. [58] s.

Niklíčková, Alexandra. Jak pejskové farmařili : první čtení s velkými písmenky. 1. vyd. Říčany : SUN, 2014. 28 s. ISBN 978-80-7371-708-7.

Niklíčková, Alexandra. Pan učitel Sovička : první čtení s velkými písmenky. 1. vyd. Říčany : SUN, 2014. 28 s. ISBN 978-80-7371-709-4.

Nová dobrodružství včelky Máji. 1. vyd. Praha : Egmont ČR, 1999. 48 s. ISBN 80-7186-2991.

Nepil, František. Pohádková lampička. Vyd. 2., (V Knižním klubu 1.). Praha : Knižní klub, 2003. 53 s. ISBN 80-242-0946-2.

O kočkách : patnáct pohádek z pokladů našich a světových pohádkářů Boženy Němcové, Františka Bartoše, Václava Říhy, Oldřicha Sirovátky, Věny Hrdličkové, Vladislava Stanovského a Jana Vladislava, Charlese Perraulta. V tomto výboru 1. vyd. Praha : Albatros, 2004. 85 s. ISBN 80-00-01381-9.

Olin, Mary. Ratatouille. 1. vyd. Praha : Egmont, 2007. 63 s. ISBN 978-80-252-0738-3.

Ondracek, Claudia. Medvědí příběhy. Praha : Thovt, c2010. 43 s. ISBN 978-80-86969-82-4.

Ondrašík, Pavel. O prasátku Lojzíkovi. Pozdrav slunci. [Havlíčkův Brod] : Petrkov, c2014. 56 s. ISBN 978-80-87595-38-1.

Oskarsson, Bárður. Placatý králík. 1. české vyd. Praha : Svojtka & Co., 2014. 32 s. ISBN 978-80-256-1562-1.

Ovečka Shaun. Zátíší a Velké prádlo. 1. vyd. V Praze : Egmont, 2009. 48 s. ISBN 978-80-252-1244-8.

Ovečka Shaun. Pizza až do domu a Farmářova neteř. 1. vyd. V Praze : Egmont ČR, 2009. 47 s. ISBN 978-80-252-1243-1.

Pavlica, Karel. Povídaní vlčí mámy. 1. vyd. Jince : Amenius, 2009. 60 s. ISBN 978-80-903900-3-4.

Paterson, Cynthia. Kamarádi z Liščího lesa. Praha : Fortunu Libri, 2008. 80 s. ISBN 978-80-7321-430-2.

Paterson, Cynthia. Pohádky z Liščího lesa. 1. české vyd. Praha : Svojtka & Co., 2007. 84 s. ISBN 978-80-7352-780-8.

Pavlovič, Jozef. Z košíčku. Vyd. 1. Ostrava : Librex ; Bratislava : Mladé letá, 1996. 61 s. ISBN 80-85987-30-9.

Peisertová, Alena. Pohádkový slabikář : o třech medvědech. Praha : Fortuna Print, 2007. 90 s. ISBN 978-80-7321-319-0.

Peroutková, Ivana. Kouzelné dobrodružství s papuškem Žakem. 1. vyd. V Praze : Albatros, 2009. 73 s. ISBN 978-80-00-01639-9.

Peroutková, Ivana. Modrý kocourek. Vyd. 1. Praha : Artur, 2007. 62 s. ISBN 978-80-86216-91-1.

Petiška, Eduard. O nejbohatším vrabci na světě. 1. vyd. v českém jazyce. V Praze : Knižní klub, 2006. [33] s. ISBN 80-242-1609-4.

Piják, František. Míša a Liduška. Bratislava : Junior, 1993. [43] s. ISBN 80-7146-122-9.

Po stopách lišáčka, veverky a králíčka. Praha : Fortuna Libri, 2007. [48] s. ISBN 978-80-7321-376-3.

Po stopách hříbátka. 1. vyd. Praha : Fortuna Print, 2006. [47] s. ISBN 80-7321-273-0.

Pohádkové čtení. Praha : Fortuna Print, 2006. 90 s. ISBN 80-7321-264-1.

Pomáhej svým kamarádům. 1. vyd. V Praze : Egmont ČR, 2007. [83] s. ISBN 978-80-252-0626-3.

Pospíšilová, Zuzana. Proč už kocour nemlsá. Vyd. 1. Praha : Grada Publishing, 2011. 72 s. ISBN 978-80-247-3755-3.

Pospíšilová, Zuzana. Matěj a stegosaurus. Vyd. 1. Praha : Grada Publishing, 2014. 72 s. ISBN 978-80-247-4850-4.

Pospíšilová, Zuzana. Jak se stal kozel zahradníkem. Vyd. 1. Praha : Grada Publishing, 2011. 71 s. ISBN 978-80-247-3756-0.

Pospíšilová, Zuzana. O lakomém křečkovi. Vyd. 1. Praha : Grada Publishing, 2013. 80 s. ISBN 978-80-247-4329-5.

Proč umějí kachny tak dobře plavat? : proč má ježek bodliny? : děti se ptají, zvířátka odpovídají. 1. české vyd. Praha : Svojtka & Co., 2014. 60 s. ISBN 978-80-256-1420-4.

První čtení s medvídkem. Vyd. 1. V Ostravě : Librex, 2010. 47 s. ISBN 978-80-7228-651-5.

První čtení se sovičkou. Vyd. 1. V Ostravě : Librex, 2010. 47 s. ISBN 978-80-7228-646-1.

Příběhy z našeho statku. 1. české vyd. Praha : Svojtka & Co., 2012. 47 s. ISBN 978-80-256-0869-2.

Reider, Katja. Dobrodružství malého ledního medvídka. Praha : Thovt, c2010. 39 s. ISBN 978-80-86969-70-1.

Reider, Katja. Medvědi, medvědi, copak nám povědí? Praha : Thovt, c2010. 41 s. ISBN 978-80-86969-71-8.

Ričlová, Irena. Bílé veverky a jiné pohádky. 1. vyd. Praha : Krigl, 2013. 78 s. ISBN 9788086912684.

Rodríguez, Teresa. Příběhy na dobrou noc s Biankou. 1. české vyd. Bratislava : Slovart-Print, 2011. 128 s. ISBN 978-80-8112-102-9.

Rožnovská, Lenka. Slůně Riang. Praha : Grada Publishing, 2013. 40 s. ISBN 978-80-247-4683-8.

Rudel, Imke. Co už vím o dinosaurech. 1. vyd. Praha : Thovt, c2007. 41 s. ISBN 978-80-86969-45-9.

Skořepová, Eva. Chytré pohádky z lesní mýtiny. 1. vyd. Praha : Grada, 2012. 87 s. ISBN 978-80-247-4373-8.

Sekora, Ondřej. Brouk Pytlík. 9. vyd. v Albatrosu. Praha : Albatros, 2005. 136 s. ISBN 80-00-01725-3.

Sekora, Ondřej. Ferda cvičí mraveniště. Vydání v KK 2. Praha : Knižní klub, 2014. 116 s., [7] s. obr. příl. ISBN 978-80-242-4384-9.

Sekora, Ondřej. Mravenci se nedají. 2. vyd. Praha : Albatros, 1980. 90 s.

Sekora, Ondřej. Ferda Mravenec. Vyd. v Knižním klubu 1. Praha : Knižní klub, 2009. 70 s. ISBN 978-80-242-2462-6.

Sekora, Ondřej. Ferda Mravenec v cizích službách. Vydání v KK 2. Praha : Knižní klub, 2014. 73 s. ISBN 978-80-242-4382-5.

Sekora, Ondřej. Kuře Napipi a jeho přátelé. 2. vyd., (V Albatrosu 1.). Praha : Albatros, 1973. 73 s.

Sekora, Ondřej. Trampoty brouka Pytlíka. Vydání v KK první. V Praze : Knižní klub, 2010. 73 stran. ISBN 978-80-242-2772-6.

Scheffler, Ursel. Myší vyprávěnky pro kočku. 1. vyd. Praha : Fortuna Libri, c2009. 83 s. ISBN 978-80-7321-503-3.

Scholz, Gaby. Hubert a přátelé. 1. díl, Dobrodružství u lesního jezera. 1. vyd. Praha : GRADA, 2013. 74 s. ISBN 978-80-247-4658-6.

Scholz, Gaby. Hubert a přátelé. 2. díl, Poklad v jeskyni. 1. vyd. Praha : GRADA, 2013. 74 s. ISBN 978-80-247-4657-9.

Schwarzová, Karolína. Nejkrásnější pohádky o zvířátkách. 1. vyd. Praha : SUN, 2006. 125 s. ISBN 80-86965-33-3.

Sladkov, Nikolaj Ivanovič. Lesní schovávačky. V tomto výběru 1. vyd. Praha : Lidové nakladatelství, 1984. 85 s.

Sněgirjov, Gennadij. Za zvířátka na kraj světa. 1. vyd. Praha : Lidové nakladatelství, 1985. 118 s.

Sokolov-Mikitov, Ivan Sergejevič. Rok v lese. 3. vyd. Moskva : Raduga, 1987. 94 s.

Spanlangová, Dagmar. Pohádky ovčí babičky. 1. vyd. Praha : Albatros, 2004. 48 s. ISBN 80-00-01327-4.

Spurgeon, Maureen. Už umím číst : 15 příběhů ze statku. 1. české vyd. Bratislava : Slovart, 2013. 125 s. ISBN 978-80-8112-188-3.

Stančík, Petr. Jezevec Churajda točí film. 1. vyd. Praha : Meander, 2014. [28] s. ISBN 978-80-87596-40-1.

Steidlová, Dagmar. Zajíček Ouško jde do školy. Praha : Junior, 2006. 93 s. ISBN 80-7321-269-2.

Středa, Ludvík. Kosí bratři a větrný kohout. 1. vyd. Praha : Sid & Nero, 2002. 31 s. ISBN 80-85886-81-2.

Sutejev, Vladimír Grigor'jevič. Pohádky se zvířátky. 6. vyd. Ostrava : Librex, 2004. 91 s. ISBN 80-7228-457-6.

Sypal, Jaromír. Ptačí pohádky. 1. vyd. Praha : Brána, 2014. 97 s. ISBN 978-80-7243-743-6.

Šajner, Donát. Kde louky nejvíc voní. 2. vyd. V Praze : Albatros, 1984. 29 s.

Šrut, Pavel. Pohádky brášky králíka. Vyd. 1. Praha : Knižní klub, 2007. 84 s. ISBN 978-80-242-1960-8.

Špačková, Alena. Veselo je na statku. Praha : Fortuna Print, 2007. 85 s. ISBN 978-80-7321-305-3.

Špačková, Alena. Flíček a jeho kamarádi. [Praha] : Junior, [2003]. [40] s. ISBN 80-7267-099-9.

Šrut, Pavel. Bob a Bobek na cestách. 1. vyd. Praha : Albatros, 2005. 56 s. ISBN 80-00-01570-6.

Štětinová, Dagmar. Pohádky z bodlákové stráně. Brno : Blug, [2007]. 72 s. ISBN 80-7274-908-0.

Štíplová, Ljuba. Co si povídají zvířátka v noci. 1. vyd. Praha : Albatros, 1976. 28 s.

Štíplová, Ljuba. Pojď s koťaty do pohádky. 1. vyd. Praha : Albatros, 2008. 87 s. ISBN 978-80-00-01870-6.

Tao Tao medvídek panda : medvídek panda. Vyd. 1. Praha : Svoboda, 1992. 111 s. ISBN 80-205-0277-7.

Taylor-Kielty, Simon. Jak se medvídkovi nechtělo do postýlky. 1. vyd. Čestlice : Rebo, 2011. [16] s. ISBN 978-80-255-0528-1.

Tofield, Simon. Simonův kocour a nástrahy světa. Praha ; Litomyšl : Paseka, 2014. [96] s. ISBN 978-80-7432-491-8.

Tóthné, Teodóra. Medvědí rodinka v pohádkovém lese. 1. české vyd. Praha : Svojtka & Co., 2003. 43 s. ISBN 80-7237-910-0.

Ušaté pohádky na dobrou noc. 1. vyd. Praha : Egmont ČR, 1994. 112 s. ISBN 80-85817-45-4.

Uttley, Alison. Krásné příběhy paní králičkové : kniha příběhů. 1. české vyd. Praha : Svojtka & Co., 2015. 160 s. ISBN 978-80-256-1569-0.

Vaněček, Michal. Prázdniny s dráčkem. 1. vyd. Praha : Fragment, 2013. 60 s. ISBN 978-80-253-1835-5.

Vokrouhlický, Lubor. Příběhy doktora Pacičky. Vyd. 1. Praha : Atypo, 2013. 27 s. ISBN 978-80-87759-00-4.

Vrabec, Ján. Koník Hvězdička. Ostrava : Knižní expres, [2008?]. [58] s. ISBN 978-80-7347-045-6.

Vrbová, Alena. Maminka Země : pohádka o květinách a broučcích. Vimperk : Papyrus, 1991. 95 s. ISBN 80-900675-1-4.

Walko. Jak se žije v Myšákově. 1. vyd. Čestlice : Rebo Productions, 2013. 58 s. ISBN 978-80-255-0740-7.

Walko. Vítá vás Myšákov!. Nová dobrodružství z Myšákova. 1. vyd. Čestlice : Rebo Productions, 2013. 60 s. ISBN 978-80-255-0741-4.

Walko. Vítá vás Myšákov!. Z Myšákova na jih a zpátky. 1. vyd. Čestlice : Rebo Productions, 2013. 60 s. ISBN 978-80-255-0743-8.

Walko. Vítá vás Myšákov!. Střípky a klípky z Myšákova. 1. vyd. Čestlice : Rebo Productions, 2013. 60 s. ISBN 978-80-255-0742-1.

Weninger, Brigitte. Jeden za všechny, všichni za jednoho. Praha : Thovt, 2006. [27] s. ISBN 80-86969-31-2.

Weston, Carrie. Ondřej jde do školy. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2014. [62] s. ISBN 978-80-247-5459-8.

Winklerová, Dana. Pohádky o zvířátkách. Říčany u Prahy : Junior, 2008. [56] s. ISBN 978-80-7267-339-1.

Winklerová, Dana. Veselé pohádky ze zvířátky. České vyd. Říčany u Prahy : Junior, 2005. [60] s. ISBN 80-7267-198-7.

Winklerová, Dana. Pohádky ze statku strýce Josefa. Říčany u Prahy : Junior, 2006. [64] s. ISBN 80-7321-243-9.

Winklerová, Dana. Další pohádky ze statku strýce Josefa. Praha : Junior, 2007. [63] s. ISBN 978-80-7321-311-4.

Winklerová, Dana. Nové příběhy ze statku strýce Josefa. Říčany u Prahy : Junior, 2006. [62] s. ISBN 80-7321-244-7.

Yee, Wong Herbert. Myš a krtek, dobří sousedé. 1. vyd. V Praze : Albatros, 2012. 51 s. ISBN 978-80-00-02926-9.

Yee, Wong Herbert. Myš a krtek, kouzelníci. 1. vyd. V Praze : Albatros, 2012. 49 s. ISBN 978-80-00-02925-2.

Yee, Wong Herbert. Myš a Krtek, zbrusu nový den. 1. vyd. Praha : Albatros, 2014. 51 s. ISBN 978-80-00-03495-9.

Zachoder, Boris. Kuřátko Píp. 1. vyd. Praha : Lidové nakladatelství, 1984. 92 s.

Zajíc Ušáček a jeho rodina. Bratislava : Fortuna Print, 1992. 93 s. ISBN 80-85224-92-5.

Ze života koníčků. Praha : Fortuna Libri, 2008. 115 s. ISBN 978-80-7321-371-8.

Zeman, Josef. Dobrodružství veverka Zrzečky. V Erice vyd. 3. Praha : Erika, 1998. 67 s. ISBN 80-7190-648-4.

Zinnerová, Markéta. Hejásek a Jujdásek. 2. vyd., V Olympii 1. Praha : Olympia, 2000. 89 s. ISBN 80-7033-638-2.

Zinnerová, Markéta. Linda, kočka zahradní. 1. vyd. Praha : Albatros, 1982. 28 s.

Želva a zajíc. V Praze : EGMONT, 2008. 40 s. ISBN 978-80-252-1106-9.